କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦଚମ୍ପୂ ।

ରାଧାକୃଷ୍ଣକେଳି ବର୍ଣ୍ଣିତ
ଚତୁଷ୍ପଦୀ ସଂସ୍କୃତ ପଦ୍ୟ ଗଦ୍ୟ ମିଶ୍ରିତ ।
ବଳଦେବ ରଥ କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସାମ୍ପୃଗୁରୁଙ୍କ ବିରଚିତ ।
ଅଠଗଡ଼ ରାଜାଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତ ।

(ଅର୍ଥସହିତ)

ଶ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ପ୍ରକାଶିତ ।

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ ।

Printed by B. Rath at the
Jagannath Press
Puri.

1910

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦ ୮୬ ମାତ୍ର ।

କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦଚମ୍ପୂ ।

ମଙ୍ଗଳାଚରଣ

ଚେତନେ ଯେନେହ କୃଷ୍ଣାବସନବତରଣୋଦ୍ବେଗନୈପୁଣ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣଂ
ପାର୍ଥାନର୍ଥାନ୍ କରୁଣା ମଧ୍ୟପତିବହ୍ନିତାନ୍ ଯୋ ଜୁଦ୍ରାବାହବାଗ୍ନୌ ।
ସତ୍ୟାମତ୍ୟାନ୍ୟସୃଦ୍ୟୋ ଭୁବମମରତରୁଂ ସ୍ୱର୍ଗତୋଽନର୍ଗଲୌକା
ହନ୍ତା ଦନ୍ତାବଲାର୍ତ୍ତେଃ ସ ପରମପୁରୁଷଃ ସନ୍ତତଂ ଶଂ ତନୋତୁ

କ୍ୱ ବସ୍ତୁ ହର୍ଷସ୍ଥାନହୀଚରଣ ଲକ୍ଷ୍ମଠାର୍ଘ୍ୟଦ୍ୱୟଂ
ମହୀ କ୍ୱ ଚ ଲସନ୍ନୃହାରଲତିକାଭିକୈନଂ ପୁନଃ ।
ତୟୋଃ କ୍ୱ ଘଟନାବଧୌ କ୍ୱ ଚନକଲ୍ପନଂ ସ୍ୱଲ୍ପଧୀ-
ରହଂ କ୍ୱ ଚ କଥଂ ହଠାଦ୍ଭୁଦତନୀଦୃଶଂ ସାହସଂ ।

କଥମହମିହ ମହିତମମହୋଦଧିମହେନ୍ଦ୍ର ମଣିମୟୂଖସନ୍ଦୋହସନ୍ଦୋହ ଚ୍ଛଙ୍ଗମବତୋ ବିହାରଶାଲିନେ ମଧୁରେ ମଧୌ ବିଧୂବିତନ୍ୟାସ୍ୟାନ୍ୟାସୁ ବାନ୍ତିତସ୍ୟ ସଙ୍କେଶଲସ୍ୟ ଶ୍ରୀନନ୍ଦ ନନ୍ଦନସ୍ୟାଖଣ୍ଡିତପ୍ରେମଣ୍ଡଲପିଚଣ୍ଡି-ଲୀକୃତାନେକାନେହସୋ ଭଗବତୋ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡସ୍ୟ ସୁକୃତ-କୃତାବତା-ରସ୍ୟ ରାଧୟାସହ ଲୀଳାଂ ଲୋକୋତ୍ତରାମଲ୍ପଧୀର୍ଜଳ୍ପମିତକ ବର୍ଣ୍ଣିତୁମୀହ

ନାଦଃ କୋଽପି ହତମ୍ବିନୀଜନମନଃକ୍ଷୋଭକ୍ଷମଃ ଶ୍ରୂୟତେ ।
କାନ୍ତିଃ କାପି ତଲକଲାପ ମୁକୁଟ ଲମ୍ବାରୂରମ୍ବୋମ୍ବକେ ।
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଂ ତରୁପ୍ରଭୃତିଷ୍ୱଲତ୍ୟପି ବଲତ୍ୟନ୍ତର୍ବିଲାସୋବଲା-
ବଶ୍ରାନ୍ତଂ ସଖି ଦୃଶ୍ୟତେ କିମଭିତୋ ମାହେନ୍ଦ୍ରମାଲଂ ମହଃ ।

ଶିଖିଶିଖଣ୍ଡାପୀଡମନୋହର ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରମୁଦ୍ଧରମେନୁରସମ୍ପୃକ୍ତନଟନାଟ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କୋଽପି ସନ୍ଦେହୋ ମନାଗସ୍ୟ ମନଃ ସମ୍ବଲ କା ମସ୍ୟୈତୁ୍ୟକ୍ତବତ୍ୟା-ଶ୍ରୀମତ୍ୟାଂ ତାଂ ପ୍ରତି ଲଳିତା ।

ଲଲିତା ପ୍ରତି ଶ୍ରୀ କିଶୋରୀ ।

ରାଗ ସାବେରୀ । ତାଳ ତ୍ରିପୁଟା ।

୧
କି ଦେଖିଲିରେ, କହିହେବ ନାହିଁ ଭାରତୀରେ । କାଳିଆ ଦୂରରୁ ସଖି,
୨ ୩ ୪
କଳନା କଲା ମୋ ଆଖି, କଳା ଇନ୍ଦୀବର ଆରତୀରେ । ପଦ ।

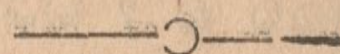
୧ କେଳିକଦମ୍ବଲତାର, କୋଳେ କି ଶ୍ୟାମଳ ତାର, ତେଜ ସେ
୨ ୩ ୪ ୫
ରବିସୁତାର ତୀରେ । କମ୍ପି ମୋର କଳେବର ହୋଇଗଲା ଥରଥର
ଯାହାକୁ ଡରଇ ତା-ରତିରେ ୧ ।

୧ ୨
କୁସୁମକୋଦଣ୍ଡକାଣ୍ଡ କେତେ କରିଥିଲା ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର୍କଶ ନେହବା
୩ ୪ ୫
ହାରତୀରେ । କହୁଛୁ ବରଞ୍ଚ ଲଜ୍ଜା କେବଳ ହେଲା ମୋ ମଜ୍ଜା ମଜ୍ଜି
୬
ଯିବି କି ଉଭାରତିରେ । ୨ ।

୧ ୨
କି ମୋହନ ଲୀଳା ଧରି କୋଟିକାମକଳାଶିରୀ ପୂରୁଛି ସେ ଶ୍ୟାମ
୩ ୪ ୫
ମୂରତିରେ । କୁହା କରେ ମୁଁ ଧାତାକୁ କାହିଁକି ସରଜି ତାକୁ ଚକ୍ଷୁ
ରଖିଲା ନଜଗତରେ । ୩ ।

୧ ୨ ୩ ୪
କି ନୀତି କି ଜାତିଶୀଳ କି କୁଳବରତ ଫଳ ଠଉର ନ ପାରେ
୫ ୬ ୭
ମୋ ମତିରେ । କୋମଳତର ମୋହନ କୁଞ୍ଜ କୁକ୍ଷିରୁ କି ସ୍ୱନ ଆସି
୮ ୯
ଝମ୍ପି ଦେଲା ମୋ ଶ୍ରୁତିରେ ; ୪

ଙ୍କୀ ଲବଲ ଛଟପଟ ହୋଇ [୧] ଯାଉଛୁ [୨] କପଟ [୩] ସଂବେଶ ଅଙ୍ଗନ [୪] ବିରଚରେ । କହଇ ଶ୍ରୀ ବାଲୁଙ୍କେଶ ଶରଣ ଧରଣୀ ଈଶ ଏ କା ଦଣ୍ଡ ବିନା ପୀଇଚରେ । ୫ ।

ଘୋଷାର ଅର୍ଥ—ରାଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯମୁନାତଟରେ ଦେଖି ଆସି ଲଳିତାକୁ କହୁଅଛନ୍ତି,—ରେ ସଖି ! କଅଣ ହେଲା । ମୋ ଆଖି ଗଲା ଜାଲରେ [୩] ଗାଢ଼ନୀଲକଇଁ ସମ ଶୋଭାକୁ ଦୂରରୁ [୪] ଅଗ୍ରହରେ ଯାହା [୨] ଦେଖିଲା, ତାହା [୧] କଥାରେ କହି ହେବ ନାହିଁ ।(ଆରତ—ଦକ୍ଷିଣଦେଶ ଭାଷା]

୧ମ ପଦର ଅର୍ଥ—[୨] ଯମୁନାକୂଳରେ କେଳିକଦମ୍ବ ଶାଖାର ପରେ ସେ କଳୂପ [୧] ଶାଗୁଆବର୍ଣ୍ଣ ତରୀର ତେଜସମ ଅଟନ୍ତି । ସେ ତେଜକୁ ଦେଖି [୪] ମୋର [୩] ଦେହ ଥରଥର ହୋଇ [୫] ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଗଲା । ଯେଉଁ ତେଜକୁ ମୁଁ ଦେଖି ଭୟ କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଶାଗୁଆବର୍ଣ୍ଣ ତେଜୋମୟ ରୂପକୁ ଯମୁନା କୂଳରେ ଦେଖିଲେ ଡର ମାଡେ । ସେହି ତେଜକୁ ସେହି ଯମୁନା କୂଳରେ ଥିବା କେଳିକଦମ୍ବ ଗଛ ଉପରେ କାଲି ଦେଖି କରି ମୋର ମନ ଏକବାରକେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

୨ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ଗୋ ଲଳିତେ ! ସେ ଶ୍ୟାମଳ ତେଜ କେତେ [୧] କନ୍ଦର୍ପଶର [୨] କଠିନ ନୋହିଥିବା [୩] ତୂଣୀରରେ ରଖିଥିଲା ଯେ, ମୁଁ ଲାଜ [୪] ଛାଡି ମୁଁ କହୁଅଛି—'[୭] ଠିଆରେ ଠିଆରେ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ମିଶି

୫

ଯିବ କି ? ଏହି ଭାବ କେବଳ ସେତେବେଳେ ମୋ ମନରେ ଉଦୟ ହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ରୂପକୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ମତେ କନ୍ଦର୍ପ ଏକାବେଳକେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ବାଣ ବାହିଲେ ଯେ, ମୋ ମନଫେଲି ଯାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଲୁଣ୍ଠାଇ ପକାଇବ କି ? କର୍କଶ ନୋହିବା ଭାରତୀ ଲେଖିବାର ମର୍ମ ଏହି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ବାଣ ତୂଣୀରେ ରହିଲା, ସେତେବେଳେ ଶରମୁଣା କଠିନ ହେବାର କଥା କିନ୍ତୁ ତୂଣୀ କଠିନ ହେଲେ ଶୀଘ୍ର ଶର ମାର ହେବ ନାହିଁ, କାରଣ ସାନ୍ଦ୍ର ଭାବଶତଃ ଶର ତୂଣୀରୁ ବାହାର କରିବାକୁ ସମୟ ସାପେକ୍ଷ, ଏଣୁ କବି ମହାଶୟ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ଯୋଗେ ଲେଖି ଅଛନ୍ତି କି ଅସଂଖ୍ୟ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଶରମୁଣା ଶିଥିଲ ଥିଲା ॥

୩ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ସେହି ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତିରେ କୋଟିଏ୨କନ୍ଦର୍ପ

୧

ଶୋଭି କି ରୂପ କି ମନୋହର ଭଙ୍ଗି ଧରି କରି ପୂରିଅଛି । ତାକୁ

। ୪ ୨ ୫

ସୃଷ୍ଟି କରି ବୁଢ଼ୀକୁ କାହିଁକି ଦୀର୍ଘାୟୁ କରି ରଖିଲା । ସେହି ଯୋଗେ

୩

ମୁଁ ବିଧାତାକୁ ନିନ୍ଦା କରେ । ବିଧାତା ଯେବେ ସେହି ଶ୍ୟାମଳ ମୂର୍ତ୍ତିକି ଏତେ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢିଲା , ତେବେ ମୋର ଶାଶୁବୁଢ଼ୀ କୁଟିଳାକୁ କାହିଁକି ମାରି ନ ପକାଇଲା । ମୁଁ ଏହି କାରଣରୁ ବିଧାତାକୁ

୨ ୫

ନିନ୍ଦାକରେ ।

୪ର୍ଥ ପଦର ଅର୍ଥ—କୁଞ୍ଜମଧ୍ୟରୁ କି ପ୍ରକାର ଲଳିତ ଏବଂ

୨ ୯ ୮

ଚିତ୍ତ ମୁଗ୍ଧକାରୀ ଧ୍ୱନି ଅସି ମୋ କର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ଯେ

୧ ୨ ୩

ମୋ ଚିତ୍ତରେ କି ହିତାହିତ ବିବେଚନା କି ଜାତିସ୍ୱଭାବ କି କୁଳ

୪
ମର୍ଯ୍ୟାଦା କିଛି ଠିକଣା ରହିଲା ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ କୁଞ୍ଜରୁ ସୁମଧୁର ବଂଶୀ ସ୍ୱନ ଶୁଣି ମୋର ଜାତି, ମହତ, ଜ୍ଞାନ ଏମାନ ସବୁ ହଜିଗଲା ।

୩
୫ମପଦର ଅର୍ଥ—ଗୋ ଲଳିତେ ! ମୋ ଚିତ୍ତ ନିତାନ୍ତ କଲବଲ

୨ ୩
ଛଟପଟ ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ପୁଣି ବେଶଭୂଷା ଓ ଖାଇବା ପିଇ-

୪
ବାରେ ବିରାଗ ଜନ୍ମିଲାଣି । ସେହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦ କେବଳ ଶରଣ । ପୃଥିବୀର ରାଜା ଶ୍ରୀ ବାଲୁକେଶ ଦେବ ଭାଷେ, ରେ ସଖି ! ସ୍ତ୍ରୀତି ନୋହୁଣୁ ଏ ଦଣ୍ଡ କାହିଁକି ହେଲା ?

———○———

ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ଚଞ୍ଚଳଚନ୍ଦ୍ରିକାଞ୍ଚଳଚମତ୍କାରକ୍ରମଂ ଚକ୍ଷୁଷା
କାବାସ୍ମିନ୍ ପୁଟଭେଦନେ ନବବଧୂରେକାପଂଶୋକା ଭବେତ୍ ।
ବାଲେ ନୂତନସୂଚିକାଲସ୍ମରତୌ କାଲେଽପି ତା ଦୁର୍ବକୀ-
ହଂସାନପ୍ୟନୁଭୂୟ ଲୋକବରସଃ କଂ ସାହାଯ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତଂ ।

ହନ୍ତ ହନ୍ତାତିକାନ୍ତାନ୍ତାତ୍ୟ ନ୍ତର୍ହିତବଚନସ୍ୟା ଲୋକାଗତଲୀଳାଲୋଲ ଲୋଚନସ୍ୟା ଭବତ୍ୟ ସ୍ୱବନ୍ଧ୍ୱଜାତିପାତିବ୍ରତ୍ୟାତିଶୟିଧାତିନ, ଶିଖଣ୍ଡ ଶେଖରେ ନଟପଟନ ତମାଳମାଳାମେଚକେ ମହସି ବ୍ୟବରୀସାପେକ୍ଷ କଟାକ୍ଷନିକ୍ଷେପଫଳାପଃ ।

ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କପ୍ରତି ଲଳିତା ।

ରାଗ କେଦାର । ତାଳ ବିପୁଲ୍ଲା ।

୧ ୨ ୩
ଶଙ୍ଖପତି ହେଲୁରେ । ଖେଳାଲୋଳାଶଙ୍କନାସି କି ସାହସ କଲୁରେ ।ପଦ୍ମ

୧ ୨
ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ସୁରତରୁକୁସୁମ ବାଞ୍ଛିଲୁ ରେ ।

୩ ୪
ଖେଦବୀଜ ନଜହ୍ରଦକେଦାରେ ବୁଣ୍ଚିଲୁ ରେ । ୧ ।

୧
ଖିଅଲପଣ କି ଧନ ମନରେ ଭାଳିଲୁ ରେ ।

୨
ଖଳକାର ନୋହ କଳାନାଗକୁ ଗୃହଲୁରେ । ୨ ।

୧
ଖାଇ ଦେଇ କି ଅମଳ ଅଡେଢା ହୋଇଲୁ ରେ ।

୨
ଖାଗ୍ରଖଣ୍ଡାଧାରା ଖଟ ବଗ୍ରର ଶୋଇଲୁ ରେ । ୩ ।

୧
ଖର ସ୍ମର ଝାଉଁଲବା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପାଇଲୁ ରେ ।

୨ ୩
ଖମଣିମଣ୍ଡଳକୁ ତୁ କର ବଢ଼ାଇଲୁ ରେ । ୪ ।

୧ ୨
ଖଟେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗନାଥ ତୋ ପାଦେ ପହିଲୁଁ ରେ ।

୩ ୪
ଖଗ୍ଧ କରେ ଧନ ଦେଇ ପଦେ ନ କହିଲୁ ରେ । ୫ ।

୧ ୨ ୩
ଖେଳୁଥିବା ଆଉ ଲୋଳୁଥିବା କଜଳପାଢଅର ସମ ଅକ୍ଷି, ଅର୍ଥାତ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଗୃରୁନୟନା ! ତୁ କପାପ ହେଲୁ । କି ସାହସ କଲୁ ।

୧
୧ମ ପଦର ଅର୍ଥ—ଗୋ ସଖି, ତୁ ବାମନ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥିବା

୨ ୪
ପାରିଜାତ ପୁଷ୍ପ ପାଇବାକୁ ହାତ ବଢାଇଲୁ, ଆପଣା ହୃଦରୂପ କିଆ

୩
ରୀରେ ଦୁଃଖ ବୀହନକୁ ବୁଣିଲୁ ।

୨ୟ ପଦର ଅର୍ଥ—ଗୋ ସ୍ୱଧେ, ତୁ ବେଶ୍ୟାଙ୍କର ପରି ମନରେ ବଗ୍ଭଲୁକି ? ଯାପୁଅ କେଲା ନୋହି ଅର୍ଥାତ୍ ଗାରଡମନ୍ତ୍ର ନ ଜାଣି କଲାନାଗ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ହାତ ମାରି ଦେଲୁ ।

୩ୟ ପଦର ଅର୍ଥ— ତୁ ନିଶା ଖାଇ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଲୁ କି ? କାରଣ ଦାନ୍ତୁଆ ଖଣ୍ଡାର ଧାର ପଲଙ୍କକୁ ବିଛଣା କରି ଶୋଇଲୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଜାଣିଜାଣି ଖଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିଏ ଦାଢ଼ବାଗେ ସଜାଇ ତାହା ଉପରେ ଶୋଇଲୁ କି ?

୪ର୍ଥ ପଦର ଅର୍ଥ— ଖରା ବାଜିଲେ ଯେପରି ଅଙ୍ଗ ମଳିନ ହୋଇ ଯାଏ ତୋ ଦେହ ସେହିପରି ହୋଇଗଲାଣି । ଅଲ୍ପ ମଧ୍ୟ ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ହାତ ବଢ଼ାଇଲୁ ।

୫ମ ପଦର ଅର୍ଥ—ଅଠଗଡ଼ ରାଜା ତୋ ଚରଣରେ ଜନ୍ମରୁ ସେବା କରେ ସଖି, ଉକାଏତ ହାତରେ ଧନ ଦେଇ ଟିକିଏ କଥା କହିଲୁ ନାହିଁ ।

—ଃ✻୦✻ଃ—

ସ୍ୱ ଭନ୍ଦେ ସଖି ମୂଖ ମାଦୃଶି ଜନେ ତ୍ୱଂ ବଞ୍ଚନାନାଂ ତପ୍ତଂ
ନାମାତାନବଧ ନତା ଗ୍ରହିଲତା ନିର୍ମାତ ଶର୍ମ୍ମାମୃନଃ ।
ଜ୍ଞାନଦ୍ୱା ତବଭାବତଃ ପଥ ରସେ ନାଦ୍ରାଜିରେ ବନ୍ଧୁରେ
ସନ୍ଧ୍ୟାତ୍ତୋଭବହୃଦ୍ୱଂଧାଂ ହରପଗମୋଦଂ ଚ 'ନୋଦଙ୍କସ୍ଥ ।
ଜ୍ଞାନେନ ବାଞ୍ଛାନେନ ପ୍ରତାଡ଼ସ୍ୱାପରାଧସ୍ୟ ସ୍ମରଶରବସନ୍ତସାର

ତ୍ରସ୍ୟୋଗଶୀର୍ଷ୍ଣୀଂ ମାତ୍ୱଶୁଗାଶ୍ଚଗବକ୍ଷେଷନଃଶେଷସାମର୍ଥ୍ୟାଂ କମାଲ ମାଂ କଦର୍ଥ୍ୟସି ବ୍ୟର୍ଥମିଛ ଗଦ୍ଗଦବଚ୍ୟାଂସାପି ଗଳଦ୍ଧୈର୍ଯ୍ୟଂସ୍ୟାଂ ପୁନସ୍ତାଂ ପ୍ରତି ସଖୀ ସମାକୂତଂ ।

ସଖୀଙ୍କ ପ୍ରତି ରାଧା ।

ରାଗ ତୋଡିପରଜ, ଆଦିତାଳ ।

ଗଲାଣି ଗଲା କଥାରେ ସଙ୍ଗାତ ।

୧ ୨
ଗୁପତେ ସିନାମୁଁ ତୋତେ ପଚାରୁଛି ବଳପଡିବାରୁ ବ୍ୟଥା ଛଳ । ପଦ ।

୧ ୨ ୩
ଗଙ୍ଗାରୁ ବିଷଦ ଗମ୍ଭୀର ତୋ ହୃଦ ଗଣ୍ଡିଧନ ତୋର ସ୍ନେହ ।

୪
ଗୋଡ ଧରି ଖେଦ ଦେବାର କାରଣ ଯିବାର ଉପାୟ କହ ରେ । ୧ ।

୧
ଗଞ୍ଜାଇଲ କ୍ଷଣି ଲାଗି ଝାଙ୍କେ ପୁଣି ରଞ୍ଜାଇଲା ମନ ଝଲ ।

୨ ୩ ୪
ଗୋଳା ଗରଳରୁ କଟୁ ପୀୟୂଷରୁ ସ୍ୱାଦୁଗୁଣ ଗଲା ବଳ ରେ । ୨ ।

୧ ୨ ୩ ୪ ୫
ଗିଳିଦେଲା ପୁରନ୍ଦର-ନୀଳ-କର କଳିକାମଧ୍ୟ ଛନ୍ଦିର ।

୬ ୭
ଗହନ କି ଗୁହ ହୋଇଲା ସନ୍ଦେହ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଲା ଦୂର ରେ । ୩ ।

୧ ୨
ଗତାଳସନାଟପଟୁ ଖଞ୍ଜରୀଟ ପଚ୍ଚସ୍ୱେ ଆସିଲା ଉଡି ।

୩ ୪ ୫
ଗଣ୍ଡିଗର୍ଭେ ଶୁଳି ଗଲା ସଗ ଗଳ ବଢିବକ ଦେଲା ଘଉଡ ରେ । ୪ ।

୧
ଗଗନକୁସୁମ ପାଇଁ ଏତେ ଶ୍ରମ ଫଳ ହୋଇବକି କାଲେ ।
ଗୋଳିଅ ନ ରଖି କହ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ଗହଲି ନ ଥିବା ବେଳେ ରେ ୫ ।

୧　　୨　　୩　　୪　　୫
ଖୋଲ ଦେଲା ମୋର ବାହାର ଉତର ସ୍ମର ସେ ଅବା ସରସେ ।
୬　　୭
ଗାଲ ଗୋଡ଼ିଆଙ୍କ ପୂରିଲା ପୁଲକ ଶ୍ରବଣସୀମା ପରଶେ ରେ । ୬ ।
୧　　୨　　୩　　୪　　୫
ଗରସ୍ତୁ ଅରୁଚ କାହିଁକି କରୁଛୁ ଅଶନ ବସନ ଦେହେଁ ।
୬
ସୁରୁଙ୍ଗନଡ଼ିଛ ଜାଣିଲେ କି ଗତି ଅଷ୍ଟାଦୁର୍ଗପଦ୍ଧ କହେ ରେ । ୭ ।

ରେ ସଖୀ ! ଯିବାକଥା ଗଲାଣି ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ହେବାର ତାହା
୨
ହେଲାଣି । ମୋହର କଷ୍ଟ ଅସହ୍ୟ ହୋଇବାରୁ ମୁଁ ତୋତେ
୧
ଗୁପ୍ତରେ ପଚାରୁଛି ।
୧　　୨
୧ — ରେ ସଖୀ ତୋହର ତରୁ ଗଙ୍ଗାନଦୀଠାରୁ ପବନ ଓ ଗହଣଆ ଅଟେ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରେ ତୋର ଯେଉଁ ଅନୁରାଗ ଜାତ
୩
ହୁଏ, ସେହି ଅନୁରାଗକୁ ତୁ ବାଣ୍ଡମାନଙ୍କ ଷଙ୍ଗାଳି ସଦୃଶ ମନେକରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ତୋତେ କେହି ସ୍ନେହୀଲୋକ ଯେବେ କିଛି କହେ ତେବେ ତାହାଠାରେ ତୁ କପଟ ବ୍ୟବହାର ନ କର ମନରେ ସେକଥା ରଖି କାହାର ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହିଁ । ତୋହର ଯେବେ ସ୍ନେହ କାହାର ଠାରେ ମେଳହୁଏ, ତେବେ ସେହି ସ୍ନେହ ଯେପରି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ନଯିବ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାଣପଣେ ସାବଧାନ ଥାଉଁ ଲୋକ ଖପି ପଡିଯିବାରୁ ଯେଉଁ ଦରକ ହେତୁ ୩ପୀଡ଼ା ହୋଇଅଛି, ତାହା କପର ଉପଶମହେବ, ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତିକାର କଅଣ ହେବକହ ।

୨—ତାହାଙ୍କ ଶୋଭା ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ କନ୍ଦର୍ପଜନିତ ଯେଉଁ
ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଭାବ ମୋ ହୃଦରେ ଜାତ ହେଲା, ତାହା ଗଙ୍ଗାର ନୟାଠାରୁ
୧
ବଳି ମତେ ଧାଇଲା ପୁନଶ୍ଚ ମୋହର ଚିତ୍ତ ତହିଁରେ ମଗ୍ନ ଲାଗିଗଲା
୨ ୩
ଆହୁରମଧ୍ୟ ଗୋଲା ବିଷକୁ ଖାଇଲେ ଯେପରି କଷ୍ଟ ହୁଏ ସେହିପରି ମୁଁ
ତାକୁ ଦେଖି ମୋର ପ୍ରଥମେ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା କାରଣ ସାତ୍ତ୍ୱିକ
ବିକାର ପଛକୁ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ତାହା
୫ଅମୃତଠାରୁ ଅତି ମଧୁର ହେଲା ।

୨ ୩ ୪
୩— ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି କିରଣ କଢ଼ି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକାର ତମେତେ
୧ ୬ ୭
ଗ୍ରାସକଲା । ତହୁଁ ବନ କି ଘର ଏ ଜଣା ନା ଗଲା ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ତିନି
ଅକ୍ଷର ମୋ ହୃଦରୁ ଅନ୍ତରହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ସଦୃଶ ଯେଉଁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର କଳାକର ସେ ଅନ୍ଧହୋଇ ମୋତେ ତହିଁରେ ଧୋଡ଼ାଇ
ପକାଇଲା ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଯେଉଁ ଆଡେକୁ ଆଖି ପେଷିଲେ ଯେ ଦିଗେ
ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ପ୍ରଭା ଦିଶିଲା ସେହେତୁରୁ ମୁଁ ଘରେଅଛି କି କୁଞ୍ଜ
ବନରେ ଅଛି ତାହା ନିଶ୍ଚୟକରିପାରିଲି ନାହିଁ । ୧

୪—ସେ ଶୋଭା ଅଳସ ନଥାଇ, ନାଟରେ ପ୍ରବୀଣ ହୋଇଥିବା
୨ଖଞ୍ଜନ ଚଢ଼ାଇ ପ୍ରାୟ ଉଡିଆସିଲା ଏବଂ ହାତ ପେଟରେ ଶୁଳି ଗଲା
ଗଲେ ଯେପରି ତାହାର ଚେତା ବୁଡିଯାଏ ସେହିପରି ସେ ଶୋଭାକୁ ମୁଁ
ଦେଖି ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲି ।

୫—ଗୋ ଲଲିତେ, ଏତେ ପରିଶ୍ରମ ୧ଆକାଶଫୁଲ ଅର୍ଥାତ୍ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ
ଧରିବା ପାଇଁ ବା କଲେ ସମୟରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ କି ?
୨ ୩
ଗୋ ବୃନ୍ଦମୁହିଁ କପଟ ନ ରଖି ଏକାନ୍ତ କାଳରେ ଏହାର ଉପାୟ କହ ।

୨ ୩ ୫
୬—ସେହି ଶୋଭା ମୋହର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଓ ଜଲ୍ପନାକୁ ବିଶେ-
୧ ୪
ଷରେ ଘାଣ୍ଟି ପକାଇଲା ଏଣୁ ବୋଧ କଲି ସେ ଅବା କନ୍ଦର୍ପ କି ?
୮ ୭
ସେ ବଂଶୀଧ୍ୱନି କର୍ଣ୍ଣ ନିକଟକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ମୋର ଦେହର ଲୋମ
୬
ଟାଙ୍କୁରି ଉଠିଲା ।

୩ ୪ ୫
୬—ଶୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ବସ୍ତ୍ରରେ ଅଙ୍ଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବେଶ ଭୂଷାରେ
୧ ୨
ଅତିଶୟ ଘୃଣା ଜାତ ହେଉଅଛି କାହିଁକି ?

ଆଠଗଡ ରାଜା କହନ୍ତି ଯେ, ତୁମ୍ଭର ମାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ଛଟିଲା କୁଟୀଳା ଜାଣିଲେ କି ଦଶା ହେବ ।

—ः❀○❀ः—

ଵନ୍ୟା ମାତ୍ରିଶ୍ରୀକଳ୍ୟାତଟନିକଟଭୁବଃ ପ୍ରସ୍ଥଣଂ ନେତ୍ରପଥ୍ୟଂ
ଭୂୟୋହସ୍ମାଭିଃ ତ୍ରସ୍ୟକ୍ତ ଶ୍ରବସି ନଳିନଳତା ତୁଚ୍ଛକୁଷ୍ଠାଟକିଷ୍ଟା
ବୈଦେହ୍ୟ ସଦ୍ୟଃ ସମୁଦ୍ୟଦ୍ଦହୃଦତରେ ଯଦ୍ୟପେକ୍ଷାନବଦ୍ୟା
ଯାମଃ କାମସ୍ୟ ପୂର୍ତ୍ତୌ ପତିରିହ ଜଗତଃ କେବଲଂ ତୈବଲମ୍ଭଃ
ସ୍ୱାମିନ୍ୟନୁଜ୍ଞାନୁଲଙ୍ଘନଜଙ୍ଘାଲଚୈବ ମାଦୃକ୍ଭିର୍ଯୃଜନ ପ୍ରଣୀତପ୍ରଯତ୍ନା
ନାମନୂପଥ୍ୟକାପରଣତଃ ପରମେଶ୍ୱରାଧୀନଂ ତର୍କୟୋଦର୍କମିତ୍ୟୁକ୍ତା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାନ୍ତିକଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ବିଜ୍ଞାପୟାମାସ ଲଲିତା ।

ରାଗ କାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ ।

୧
ଯେନାଇ ଅମ୍ଭେ ଯେତେ କହିଁଲୁ ଗୋ । ଯେନଲୁ ନାହିଁ ବାଳା

୨ ୩ ୪
ପହିଲୁ ଗୋ । ଘୃତଘଟକୁ ଶିଖି ଶିଖା ପାଖରେ ରଖି ଶିରୀଷ ଦେହା ଏହା
ସହିଲୁ ଗୋ । ଘୋଷା ।

୧ ୨ ୩
ଘସ୍ରନାଥ ନନ୍ଦନା ଅନାଉଣିକ ମନା କରୁ ଯେ ଥାଉଁ ହଟି
୪ ୫ ୬
ଗୃହଁଲୁ ଗୋ । ଘଟି ସଇଙ୍କ କରେ ନାହିଁ କି ବିବେକରେ ମହାର୍ଣ୍ଣବରେ
୭
ଅବଗାହିଲୁ ଗୋ । ୧ ।

୧ ୨
ଘୋଟି କଉବମୂଳ ଘୋର ଘୋର ଜାଙ୍ଗଲ ଜହର ତୁଲେ ଛାହା
ପିଇଲୁ ଗୋ । ଘୁମାଇବାର ସମ୍ବଳ ନାହିଁକି ଆମ୍ଭ ସୁଯୋଗୁଁ ସିନା
ବଞ୍ଚି ଅଇଲୁ ଗୋ । ୨ ।

୧ ୨
ଘେନି ଘେନାଇ ଯାଇ କହିବା ସମଜାଇ ଘଟିଲେ ସିନା ଏକା
୩
ଜାଇଲୁ ଗୋ । ଘଟନା ବିରହରେ ଅବଶ୍ୟ ଜହିରେ ତୋ ଘେନ
୪ ଅନୁଧାଗ ଦୋଇଲୁ ଗୋ । ୩ ।
ଘୋଲରେ ପଛେ ମରୁଁ ଅଛୁଁ ତୋ ହୃଲୁମରୁ ନିକୁଞ୍ଜ ଦଉଡଲୁ
୧ ୨
ରହିଲୁ ଗୋ । ଘାଣ୍ଡି ହେଉଛୁ ମାତ୍ର ଉନ୍ନତି ଦୃଶପଦନେବା ଯା ଅମ୍ଭ
୧ ୨ ୩
ବଶ କୋହଲୁ ଗୋ । ୪ । ଘନେ ଚପଲାଲୀଳା ଗୃହିଁ ଘନଲୁନ୍ତଳା
୪ ୫
ତୁ କି ଏ ଅଭିଲାଷ ବହିଲୁ ଗୋ । ଘାର ହେଲୁ କି ରସେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗେଶ
ଭାଷେ ଅବଶ୍ୟ ମୋହନକୁ ମୋହିଲୁ ଗୋ । ୫ ।

ଗୋ ରାଧିକେ, ଅମ୍ଭେ ପ୍ରଥମ୍ଭ ଯେତେ ବୁଝାଇ କହିଲୁ ତୁ
୪ ୩ ୨
ମାନିଲୁ ନାହିଁ । ରେ କୋମଲାଙ୍ଗି, ତୁ ନିଆଁ ଧାସ ପାଖରେ ଘିଅଘଡ଼ିକି ରଖିବାରୁ ଏହା ବରଦାସ୍ତ କଲୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ନିଆଁଧାସ ପାଖରେ ଘିଅଘ-ଡ଼ିକି ରଖି ଦେଲେ ସେ ଯେପରି ତରଳି ଯାଏ ସେହିପରି ତୋ ମନ ଯେ ଘୃତଘଟ ହେଲା ତାକୁ ତାଙ୍କର କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଶୋଭା ଯେ ନିଆଁ ଧାସ ହେଲା, ତାଙ୍କଠାରେ ରଖିବାରୁ ସର୍ବଦା ତରଳୁଅଛୁ ।

୧ ୨
୧—ମୁଁ ତୋତେ ଯମୁନାନଦୀକି ଗୁହିଁବା ସକାଶ ଅନେକଥର
୩
ବାରଣ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁ ଜିଦ୍ କରି ତାହା କଲୁ ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଯମୁନାକୁ ଯିବାକୁ ବାରଣ କରୁଥାଏ ମାତ୍ର ତୁ ତାହା ନ ମାନି ସେ ଯମୁନାକୁ ଗଲୁ
୪ ୫
ତୋର ହସ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଘଡ଼ି ପରି ପାହି ନଥାଇ ତୁ କେଉଁ ବଳା-
୬ ୭
ରରେ ଅଗାଧ ସମୁଦ୍ରରେ ବୁଡ଼ିବାକୁ ପାଞ୍ଚିଲୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପ୍ରୀତି ଅଗାଧ ସମୁଦ୍ର ତୁଲ୍ୟ ଅଟେ । ତୁ ପାରି ହେବାର ଉପାୟ ମନରେ କିଛି ନ ପାଞ୍ଚି ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରୀତି କଲେ ସେଥିରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବୁ କି ନାହିଁ ତାହା ନ ଭାବି ହଠାତ୍ ତାହାଙ୍କ ଭାବରେ ମଜ୍ଜି ଗଲୁ ।

୧ ୨
୨—ଦୁନୁରିଟଗରକୁ କାଟି ଉତ୍କଟ ବିଷକୁ ଘୋର ଜହରପରି ତା
୩
ପିଇଲୁ । ଏ ଯେ ଗେ ଭଲାଇବାର କି ନୋହିଲା କେବଳ ମୋ କପାଳକୁ ବଞ୍ଚିଲୁ ଅର୍ଥାତ୍ ତୁ ଯାହା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ରୂପ ଲାବଣ୍ୟ ଦେଖିଲୁ ଓ ବଂଶୀଧ୍ୱନି ଶୁଣିଲୁ । ତାହା ତୋ ପକ୍ଷରେ ଦୁଦୁରା ବିଷ ଓ ଜହର ତୁଲ୍ୟ ।

ତୁ ସେହି ବିଷମୟ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଏକତ୍ରରେ ପାନକରି ସୁଦ୍ଧା ତୋହଠାରେ ଟିକିଏ ଘୁମାଇବାର ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ଏଣୁ ଆମ୍ଭ ଅଦୃଷ୍ଟ ବଳରୁ ବଞ୍ଚି ସେଠାରୁ (ଯମୁନାତୀରରୁ) ଆସିଲୁ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ରୂପରେ କଟାକ୍ଷପାତରେ ଓ ଇଙ୍ଗିତ ଭଙ୍ଗିରେ ତୁ ଏକାବେଳକେ ଯେତେବେଳେ ମଜ୍ଜିଗଲୁ ସେତେବେଳେ ତୁ କନ୍ଦର୍ପବାଣ ପ୍ରହାରରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଯାଇଥିବୁଁ ମାତ୍ର ଆମ୍ଭକପାଳକୁ ତୁ ମାରମୁଖରୁ ରକ୍ଷାପାଇ ଆସିଲୁ ।

୩—ଆମ୍ଭେ ଯାଇ ତାହାଙ୍କୁ ଖୁସାମତି କରି ବୁଝାଇ କହିବା ତାହା ଯଦିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ ପାଳରେ ପଡିଗଲେ ଏକା ବଞ୍ଚିଲୁ ସିନା ଏକଥା ନୋହିଲେ ଆମ୍ଭେ ତୋ ଯୋଗେ ବିଷଖାଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବୁଁ ।

୪—ରେ ବିକଶିତପଦ୍ମନୟନି, ଆମ୍ଭର ଗୋଡ ଯୋଲା ବନ୍ଧା ହୋଇ ପ୍ରାଣ ଯାଉ ପଛେ ଆଜଠାରୁ ତୋ ଆଜ୍ଞାନୁସାରେ କୁଞ୍ଜବନକୁ ଧାଇଁବୁ । ମାତ୍ର ହେଲେ କି ହେବ ମୋ ମନ ଗୋଳେଇ ଘୋଳେଇ ହେଉଅଛି । କାରଣ ତୁ ଯା ମୋ କଥାରେ ନ ରହିଲୁ ।

୫—ରେ ଜୀମୂତକେଶି, ତୁ ମେଘରେ ବିଜୁଳି ଖେଳା କରିବାର ଦେଖି ତାହାକୁ ପାଇବାକୁ ଯେପରି ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତୁ ସେହିପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶୋଭିତମୂର୍ତ୍ତିରେ ଖେଳା କରିବାକୁ ମନେ ପାଞ୍ଚିଲୁ କି ? ଓ ପ୍ରୀତିରସରେ ଅବଶ ହେଲୁ କି ? ଆଠଗଡରାଜା କହେ ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବଶ କରିଲୁ ।

—:O*O:—

ହା ହା ହନ୍ତ ହତାସ୍ମି କେନ ବଳସନ୍ନୀଳାଶ୍ମଭେଦୋଦ୍ଧୃତା
ଧୂର୍ଯ୍ୟଂ ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତୋତ୍ପଲାବଳିରୁଚିମାସୀନ୍ନିଧିସ୍ତେ ବପୁଃ ।
ନାନ୍ୟ କ୍ରୀଡଃସ୍ଥ ପଦ୍ମମାଲ୍ୟପି ଦ୍ୱନାନ୍ୟମ୍ଭୋରୁହାଣ୍ୟାର୍ଦ୍ଧକାନ୍,
ବର୍ତ୍ତାଂ ନୈବମଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡୈତ୍ୟବଭବଂ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡପଦ୍ମାସ୍ତ୍ରୁତଂ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାପୀଡସୁନ୍ଦରେନ୍ଦ୍ରକଶୋ,ରଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡାମଣେ ତାଦୃଙ୍ଗ୍ମି ରଲସକେଳି କଳାକଲାପଲାଳନଲଲିତାସ୍ଥ ବପୁଷ୍ଟେ ଭବଚ୍ଛ ଭବତି ନ କଂ ହତ—ମଶ୍ରାନ୍ତଂ ବାହନୀତଟପର୍ଯ୍ୟଟନଂ ।

ରାଗ କୁମ୍ଭକାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ

୧
ନୂଆନଟପଟଲୀମୁକୁଟ ହେ । ନାହିଁ କି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସୁଖ ।
୨ ୩ ୪
ନପଟ ନେତ୍ରେଜ ଦଶୁଅଛୁ ଆଜ ନରଳସଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ । ପଦ ।
୧
ନୀଳୋତ୍ପଳ କାସି ହେଲାପରି ଦଶି ଯାଉଛୁ ହୁରୁଁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ।
୨ ୩ ୪
ନାସାନାଳତଳଫୁଲରୁ ଅନଳ ପ୍ରସରୁଛି ବେଗ ବେଗ । ୧ ।
୧ ୨ ୩
ନୀପ ଉପବନ ନିକଟ ପବନ ସ୍ପରଶକୁ ଯେବେ ଡ଼ର ।
୪
ନଦୀକୂଳ ସ୍ଥଳ ଏ ବଡ ଶୀତଳ ନୁହନ୍ତି କି ବହାର । ୨ ।
ନିଦ ନାହିଁ କି ନୟନ କଶୀଦନ ଅଛା ମରଇ ମୋହନ ।
୧ ୨ ୪ ୩
ନବନୀତ ଭନ୍ତୁଁ ମୃଦୁ ଦେହେଁ କାହୁଁ ସମ୍ଭବିଲା ଏ କଦନ । ୩ ।
୧ ୨
ନବହେମଦ୍ୟୁତି ଅମରୀଏ ନଢ ନଅନ୍ତ ଫୁଲ ଏ ବନ୍ତ ।
ନେବପଥେ ପଡ ଗଲେ କି ସେ ଶ୍ରଢ ଛଡ ଯାଉ ନାହିଁ ମନ୍ତୁ । ୪ ।

୩ ୧ ୨

ନ ବନ୍ଧୁର ଗୋପଶଙ୍ଖାଳି ଏ ମାପଗହନରେ କିଛିଦିନ ।

୪

ନରେଶମଣ୍ଡନ ଶ୍ରୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦ୍ଦେବ ସ୍ତବ ଦେନ । ୫ ।

—:○*○:—

୧

ହେ ନାଗରବର, ତୁମ୍ଭର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁକି ? ତୁମ୍ଭର

୪ ୨ ୩

ଅକଳଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ କାହାକି ମଳିନ ଦେଖାଯାଉଅଛି କାହିକି ?

୧

୧—ତୁମ୍ଭର ଦେହ ନୀଳପଦ୍ମ କଇଁ ମଉଳି ଗଲେ ଯେପରି ନିସ୍ତେଜ ଦିଶେ ସେହିପରି ଦୂରରୁ ଦେଖାଯାଉଅଛି । ଆଉ ନାଲିବର୍ଣ୍ଣ

୨ ୩ ୪

ଶିଶିଫୁଲପରି ଯେଉଁ ନାକ ତହିଁରୁ ନିଶ୍ୱାସ କାହିକି ତ୍ରଶରରେ ବହୁ-ଅଛି ?

୧ ୨ ୩

୨—ଯେବେ କଦମ୍ବ ବନର ପବନ ଦେହରେ ବାଜିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ । ତେବେ ଏହି ଯମୁନାନଦୀ ତୀରସ୍ଥ ସ୍ଥଳ ବଡ ଶୋଭା ଅଟେ । ଏଠାରେ ତୁମ୍ଭର କ୍ରୀଡ଼ା କରିବାର ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେବେ କଦମ୍ବ ବନରେ ବିହାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥାଏ ତେବେ ଏହି ଯମୁନା ତଟରେ ବିହାର କରିଥିଲେ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଉଭୟରେ ସୁଖ ହୁଅନ୍ତା ଏହା ନ କରି ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ କରୁଛ କାହିଁକି ?

୩—ଆହା ମରିଯାଉଥାଏ ମୋ ସଙ୍ଖାଳି, ହିଦ ଦବାଗ୍ନି

୧ ୨

ଆସିକି ଆମ୍ଭ ନାହିଁ କି? ସେହି ଯୋଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀସଦୃଶ କୋମଳଅଙ୍ଗରେ

୩ ୪ ୫

ଏହି କଷ୍ଟ ହେଲା ଅର୍ଥାତ ଉନିଦ୍ର ହେଲେ ଏପରି ଲକ୍ଷଣମାନ ଦେଖା ଯାଏ କିଛି ଉଦ୍ଧରିଯେତ ଅଛି ପରା ?

୧ ୨

୪—ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନୂତନ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣକାନ୍ତି ସଦୃଶ ଦେବକନ୍ୟାଗଣ ପୁଷ୍ପ ଏ ବନରୁ ସବୁଦିନ ନିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡି ଅନ୍ତର ହୋଇ ଯିବାରୁ ମନରୁ ସେ ଶୋଭାଭଙ୍ଗୀ ତତ୍ପୂ ପାଶୋରି ହେଉ ନାହିଁ ପରା ?

୧ ୨

୫—ହେ ବ୍ରଜଚନ୍ଦ୍ରମା, ଏହି ହଠହଠା ବନରେ କେତେଦିନ

୩ ୪

କ୍ରୀଡା ନ କର । ରାଜାଧିରାଜ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବଙ୍କର ହିତାର୍ଥେ ସେବନା କର ।

—=—

କଲ୍ୟାଣଂ ବଲ୍ଲବାନାଂ ବିଗଳିତ ବୟସାଂ କିଂ ସ୍ୱଦାରୈରୁଦାରୈଃ
କାନ୍ତଦ୍ୱାରାଲବଲୀନାଂ ତ୍ରିପୁରମନୁଭବସି ପ୍ରତ୍ୟହଂ ସତ୍ୟସନ୍ଧେ ।
ଦୀନଶ୍ଳିଷ୍ଟାନ୍ତ୍ରମଣୀନାଂ ତଦିମିବ ସୁହୃଦଂ ତ୍ୱାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟାସ୍ମି ତୁଷ୍ଟି-
ଶ୍ଳିଷ୍ଟଂ ସନ୍ଧ୍ୟାତମାନା ବିଧୁମୁଖି ମମ ଯଦ୍ୟାମି ନେତାତଥିତ୍ୱଂ ।
କମନ୍ଦ୍ୟ ଲଳିତେ ଧରଣୀପୁରନ୍ଦରରମସଞ୍ଚାର ଚାରୁବନ୍ଦ୍ରହିରହିଲରବିଗ୍ରହ-
କରନନ୍ଦନବନ୍ଧତ କାରତପ୍ତାଙ୍କୁରଂ ତଦା ବୃନ୍ଦୋବଦ୍ୟ ଦଷ୍ଟ୍ୟାଷ୍ଟ ପ୍ରବିଷ୍ଟଂ
ସ୍ଫୁଟମାନତସ୍ଥା ଲଳିତା ।

(କୃଷ୍ଣ) ରାଗ ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ୀ । ତାଳ ଏକତାଳୀ ।

୧ ୨ ୩

ନୁହିଁ ନୁହିଁ ତୋ ଧରଣୀକନ୍ଦଭକୁରେ ତରୁଣି ତବାର୍ପିତ ପଦ ଥିଲି

୪ ୫

ବସି । ତବ ମଣ୍ଡଳ ମୁଁ ତୋତେ ନୁହିଁ ଯା ଅତରକିତେ ନୁରଚମ୍ପ

୬ ୭

ମିଶ ଇଲୁ ଅସି ରେ । ଚଲାପାଙ୍ଗି । ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଚଦୁଡ଼ ସୁଧାଙ୍ଗର । ଚର–

୮ ୯ ୧୦ ୧୧

ଭୂଷିତର ମୁଖେ ଉଲ୍ଲ । ସ୍ଫୁର୍ଯ୍ୟ କୁଥାଲୁଅଣ ବଧି ରଖିଲ ମୋ ପ୍ରାଣ
ଘେନିଲୁତ ଽଚେଷର କଲି ରେ । ୧ ।

୧

ଚେଢା ଥିଲାପର କଛୁ ପ୍ରତୀତ ହେଉଅଛୁ ଚାକଣଢ ଦଗ୍ଧଛୁ ମୋ

୨ ୩ ୪

ଦେହ । ଚହ୍ନ କ ଲାଞ୍ଛନ ସଚେ ସ୍ମରର ଚକୁରାମୋଦେ ଚହ୍ନ କାଇଁ

୫ ୬ ୭

ପଚ୍ଚରିଲୁ କହ ଗୋ । ଚଲାପାଙ୍ଗୀ ତୁମ୍ଭେ ରବନନ୍ଦିନୀର ହାର । ଚନ୍ଦ୍ର-

୮ ୯ ୧୦ ୧୧

ଚାରସ୍ଥ ତୁଷାର ସାର । ସ୍ମରୁ ମରୁତରୁ ତରୁତଳ ଶୀତଳ ହେତୁରୁ

୧୨ ୧୩

ଚନାଏତ ଖେଦ ନାହିଁ ମୋର ଗୋ । ୨ ।

୧ ୨

ସ୍ମର ହରତରେ ଘେନି ଚଗଉଥାନ୍ତି ବାଛୁର ଚୂଲଦୂକୁଟିଅ ସଖୀ

୩ ୪

ମାନେ ! ଚହ୍ମସି ଶୃଙ୍ଗ ବେଣୁ ବାଦ୍ୟନାଦ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଶେଷ ହୋଏ

୫ ୬ ୭

ଦନ ଦନେ ଦନେ ଗୋ । ଚଲାପାଙ୍ଗି । ତୁମ୍ଭେ ବାରୁଣୀକ ଦନଦ୍ୟୁତ,

୮ ୯ ୧୦

ଚପଲେ ଅମ୍ବର ବରଜନ୍ତ । ଚରମଭାଗ ମୋ ଭାଗ୍ୟ ଲାଗି ନାହିଁ ଭ୍ରମେ
ଡର ଚମକାଢ ନାହିଁ ମୋର ଛାତ ଗୋ । ୩ ।

୧ ୨ ୩ ୪

ସ୍ମୀକର ସ୍ମରୁଶିଷ୍ଟ ସୁନ୍ଦରୀ କେଉଁ ଅମସୀ ସ୍ମଖି ନାହିଁ ଦନେ ମୋ

୫

ନୟନା ଚମତ୍କାର କଥା ଦେଖି କପଟେ ପେଟରେ ରଖି ତୋଟେ ହକ୍ଷ

ନ କହନ୍ତୁ ଧନ ଗୋ । [୬]ଚଳାପାଙ୍ଗି । ଚରାଚର ଶୂନ୍ୟ ଭୟମୟୀ । [୭]ଚକଟି
ଦେଲୁ ମୋ [୮]ହୃଦାଶୟ । ଚରଣ ଯୁଗଳୁ ତୋର ବନ୍ଦେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗେଶ୍ୱର
[୯]ପ୍ରେସୀ ନାହିଁ ଥିଲେହେଁ ବଞ୍ଚାଅ ଗୋ । ୪ ।

—○—

୧—ରେ [୨]ନାୟିକା ମୁଁ ତୋ ଆସିବା [୧]ବାଟ ଦଗକୁ ଅନାଇଁ ତବ [୩]ପ୍ରତିମାପରି ବସିଥିଲି । ତୁ ଯା ମୋ [୫]ଅଜାଣନ୍ତରେ ଆସି ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲୁ ମୁଁ [୪]ତତେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବୋଧକଲି । ରେ ଚପଳ [୬]ନୟନା, ତୁ ଯାହା ଏତେବେଳେ ଆସିଲୁ ଏଥିରୁ ବୋଧକରେ ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ [୭]ସୁଧାଧରକୁ ମଗାଇ ବହୁକାଳରୁ [୮]ଶୋଷାଇଥିବା ମୋ ମୁଖରେ ଭରତି କରିଦେଲୁ କି ? ତୋହର ଏହି [୯]ଚତୁରପଣିଆ ଆଉ [୧୦]ଦୟାଳୁପଣିଆ [୧୧]ଯୋଗରୁ ମୋ ଜୀବନ ରହିଲା, ତୁତ ମୋପାଇଁ ଏତେ-କଥା କଲୁ ଅର୍ଥାତ୍ ତୁ ମୋ ଉପକାରରେ ସର୍ବଦା ଥାଉ ।

୨— ମୋର ଚେତା ଥିଲାପରି [୧]ବୋଧ ହେଉଅଛି । ମୋ ଅଙ୍ଗ-ଟିକଣିଆ ଦିଶୁଛି । [୩]ଚଉଁର ସଦୃଶ କେଶ । ମୋତେ କହ ? ତୁ କି [୫]ଚହ୍ଣି-ଜାଣି ମୋତେ [୪]ଚମକାଇ ଦେଇ ପଳାଇଲୁ । ରେ ତରଳନୟନା,

୭ ୮ ୬ ୫
ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ଓ କାକର ସଦୃଶ ଯମୁନାଜଳ ସ୍ପର୍ଶରେ ଅଧିକ ଶୀତଳ
୯ ୧୦ ୧୧
ମନୋହର ପବନ ଯୋଗରୁ ଏହି ବୃକ୍ଷତଳ ଅଧିକ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଅଛି
୧୨ ୧୩
ଏଠାରେ ସେହି ହେତୁରୁ ମୋର ଟିକିଏ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ।

୨ ୧
୩—ବଙ୍କେଇକରି ଚୂଳବାନ୍ଧିଥିବା ସଙ୍ଗମାନେ ମୋର ଗୃହଦ୍ୱାରରେ
୩
ଘେରି ବାହୁଡ଼ି ଚରନ୍ତି ଥାଆନ୍ତି । ଦଳେ ଦଳେ ଉଆଁ ଉଇଁ ହୋଇ
୪
ଆଉ ଶିଙ୍ଗା ବଂଶିଧ୍ୱନି ବାଜା ଶୁଣି ୨ ଦଡ଼ା ଟେକନ୍ତି ଏ । ରେ ତରଳ-
ନୟନା, ଛନ୍ନ ହୋଇ ଶଙ୍କାରେ ମୋର ଛାତି ଚମକାଏ ନାହିଁ । ଆଉ
ମୋର ବେକମୁଣ୍ଡା ଗରୁ ଲାଗୁନାହିଁ । କାରଣ କେହିଯେବେ କୌଣସି
୭ ୬ ୫
ଲବରେ ଭସ୍ମ ଦେଖିଥାଏ ତାହାହେଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚିମଦିଗକୁ ସ୍ପର୍ଶକରି
୯ ୮
ଯେତେବେଳେ ଆକାଶକୁ ଶୀଘ୍ର ତ୍ୟାଗକରନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ
ତାହାର ମୁଣ୍ଡ ଗୁରୁ ବୋଧହୁଏ ।

୧ ୨
୪—ମୋ! ଅକ୍ଷି କୌଣସି ସମୟେ କେହି ସୁବର୍ଣ୍ଣତୁଲ୍ୟ ମନୋହର
୩ ୪
ଶୋଭାବିଶିଷ୍ଟ ସୁନ୍ଦରୀ ଦେବକନ୍ୟା ଦେଖିନାହିଁ । ରେ ଧନ ସେପରି
୫
କିଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟନା ଦେଖିଲେ ମୁଁ ପେଟରେ ଲୁଚାଇ ରଖନ୍ତି କି ?
୭
ରେ ତରଳନୟନା, ସଂସାରନ୍ନ୍ୟୂମ ଆପଦଜନକ ଅଟେ । ତୁ ମୋ

୮ ୭
ମନକୁ ମନ୍ଥିଦେଲୁ । ଅଠଗଡ଼ ରାଜା ତବ ପାଦପଦ୍ମକୁ ପୂଜଇ । ଯେବେ
୯
କପଟ ନ ଥାଏ ତେବେ ଉଦ୍ଧାର କର । ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ କୌଣସିଦିନ
କାହାରିକୁ ଦେଖିନାହିଁ । ତୁ କପରି ଅମରୀଙ୍କୁ ଦେଖିଅଛୁ ବୋଲି
ମିଥ୍ୟାରେ ମୋ ନାମରେ କହୁଅଛୁ । ଏବେ ତୁନ ହୁଅ । କାରଣ ଲୋକ-
ମାନଙ୍କର ଚଳଚରଣ ଏହି ଗୋପରେ ଭଲ ନୁହେ । ଏହିକଥା ଶୁଣିଲେ
ମୋ ନାମରେ ହଷ୍ଟାବସାଇବେ ।

—— O ——

ଅଜ୍ଞାନ ଭିନତ୍ତ୍ୱଂ ବିଦ୍ୟାମ୍ବୁ ରୁଜୁତା ମାଲିଙ୍ଗ୍ୟୈଦ୍ଧ୍ୱା ମନ-
ଶ୍ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟାଦ୍ବିରମେତ୍ୟୁଦୀରୟ ଭବେନ୍ନୈବାଞ୍ଚଲୋଦଞ୍ଚନଂ ।
ନୋ ଚେଦାମ୍ରଚଣ୍ଡଦବିଶା ରଦବଶା ମେଚ୍ଛୋଦ୍ଭୂଷଂ ସୁନ୍ଦରଂ
କାନ୍ତା ସଞ୍ଚୟ ମଞ୍ଜଯାମ୍ବୁକବପୁସ୍ତ୍ରେ ଷାମ୍ୟତାମେଷାତ ।

ମୋହନନଟପଟଲୋଭିଟମ୍ବୁକୁଟମଣେ ନାନ୍ତଃ ସନ୍ତାପମନ୍ତ୍ରେଣ ଫଲ
ମିତ ପ୍ରତୀୟତେ ତବ କୈତବକୁଶଲତା ଲତାୟାଃ ।

ରାଗ ମୁଖାରୀ । ତାଳ ଝିମ୍ପୁଟା ।

୧
ଛଳ ଚାହାଣୀ ଦେଇ । ଛଡ଼ଏ ସାହାସ ନେଇ । ପଦ ।
୧ ୨
ଛବିତ ଅବଳ ଦଶେ । ଛପିବାରେ ଅଛୁ କା ସେ । ୧ ।
୧ ୨
ଛେଲରୁତ ତନ୍ତ୍ରା ବଳି । ଛତରେ ଗଲାଣି ଗଳି । ୨ ।
୨ ୧
ଛୁଟି ଯାଇ ବଜେତନା । ଛଟପଟ ହେବ ସିନା । ୩ ।
ଛଣା ସୁଧାଧର ଦଶେ । ଛୁଇଁ ଦେଲେ ବାଷଟି ସେ । ୪ ।

୧ ୨
ଛଟା ଜାଡ଼ା କଣ୍ଟ ଘର । ଛୁରୀ ଦେଲାଣି ବଯର । ୫ ।
୧ ୨
ଛନ୍ଦି ମନ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣେ । ଛଦୁଇ ଦୁର୍ଗେଶ ଭଣେ । ୬ ।

———

୧
ହେ କପଟ ନଟ ନାଗର – ଏ ହେମନ୍ତ ରଖିଦିଅ !

୧ ୨
୧—ତୁମ୍ଭର ଶୋଭା ମଳିନ ଦିଶୁଅଛି । ସେ ଶୋଭା ଲୁଚାଇବାରେ ନାହିଁ
୨ ୧
୨—ଭାବନା ବଳଛରୁ ବଳକରି ଛାତିରେ ଶଲାଗଲାଣି
୧ ୨
୩—ତୁମ୍ଭର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ସିନା କଲବଲ ହେବ ?
୪—ସେ ପ୍ରୀତି, ଛଣା ଅମୃତ ସମ ଦେଖାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଚାଖି ଦେଲେ ଗରଳପରି ଘାରିଦେବ ।

୨ ୧
୫=କାହାର ଅର୍ଥାତ୍ କେଉଁ ସୁନ୍ଦରୀର ଚାହାଣି ଭଙ୍ଗି ଅର୍ଥାତ୍ ଆଖିଠାର ତୁମ୍ଭ ଛାତିଲର ଛୁରୀ ମାରିଦେଲାପରି ହୋଇଲାଣି ।
୧ ୨
୬=ଅଠଗଡ଼ ରାଜା ଚିତ୍ତ ତୁମ୍ଭ ଭାବନାରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ କି ଛନ୍ଦିହୋଇ କହଇ ।

— —o— —

ତ୍ୱଯ୍ୟେନ୍ଦ୍ରଜାଲ୍ୟଦଦ୍ଭିନା ତ୍ୱଦ୍ଦି ନାପଦେଶଃ
ସଂସ୍ପୃଶ୍ୟତେ ମମ ହୃଦା କଥୟାମି ସତ୍ୟଂ ।
ବସ୍ତ୍ରେ କମସ୍ତ୍ୟଟିଦପୌଧଲତା ବିଳାସଂ ।
ତଦ୍ବୀକ୍ଷଣା ଦଗଦ ଇଦୃଶ ଉଲ୍ଲାସା

ଯଦତର ଲଳଚେ ବିମଲବଲ୍ଲଦଲନୋପଲପ୍ରସଦଗୂଳ ଚେଲବଲ୍ଲରୀ
ଖେଳାଲୋ-ଲୋଚନେନ ମଯ୍ୟାପିଷ୍ଟପୋକ୍ତ ସ୍ପୃଚେଷ୍ଟା କାଚନ-
କାଞ୍ଚନମୟୀସଞ୍ଚାରଣୀପାଞ୍ଚାଳିକା ତଦଧଃ ସମାଗ୍ୟ୍ୟନୋପକଣ୍ଠେ ଯତ୍ରପ୍ର
ଭୃତ୍ୟବଲୋକତନ୍ତ୍ରପ୍ରଭୃତ୍ୟେଡ଼ାଦୃଗବସ୍ଥେନ ସ୍ଥାୟ୍ୟୁଦ୍ଧ ଇତି କେବଲଂ-
ଜାନାମି ।

କୃଷ୍ଣ ।

ରାଗ ପୂନାଙ୍ଗ । ଆଡ଼ତାଳୀ ।

ଜାଣିଛୁ ଏତେ ମାହକ ଗୋ ଲଳଚେ । ଯାଉଇଛା ତୋର ତାହାକର
୧ ୨ ୩
ଜ୍ୱଳନରୁ ବଳି ସେହୁ ଧନୁ କେଲି କରେ ବଲ୍ଲବରୀନାହାକର । ପଦ
୧
ଜଣଙ୍କେତେ ବ୍ରଜଶିଶୁ ଥିଲେ ନଜପୁରୁଁ ଅସୁଥିଲେ ଖେଳାଇ ସମଳ
୨
ଜମ୍ବାଗ୍ରତମଣି ଗିରନ୍ଦ୍ରକୁ ଜିଣିବାର ପୁତ୍ରେ ହେଲା ମେ ନଜର । ୧ ।
୨ ୨
ଜାତି କୁରୁବନ୍ଦ ବାଢାଯ୍ୟନ ବୃନ୍ଦ ଅନାଇଁ ମୁଁ ଗ୍ଳୁଥିଲି ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ।
୩ ୪ ୫
ଜଙ୍ଗମ ହେବାର ଜମ୍ବୁନଦସାରଣିଶୀ ସ୍ଫୁରିଲା ସେ କି ପ୍ରକାର । ୨
୧ ୨ ୩ ୪
ଜୀବନଦ ନୀଳଜଳଜଯୁଗଳ ବଧୂବମ୍ବେ ହୋଇ ବିଳାସବଲୋଳ
୫ ୬ ୭
ଜାତ କଲା ଗରଜରଜର ଶରନକର ବରଷା ଖରତର । ୩ ।
ଜହରକୁ ଗଲ ଦେଲାପର ଗିଲ ଦେହର ମୋହର ପୀଡ଼ା ଗଲ
୧ ୨ ୩
ନଲ । ଜୀବନାଶା ଛେଲ ଯାଉଅଛୁ କଲି ପ ରୁନାହିଁ ମୁଁ ମୋ ହୃଦନ୍ତର । ୪
୧ ୨ ୩
ଜନମଜୋହାରୀ ସେ ବଚକଣିରୀ କାହା ନେହପାଶେ ଯାଇଁନାହିଁ ମୂରି ।

ଜଗଦ୍ଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ ମୋହର ନାମ କହୁଅଛୁ ନିରନ୍ତର । ୫ । ।

ଗୋ ଲଳିତେ ମୁଁ ଏତିକି ମାତ୍ର ଜାଣିଅଛୁ । ତୋର ମନ ଯାହା
୩
ହେଉଅଛି ତୁ ତାହା କର । କେବଳ ସେହିଦିନ ଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ
୧ ୨
ଅଗ୍ନିଠାରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟ ହେଉଅଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ସୁଶୀତଳ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ
ମୋ.ତ ନିଆଁପରି ବୋଧ ହେଉଅଛି ।

୧—ମୋ ସଙ୍ଗରେ କେତେକ ଗୋପାଳପୁଏ ଥିଲେ ମୁଁ
୧
ଗୋଗୋଷ୍ଠ ନେଇ ଆସୁଥିଲି ଏହିକାଳେ ମୋ ନେତ୍ର ଶୋଭରେ
ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣୀକୁ ଓ ଉଚ୍ଚତାରେ ହିମାଳୟକୁ ଜିଣିଥିବା ଗୃହରେ
ପଡିଗଲି । ଅର୍ଥାତ୍ ଅତିସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ର ସୈନ୍ୟଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ଦେଖିଲି ।
୧ ୨

୨—ପଦ୍ମନେମିରେ ତମ୍ବୁର ହୋଇଥିବା କଳାଙ୍କବାଟିମାନଙ୍କୁ
୪ ୩
ମୁଁ ଗୃହିରି ଆସୁଥିଲି । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଗଳିଗଲେ ଯେ ପ୍ରକାର
୫
ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ସେହିପ୍ରକାରର ଏକରତ୍ନ ମୁଁ ଦେଖିଲି ।
୩ ୪

୩—ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖରେ ଅତି ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ କ୍ରୀଡା କରୁଥିବା
୧ ୨ ୫ ୬
ନୀଳମେଘ ଓ ନୀଳପଦ୍ମ ଦ୍ୱୟପରି ନେତ୍ରଦ୍ୱୟ ବର୍ଷାକ୍ତ ଶର ସମୂହର
୭
ବୃଷ୍ଟିକୁ ଖରତର କି ଶୀଘ୍ର ଜାତକଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ତାହାଙ୍କ ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ନେତ୍ରପଦ୍ମକୁ ଦେଖିଲା ଦିନରୁ କନ୍ଦର୍ପବାଣରେ ଅତିଶୟ ପୀଡିତ ହେଲି

୪—ସେତେବେଳେ ମୋ ଶରୀରରେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଜାତହେଲା
ତାହା ବିଷଖାଇବା କଷ୍ଟଠାରୁ ଅଧିକ ଧାରି ହେଲାପରି ବୋଧହେଲା

ମୋର ବଞ୍ଚିବା ୧ଭରସା ୨ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ଏଣୁ ମୁଁ ମୋ ମନ-କଥା ବୁଝିପାରୁନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ପାଗଳପରି ହୋଇ ଗଲଣି ।

୫—୧ଲୋକମାନଙ୍କ ମନକୁ ହରଣ କରପାରେ ଏପରି ବଚନ୍ତ ୨ଶୋଭା କାହା ୩ଅକ୍ଷିରେ ପଡନାହିଁ । କେବଳ ଜଗଦେକ ହରଚନ୍ଦନ ସବୁ-ବେଳେ ମୋ ନାମକୁ ଭାଷୁଛନ୍ତି ।

—— ※ ——

ଖଳ୍ୱଃ ପାଦ୍ୱର୍ଣଶଙ୍କ ଶରଭଗୁରୋସ୍ୱାପୀତ୍ୟହମ୍ପଂ କ୍ଷୁଧା
ମର୍ତ୍ତ୍ୟାଃ କ୍ୱାଙ୍ଗ ସୁଧାମମୂ ହବସୁଧା ଲୋକେ ପିବନ୍ତ୍ୟାତୁରଃ ।
ବ୍ୟର୍ଥଂ ପ୍ରାର୍ଥନୟା କଦର୍ଥୟସି ମାଂ ଗତ୍ୱା ହରାଶାଂ କଥଂ
ସା କିଂ ମଦବଶମେତ ହନ୍ତ ବଦ୍ୟତସ୍ତାରାଧିକା ରାଧିକା ।

କେଶବଲତାଭଲ୍ଲୁବଲସ୍ୟବାଗୁରାଭଃ କଣ୍ଠୀରବରାଜୀବ ରାଜୀବଲୋଚନ ଯାଦୃଶୀଭଦ୍ରାଣୀକର୍ତ୍ତୁ ମଣ୍ଡକଥା

ଲଳିତା ।

ରାଗ ତୋଡ଼ୀ ପରଜ । ଅଡ଼ତାଳୀ ।

୧ଝଗଡ ମାହ ହେଲ ହେ ଶ୍ୟାମ ।

୨ଝିମିଟେ ହେବାକୁ ସହସ୍ରେ ୩ଯାମ । ପଦ ।

ଝାଉଁଳବା ୧ନବତମାଳ ୨ରମା । ଝିଙ୍କି ଅଣି ଅଙ୍ଗ କଲଣି ଜମା ।୧।
ଝଉବ ବଳ କୋମଳ ଛଉରୁ । ୧ଝସଧ୍ୱଜ ୨ଝାଞ୍ଜି ପିଡ଼ା ତାହରୁ । ୨ ।
୧ଝିମିଝିମି ୨ଲୁଠି ପୃଷ୍ଠେ ୩ରସାର । ଝୁରିବାର ୪ଏକା ହୋଇବ ସାର ।
ଝଲ ୧ପାଞ୍ଚଳୀ ଝଟକେ ନାହିଁକ । ଝୋଲା ମାରଲା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କାହିଁକ ।୪
ଝଲକ୍ ୧ଗଲ କୃଷ୍ଣ ଅକାରଣେ । ୨ଝାଉଝଣ୍ଡ୍ରରସା—କାଦସା ଭଣେ । ୫ ।

—※—

ହେ ଶ୍ୟାମ ତୁମ୍ଭେ ସହସ୍ରେ ୧ପ୍ରହରକୁ ୩ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭଳିବାକୁ କେବଳ ୧ଜଞ୍ଜାଳ ଲଗାଇଛ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବହୁକାଳ ଦରକାର ତାହା ଅଳ୍ପକାଳ ମଧ୍ୟରେ ହେବାପକାଶ କଥାଳ କରୁଅଛ, ଏହା କପଟ ହେଉଅଛି ।

୧—ତୁମ୍ଭେ ତମାଳଗଛରେ ୧କଅଁଳପତ୍ର ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲେ ଯେ ୨ଶୋଭାକୁ ଧାରଣକରେ ସେହି ଶୋଭାକୁ ବଳେଅଣି ତୁମ୍ଭ ଦେହରେ ଧାରଣ କଲଣି । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭର ଶୋଭାତନ୍ୟ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଗଲାଣି ।

୨—ମୀନ ୧କେତନର ୨ଗରମପବନର ଜଷ୍ଟ ତବତରୁ ତୁମ୍ଭର ଦମ୍ଭ ସୁକୁମାର ହୃଦୟରୁ ଖସିଯିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଝାଞ୍ଜିପବନ ବାହିଲେ ଯେପରି ବୃକ୍ଷଲତାମାନେ ଝାଉଁଳି ଯାଆନ୍ତି । ସେହିପରି କନ୍ଦର୍ପ ବାଧାରୁ ତୁମ୍ଭେ ଝାଉଁଳି ଯିବ ।

୩—୩ଭୂମିରେ ୧ଝାଉଁ ମରାହୋଇ ୨ଗଡ଼ି ୪କେବଳ ଭାବବାକୁ ହେବ ।

୪—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ୧ପ୍ରତିମା ଅତି ତେଜିୟାନ ଦଶେନାହିଁ କି ? ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କାହିଁକି ଝୋଲା ମାଇଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ରାଧା ସ୍ୱାଭାବିକ ସୁନ୍ଦରୀ ସତେ ସୁନ୍ଦର କଷ୍ଟସ୍ତ ଦଶିବ । ତେବେ ଏତକ ଦେଖି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କାହିଁକି ଝୋଲା ମାଇଲା ।

୫—ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ୨ରକ୍ଷାଭିପ୍ରେ - ହେ କଷ୍ଟ ବୃଥାରେ ୧ ଚହଲିଗଲୁ ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଅକାରଣରେ ଭାବ ୨ ଶୀର୍ଣ୍ଣହୋଇ ଯାଉଅଛୁ ।

—୦✻୦—

ଦୃଢ଼ା ଭବମା ଭବ୍ୟା ତରୁଣତରୁଣିଂତେ ମୃଦୁଗିରଂ
କରସ୍ପୃଶ୍ୟ କନ୍ଦର୍ପାମ୍ବୁନିଧେତରଣାଦ୍ୟୈହ୍ୟହରହଃ ।
ସ୍ଥିତା ଯା ଗା ନାସାନୀଳଲବବିଲାସାସ୍ତ୍ର ନନୁତାଂ ।
ତୃଷାଯଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗଂ ନୟନ ବହିରଙ୍ଗଂ ନ କୁରୁ ମାଂ ।
ନୋଚେତ୍ତଂ ସଖି ସାଧାରଣେତରସୁଖସ୍ୱର୍ଗସୌଧୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସଞ୍ଚାରଲୀଲୋଦ୍ୟତ—
ସ.ହାସିକଂସ୍ୟମମାଶାଧିରୋହଣୀ ହରଣଂ ।

ରାଗ ମୋହନା । ଆଦିତାଳ ।

ନଭାଙ୍ଗରେ ୧ଶଭ୍ରାଙ୍ଗି ୨ଭାରତ ହୁଅ ୩ସାହା । ପଦ ।

ନୋହିଲେ ତୁ ୧ପଞ୍ଚବାଣ, ୨କନ୍ଦର୍ପ ୩ଅତନୁବାଣ, ୪ନିଃଶେଷ ଦଳୁଛି ୫ବେଦନାହା ।୧। ନୀପକୁଞ୍ଜ ୧ଉପକଣ୍ଠେ, ୨ନ୍ୟସ୍ତ କରିଅ ମୋ କଣ୍ଠେ, ନାଗରୀନ୍ଦ୍ର ନିରୁପମବାହା । ୨ । ନିଶ୍ଚୟ ଏ ବେଦନ ଚଢ଼େ, ନ ଯିବ କଦାଚିତେ, ନ ୧ବଢ଼ାଇଲେ ତୁ ୨ସୁଖରାହା । ୩ । ନିତାନ୍ତ ୧ବାଲାସଙ୍ଗର ୨ନିଦାନ ଏ ଅବସ୍ଥାର ୩ନିରେଖି ଉଛାରୁ ଥରେ ଆହ ॥ ନାଥ ଅଷ୍ଟବୁର୍ଗର ଯେ, ନିଷ୍ଠ ସେ ତୋ ପାଦେ ଭକ୍ତେ ନିନ୍ଦିବେଟି ନ କଲେଣ ତାହା । ୫ ।

ରେ ୧ଶୋଭାଙ୍ଗି, ମୋ ୨କଥା ଭାଙ୍ଗନା, ୩ଭରସା ହୁଅ ।

୧—ତୁ ୧ଉଦ୍ଧାର କାହାଣୀ ସଦୃଶ ନୋହିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ତୁ ଉଦ୍ଧାର ନ କଲେ ୨ନିଷ୍ଠୁର ୩କନ୍ଦର୍ପଶର ୪ଜୀବନକୁ ୫ସାରିଦେଲାଣି ?

୨—ହେ ଲଳିତେ? ତୁ ନାଗରୀରାଜାର ୩ଅତୁଲ୍ୟ ବାହାକୁ କଦମ୍ବ କୁଞ୍ଜ ୧ନିକଟରେ ମୋ ଗଳାରେ ନିହିତ ୨କର । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଶ୍ରେଷ୍ଠାନାୟିକାକୁ ଆଣି ତାହାର ସୁନ୍ଦର ହାତକୁ ମୋ ଗଳାରେ ଛନ୍ଦାଇ ଦିଅ ।

୩—ଏକଥା ଚିତ୍ତରେ ନିଶ୍ଚୟ ବେନ । ତୁ ମୋତେ ୨ସୁଖବାଟ ନ ୧ଦେଖାଇଲେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ କଦାପି ବଞ୍ଚିବନାହିଁ, ଏ କଥାକୁ ତୋ ମନରେ ନିଶ୍ଚୟ କରି ଜାଣ ।

୪—ତାର ୧ଆଡ଼ଗ୍ରହାଣି ଏ ଦଶାର ୨ମୂଳକାରଣ ଅଟେ । ସେ ମୋର ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ୩ଦେଖି ଥରେହେଲେ ଆହାବୋଲି କହୁ ।

୫—ତୁ ନୀପକୁଞ୍ଜ ନିକଟକୁ ତାହାକୁ ଆଣିବୁ ମାତ୍ର ସେକଥା ନ କଲେ ତୋ ପାଦତଳେ ସବୁବେଳେ ଖଟୁଥିବା ଆଠଗଡ଼ ରଜା ନିନ୍ଦା କରି-ବେଟି ।

ଯାବନ୍ତୋ ବଲସନ୍ତ ଯୌବତମନଶ୍ଚୌର୍ଯ୍ୟଃ କିଶୋର ପୁରେ
ପକ୍ଷସ୍ତ୍ରେଷୁ ସମୁଷ୍ଟୁ କନ୍ତ୍ରଭପଦ୍ଭଃ ପ୍ରକ୍ଷେଢ଼ନାନ୍ କୌସ୍ତୁମାନ୍ ।
ବାହାବାହବପୂର୍ବକଂ ତ୍ୟଜତ କଂ ତ୍ୱଯେ୍ୟବ ରୁଜ୍ୱାଶପ୍ୟେ
ହା ହା ଶମ୍ଭ କଦମ୍ବଡମ୍ବରଭଗ୍ନଲମ୍ବାନ ଦମାଲନ୍ନୁହୁଃ ।
କେନ ବାନ୍ଧ କିଶୋରେଣ ବର୍ଲ୍ଲବନଗର୍ଯ୍ୟାମନ୍ତ୍ରିଙ୍କୁଞ୍ଜି ମବନଂସ୍ତକାର୍ତ୍ତି
ସ୍ୱର କୃଷ୍ଣମପୂର୍ତ୍ତିକାଃକୃତନା କଛ ନବଲୋକୟନ୍ତେ ।

ଲଲିତା ।

ରାଗ ବସନ୍ତ । ଏକତାଳୀ ।

ଁଛାଣପଣ କର ସାର; ଟିକିଏ ମଦନ କଦନକୁ ସହିଁ;
ସଦନକୁ ବଜେକର ।

୧ଛେଙ୍କାର କି ୨ଶ୍ରବସରକି ୩ବାସବ ୪କୋଦଣ୍ଡରୁ ୫ଚଣ୍ଡ ଧନୁ ।
ଛାଣି ହନେ ୬ଶମ୍ଭ ୭ସଦୃଶ ୮କଲମ୍ବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏକା ୯ଅତନୁ । ୧ ।
୧ଛେକାଛେକି ମୋତେ କର ନାନାମତେ ତୁମ୍ଭ ୨କାମନା ପୂରିବ ।
ଛାଣଖୁଣ୍ଟା ୩ଗୁରୁଜନ ୪ଗଞ୍ଜଣାରୁ ମୋ ପ୍ରାଣସଖୀ ସରିବ । ୨ ।
୧ଛପାଥିବା ଚର ବଚନୁ ୨ଗୋଚର ଯେତେ ୩ସମାଚାର ଗୋପେ ।
୪ଟିପିଦେଲେ କଂସ ଆଗେ କେ ୫ନୃଶଂସ ନନ୍ଦ ବନ୍ଦୀ ହେବେ ୬ଛୋପେ ।
ଛେକି ଏ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀମୁଖଟି ପର ଘରବୁଡ଼ା ପରିମାସ ।
୧ଛିକାଏ ହେଲେ ଯେ ୨ହୃଦୟସରୋଜେ ନୋହିଲା ହାସ ବିଲାସ । ୪
୧ଛାକିଛ ୨ସୁଧାଂଶୁ କଲାକୁ ଅକାଶୁଁ କରିବାକୁ ୩ପାଣିଗତ ।
୪ଛୀକାଯିବ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗାର କହର ଶ୍ୟାମ ଏ କି ଅଚରିତ । ୫ ।

— ❀○❀ —

ଅର୍ଥ – ହେ ମୋହନ; ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭର ୧ଦାମ୍ଭିକ ପଣିଆକୁ ୨ମୂଳ ବୋଲି ମନେକର ଅର୍ଥାତ ଟିକିଏ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର । ୩ଟିକିଏ ୪କନ୍ଦର୍ପ ପୀଡ଼ାକୁ ସହ ୫ଘରକୁ ଯାଅ ।

୧ — ୨କନ୍ଦର୍ପ ୩ଇନ୍ଦ୍ର ୪ଧନ୍ଵ ଠାରୁ ୫ପ୍ରଖର ଅଟେ ଯେ ଧନ୍ଵ ତାଙ୍କୁ ୨କାନସରିକି ୧ଓଟାରି ତୁମ୍ଭଙ୍କ ୬ବଜ୍ରପରି ରୋଷରେ ୮ବାଣ ଏଙ୍କା ମାରୁଛୁ କି ଅଉ କାହାକୁ ମାରେ ?

୨ — ମତେ ନାନାମତେ ୧ଖୁସାମତ କରି ତୁମ୍ଭର ୨ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ, ମାତ୍ର ମୋ ପ୍ରାଣପକ୍ଷୀ ରାଧିକା ଠାଣିଖୁଣ୍ଟା ୩ମଦନମୋହନଙ୍କ କଟୁ ୪ବାକ୍ୟରେ ସଡ଼ିଯିବ ।

୩ — କେହି ୫ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଏ ଗୋପପୁରେ ଯେତେ ଘଟଣା ଘଟିବ ତାକୁ ୩ଖବର ନବା ଆଣିବା ୧ଦୂତ କଥାରୁ ୨ଜାଣି କଂସରାଜା ଛମୁରେ ୪ସୂଚିଦେଲେ ନନ୍ଦରାଜା ୬କୟେଦ୍ଘରେ ରହିବେଟି ?

୪ — ଏ ମନୋହର ଅତୁଳନୀୟ ବଦନ ଟେକି ପଇଦର ବୁଡ଼ାଇବାକୁ ଫରମାସ କରୁଅଛ । ତୁମ୍ଭ ୨ହୃଦପଦ୍ମରେ ୩ଦୟା ୧ଟିକିଏ ମାତ୍ର ଉଦୟ ନ ହେଲା ।

୫ — ତୁମ୍ଭେ ଆକାଶର ୨ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ୩ହସ୍ତଗତ କରିବାକୁ ୧ବସିଅଛ, ହେ ଶ୍ୟାମ, ତୁମ୍ଭର ଏ କି କଥା, ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗର ୪ଟିକାୟିତ ରାଜା କହଇ ।

———○———

ଏଣୀଦୃଶା ପ୍ରିୟସଖୀ ପ୍ରିୟବାଦିନୀ ତେ-
ତ୍ୟାପଦ୍ମନେନ ସଦୃଶୀତ୍ଵ କିଶୋରଦେବ
ବିଶ୍ୱାସନଃସ୍ୱହୃଦୟତ୍ଵମପାଶ୍ୟ ତୁଭ୍ୟଂ
ଯାଚେନ୍ଦ୍ରାଚଲେ କୁରୁ ସ୍ୱରୂପବଶତ୍ଵ ବକ୍ଷ୍ୟେ ।

ଦୁର୍ଗ ଗଜନଳେର୍ଗୋପକାରଜନ୍ୟପୁନ୍ନ୍ୟଚ୍ଛିଶୀତ୍ପବର୍ଗନିର୍ଗତାଲସନସଗା ହ୍ମି ଦୟାଳବୋହୃଦୟାଳବଃ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ।

ରାଗ ଦେଶାକ୍ଷ । ଅଡ଼ତାଳ ।

୧ଠିକ ୨ଠବର୍ତ୍ତୁଳ ୩ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ତୋ ଚିତ୍ତରେ । ପଦ ।

ଠକଥିଛି ନ ଅଟର, ମୋ ବେଦନାକୁ ବର୍ତ୍ତ୍ତ,
୪ଅକପଟ ୫ଗ୍ରାଣବଧି ତୋତେ ଉଚିତରେ । ୧ ।

୧ଓଠା କରି ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେନା, ପ୍ରିୟସଖି ମୋ ୨ବେଦନା,
ନ ଲାଗଇ ତୋତେ ନିଜ ହେଲେ କିଞ୍ଚିତରେ ।

ଠାରଦେଲେ ୩ନେଏାଞ୍ଚଳେ, ୧ବିଜନସ୍ଥଳେ ଯେ ବଳେ,
ବିରାଜିବ ଷଣରୁଚି ପରି ସ୍ଥଚଉରେ । ୩ ।

ଠଣା ୧ଠୁଙ୍କି ୨ତାପ ୩ଶ୍ୱାସ, ମୁଣ୍ଡେ ୩ମନମଥପାଶ,
ବନ୍ଧନୁ କର ତୁ ସିନା ମୋତେ ୪ମୋଚିତରେ । ୪ ।

ଠଉରାଇ ଅବସର, କଲେ ତୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୋର,
୧ଗ୍ରଜି ୨ଗ୍ରଜୀବନେତ୍ରାକୁ କର ଉଚିତରେ । ୫ ।

ଠାକୁର ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ, ୧ପଦାମ୍ବୁଜ ୨ଧ୍ୟାନରଙ୍କ,
ନୃପ ଜଗଦେବ କରେ ରସେ ରଚିତରେ । ୬ ।

୧—ରେ ୧ଠିକ୍ ଠ ପରି ୨ଗୋଲ ୩ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି । ତୋ ହୃଦୟରେ ବସିଦେବା ଢଙ୍ଗକୁ ନ ବର୍ତ୍ତରି ମୋ କଷ୍ଟକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ୪ନିର୍ମଳ ୫ପରିତ୍ରାଣ ଉପାୟ କରିବା ତୋର ଉଚିତ ଅଟେ ।

୨—ରେ ଜୀବନ ସଙ୍ଗିନୀ । ତୁ ମୋର ଆଶାକୁ ୧ହଠାତ୍ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେନା ତୋତେ ମୋ ୨କଷ୍ଟ ଟିକିଏ ହେଲେ ଲାଗେ ନାହିଁକି !

୩—ତୁ ଆଖି ୧ଙ୍ଗ୍ରାଣିରେ ଟିକିଏ ଇଙ୍ଗିତ କଲେ ସେ ଯୋଗେ ୨ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ୩ବିଜୁଳି ପରି ମୋ ଦେହରେ ମିଶିଯିବ ।

୪—ବିରହ ୨ତାପ ଓ ୩ଭୟ ମୁଣ୍ଡରେ ୧ଠଣାମାରି ତୁ କନ୍ଦର୍ପ-ଫାସ ବନ୍ଧନରୁ ମୋତେ ମୁକ୍ତକର ।

୫—ତୁ ବେଳକାଳ ଉଣ୍ଡି ମୋ ୪କଥାରେ ୨ପଦ୍ମଲୋଚନାକୁ ମଙ୍ଗାଇଦେଲେ ତୋର ଏହା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହେବ ।

୭—ଦେବ ଦେବୀଙ୍କ ୧ପାଦପଦ୍ମ ୨ପୂଜାଭିଳାଷୀ ରାଜା ଜଗଦ୍ଦେବ
ମଧୁର ଭାବରେ ଏକଥା ରଚନା କରଇ ।

—O*O—

କଂସଃ ପୁଂସାଂ ନୃଶଂସାନା ବଡ଼ଂସଃ ଶାସ୍ତି କାଶ୍ୟପୀଂ
ଦୃଷ୍ଟଥେ ଧନିନଃ ସୂନୋ କଥଂ ଯାସ୍ୟସ୍ୟଧୀନତାଂ ।
ଅବର୍ଣ୍ଣଶ୍ରୀବୋଦ୍ଧୀର୍ଣ୍ଣ କଲ୍ଲୋଳମାଳାଦୋଳିତସ୍ତାମସି କିଂ ପୁନସ୍ତରୁଣୀ
ତରଣିତ୍ୱଂନୂରୀକରଣୀ-ସୃମିତ୍ତ୍ୟପଦଶ୍ୟ ମାମପି କୂଳକୁଳଦବଶିଷ୍ଟାଂ
ବଧାପ୍ୟ ମଙ୍କ୍ଷ୍ୟସୃତୁଂ. ବଗ୍ନରମାରଭସେ ।

ଲଳିତା ।

ରାଗ ତୋଡ଼ିପରଜ । ଆଡ଼ତାଳୀ ।

ଡର ନାହିଁ କି ହେ ୧ପରତରୁଣୀ ହରଣୁ ।
ତୋର ୨ଲାଗି ଘେର ପଡ଼ିବା ହେବଟି ୩ଚୋରପର ଆଚରଣୁ । ପଦ ।
୧ଡ୍ରୋଳାପ୍ରତିମାକୁ ପର୍ଯ୍ୟେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯଶୋଦା ଅଛନ୍ତି ପାଳି ।
୩ଡ଼ୁବିବଟି ଧନ ୪କେଳିକି ମୋହନ ୫ଖେଳୁଛ ଯେ ୨କୁଳପାଳୀ ।୧।
୧ଡକାଦେବା ଦନେ ୨ଅରଣ୍ୟେ ୩ଉତ୍ଥାନେ ଦେଖିଲୁ ୪ଶଙ୍କଟ ଦଶା ।
ଡାକି ୫ମଧ୍ୟମାକୁ ଡାକି ଅଣିବାକୁ ଏଠାକୁ କାହା ଭରସା ।୨।
ଡବଡ଼ବ ୧ବାର ୨ନିଃସର୍ବ ୩ଗ୍ରହପ୍ରହରେ ନୟନଯୁଗ ।
୫ତନ୍ଦତନ୍ଦ ହେବ ୬ମୃଦୁ ଅବଯବ ଶ୍ୟାମ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗୁଟି ଭୋଗୁ ।୩।
ଡାକିତ ଯାଣ ମୋହନ ବଂଶୀରବେ ୧ବରହସୁଖେ ଏ ବନେ ।
୨ଭୁଇଁ ହେବୁ ସିନା ଅମ୍ଭେ ଫଳ ବନା କ ଯକା ତା ଅମ୍ଭ କାନେ ।୪।
୧ଡାଲିମ୍ବମଞ୍ଜିମଞ୍ଜୁଳ ଦଶନା ସେ ଖେଳୁଥାଇ ତୁମ୍ଭ ୨ତୁଳେ ।
ଡେଉଁଥାଅ ବନଯାକ ତୁମ୍ଭ ମନ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ବୋଲେ ।

—*O*—

ଅର୍ଥ— ହେ କୃଷ୍ଣ; ୧ପରଦାର କରିବାବିଷୟରେ ତୁମ୍ଭର ଭୟ ନାହିଁ କି ? ତୁମ୍ଭର ଏହି ୩ଲୁଙ୍ଗୁଡ଼ା ସ୍ୱଭାବ ହେଉ ୨ବନ୍ଧାହେବଟି ।

୧ — ହେ କୃଷ୍ଣ; ତୁମ୍ଭରେ ମାତା ଯଶୋଦା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ୧ନସ୍ନେହ ପିତୁଲା ପ୍ରାଏ ୨ପାଳନ କରଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଯେ ୬କୁଳସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତରେ କ୍ରୀଡା ୪କରିବାଲୁ ୫ଖୋଜୁଅଛ; ତୁମ୍ଭ ମାତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ୩କ୍ଲେଡା ହେବଟି ।

୨ — ଇନ୍ଦୁତ ୨ଶାଳରେ ୩ଚରତ୍ହୋଇ ଶୋଇ ୧କାନ୍ଦିବାବେଳେ ୪ଶକଟାଶୁରର ଅବସ୍ଥାକୁ ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଅଛୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଜନ୍ମ ହେବାର ଅଳ୍ପଦିନେ ତୁମ୍ଭେ ଶକଟାଶୁରକୁ ମାରିଥିଲ ଏଣୁ ତମ୍ଭରୁ ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷୀଣ-୫କଟୀ ରାଧିଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ, କାହାର ୬ସାହସ ହେବ ?

୩ — ହେ କୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭେ ରାଧିକାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିହାର କଲେ ତୁମ୍ଭର ଦୁଇ ୪ଆଖିରୁ ୩ରାତକାକ ବଡ ୨ ହୋଇ ୧ଲୁହ ୨ବହିବ ଅର୍ଥାତ୍ ରାତଯାକ ବସି କାନ୍ଦିବ ଓ ତୁମ୍ଭର ୬ସୁକୋମଳ ଦେହ କନ୍ଦର୍ପ ତାପରେ ୫ଆକୁଳିତ ୧ହେବ ।

୪ — ହେ କୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭେ ବଂଶୀରେ ଡାକିପାରି ତେବେ ଏ କୁଞ୍ଜ-ବନରେ ମେଦରେ ୧ବିଳାସ କର, ମାତ୍ର ଆମ୍ଭେ ସେକଥା ପାଇ ୨କାଳେଇ ବଳେଇ ହେବୁ । ଏଣୁକରି ସେ କଥା ଆମ୍ଭ କାନରେ ନ ପଡୁ ।

୫ — ସେ ତାଳମ୍ବ ମଞ୍ଜି ସଦୃଶ ୧ମନୋହର ଦନ୍ତୀ ତୁମ୍ଭ ପାଇଁ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥାଇ-ତାକୁ ଘେନି ଏ କୁଞ୍ଜବନେ ୩ଖେଳା କରୁଥାଅ ଏଣିକି ତୁମ୍ଭମନ ଶ୍ରୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଏକଥା କହଇ ।

———

କାମ୍ୟଂ କାମ୍ୟଂ ମହ୍ୟୋଲ୍ଲଚ୍ଛିଃ କଣ୍ଠଚମ୍ପକପଟେଂ ଚୁମ୍ବିମାକଣ୍ଠୟଭୂୟଃ
ପାଯ୍ୟଂ ପାଯ୍ୟଂ ତ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ମମ ତନୁମତନୁବ୍ରଜ ରାଗଭଙ୍ଗ୍ୟାଂ
ନନ୍ଦାକ୍ରୋଶେନ ସାନୁଗ୍ରହମହହ ମମ ପ୍ରାଣବଶ୍ରାଣନୋକ୍ତ୍ୟାଂ
ନିର୍ଲ୍ଲାଂ ଭୁଞ୍ଜିଂ ବିଧାସ୍ୟସ୍ୟସ ସୁମୁଖି ମେ ରୋଷରୂଷଂ କଥାଷାଂ

ମୀନାଙ୍କକଙ୍କପଙ୍କ ଦୁନ୍ନାମ୍ନଃ କଥାମାର୍ତ୍ତିଧ୍ୱବଷମ୍ୟେ କାର୍ତ୍ତସ୍ୱର ଗୌରାଙ୍ଗି ଭରକାରୁଣିକାହୃଦୟସ୍ୱ ମୁରାରିର୍ନିଦ୍ଧୃତ ଇତି ବ୍ରୁବତି କିଶୋରଶିରୋମଣୌ ସସ୍ନିତୋତ୍ତରଂ ଲଳିତା ।

କୃଷ୍ଣ ।

ରାଗ ଦେଶାଖ । ତା ତ୍ରିପୁଟା ।

[୧]ଢାଳେତ ଢାଳନ୍ତୁ ନାହିଁ [୨]କୃପାସୁଧା [୩]ଝରକ ରେ । ପଦ । [୧]ଢକ୍କା ବାଜୁଥାଇ ବ୍ରଜ ଲଳିତାର ହୃଦାମ୍ବୁଜେ, [୩]କରୁଣା ଅଛୁ ବୋଲି ଯେ ନେଲା କେ ତା [୪]ହରି କ ରେ ।୧। [୧]ଢୋକାଇ ଦେଲେ [୨]ତୃଷିତ [୩]ଚକୋର [୪]ଚଞ୍ଚୁ [୫]ରେଣୀତ, ଖନୁରନ୍ଧ୍ରକାଳୁ [୬]ବଉ ଯାଏ କିଛୁସର କ ରେ ।୨। [୧]ଭୁଲାଇଲା ପରି ଢଳ ଢଳେ ପଡଥିବା ଭଲ, ଦେଲେହ ଯେ [୨]କୁନ୍ଦକଳୀଦନ୍ତନା ଏ [୩]ସଭିକ ରେ ।୩। [୧]ଢୋକୁଟିକି ସିଂହା ହାଟି ମୋ [୩]ସାର ଯାଉଛୁ [୪]ଭୁଟି, ପିଇ ଦଅନ୍ତ କି ଗୋଟିଯାକ ସେ କିଶୋ-ରକ ରେ ।୪। [୧]ଢବାତନାବରୁ [୨]ଗୋପନଗରୀର ବନ୍ଦେ ଭୂପ, ବାଲୁଙ୍କେଶ ଦେବ ନିପକୁଞ୍ଜପୁଞ୍ଜ [୩]ସଭିକ ରେ ।୫।

—:*:—

୧ — ତୁ [୨]ଅନୁଗ୍ରହବୁଲ୍ୟ [୩]ଅମୃତ ଝରିକ [୧]ଥରେ ସୁଦ୍ଧା ଢାଳନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଲଳିତାର [୨]ମନଃପଦ୍ମରେ [୩]ଦୟା ଅଛୁ ବୋଲି ବ୍ରଜନଗରରେ [୧]ଧେଣ୍ଡୁରା ବାଜୁଥାଏ, ଏବେ କିଏ ସେ ଦୟାକୁ [୪]ଛଡ଼ାଇ ନେଲା ।

୨—[୨]ଶୋଷାଇଥିବା [୩]ଚକୋର ପକ୍ଷୀର [୪]ଥଣ୍ଟରେ [୫]ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ-ପିଆଇ ଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣରୂପ ସମ୍ପତ୍ତି କିଛି ଊଣା ହୋଇଯାଏ କି ?

୩ — ରେ [୨]କୁନ୍ଦକଢ଼ିଦନ୍ତୀ ? ମୁଁ [୧]ଘୂମାଇଲାପରି ଢଳିକରି ଭୂଇଁରେ [୩]ପଡିଗଲାପରି ହେଲଣି ।

୪—ମୋର [୩] ଚେତନା ବଦେକ [୧] ଢୋକକ [୨]ବିନା [୪]ଦୂର ହୋଇ ଯାଉଅଛି । ପାଇଲେ ସେ କିଶୋରକି ଗୋଟିକ ଯାକକୁ ପିଇ ଦଅନ୍ତା କି ?

ଝଂଗୋଉତାମ୍ବାନନ୍ଦଚମ୍ପୂ !

୫—ଚାଲୁକ୍ୟେଶ୍ୱରଦେବ ଝିଙ୍କର ଛାଣି ୧ଘର ଝରକାଠାରୁ କଦମ୍ବ କୁଞ୍ଜମାନଙ୍କ ୩ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋପ ୨ନଗରୀର ରାଜାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରଉ ।

ଯାମି ପ୍ରତିପମନକୂଲମ୍ବ୍ରିଭୁଂ ପ୍ରିୟ୍ୟାସ୍ତ୍ୟା-
ସ୍ତେତଃ ସର୍ବେରୁ ଜସହୋଦରଲୋଚନାୟାଃ ।
ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରସନ୍ନମପି ଚେଦଭବ କୃତାର୍ଥ ।
ନୋଚେତ୍ତୁଦାସଜଧୂବୀକ୍ଷଣମେତିଦେବ । ।

ନିନ୍ଦନନ୍ଦନ କଦାଚଲ୍ଲ'ଘବସ୍ୟାପ୍ୟୁପଚଚେଗୀତମନୁଭୂଦ୍ଧ୍ୱସ୍ତ ନ୍ନୁ ଖୟୁନ୍ଦ· ରେନ୍ଦୁସନ୍ଦର୍ଶନ କନଲ ତାନନ୍ଦସନ୍ଦୋହ'ନୁଭବମନ୍ଦଦରଯ୍ୟା ଭାବମିତ୍ତୀ ନବେଦ୍ୟନନ୍ତ୍ରମ୍ୟ ସନ୍ନୀପଂ ଶ୍ରୀରାଧାୟାଃ ପ୍ରବଶ୍ୟତାଂ ପ୍ରତି ଲଳତା ।

ଘଟ ସୋମ । ଆଡତାଲ ।

ଅତଶୀ କୁସୁମ ସମ ଶ୍ୟାମ ହେ ମୁଁ ଗଲିଟି । ପଦ ।

୧ଅଳ ଆମୃର ୨ନବାଡ ୩ଅସହାସ୍ତ୍ରୁ ସେ ଯେ ବଡ ଅବଶ୍ୟ ତା ଛାମୂରେ ମୁଁ ନବେଦନ କଲିଟି । ୧ । ୧ଆରକଢ କଲେ ମୁଖ ୨ଅଶ୍ର-ସ୍ରୁଧା ମୟୂଖ ଆବର ସରବ ମୋର ଜୀଇଲେହେଁ ମଲିଟି । ୨ । ଅଧ ଅଧରରେ ୧ସ୍ମିତ ୨ଉଲ୍ଲସି ହେଲେ ଲଜ୍ଜିତ ରହବ ଏହଟି ବୋଲି କୃଷ୍ଣା ୩କାଲ୍ପ ବଲ୍ଲୀଟି । ୧ଅଦୃଷ୍ଟବଳ୍ଲୁଁ କିଶୋରୀ ଅଙ୍ଗୀକାର କଲେ ୨ସର ଅଭାବେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହେବ ଏ ୩ବଲ୍ଲବପଲ୍ଲୀଟି ।୪। ଉଗ୍ର ୧ନର୍ଦ୍ଦେଶ ନୃପର ୨ଉପବନ ଗୋପପୁର ଆଶ୍ରୟ ନୋହବ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି ୩ଦରୀଟି । ୫ । ଅଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗନାଥ ଭଣେ ଅହା ଧାନେ କି ଶୋଭା ସେ ଅଖିଳ ଜନନୀ ନାସା-ମୃଣମଦକନ୍ତିଟି । ୬ ।

ହେ ଅତଶୀ କୁସୁମ ସମ ଶ୍ୟାମ ମୁଁ ଗଲିଟି ।

୧— ଅତଶୀ ଫୁଲ ସମାନ ଶ୍ୟାମଲବର୍ଣ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ! ମୁଁ ଯାଉଅଛୁ କିନ୍ତୁ ଆମ୍ଭର ସେ ଯେଉଁ ୧ସଖି ରାଧା ସେ ଅତି ୨ହାହାତ ୩ନହୁଲୀ ହୃଦୟା ଅଟେ, ମୁଁ କଷ୍ଟପ୍ ତା ଆଗେ ଜଣାଇଲି ।

୨— ୨ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖକୁ ସେ ମ୍ଳାନକଲେ; ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ କଥାରେ ସେ ରାଗୀ ୧ପାଡଟଲେ ମନୁଷ୍ୟ ପଣିଆଁ ସରିଯିବ ଆଉ ମୁଁ ଜୀଇଥିଲେ ହେଁ ମଲାପରି ।

୩—ଲକ୍ଷପାଇ ୫୦ ଫାଲକେ ୧ମନ୍ଦହାସ ୨ଦେଖାଗଲେ ଏହିବସ୍ତୁ ଭୂପ୩ଅକ୍ଷୟ କଳ୍ପଲତା ବୋଲି କରି ଜାଣିବ ଅର୍ଥାତ୍ ମନ୍ଦହାସ ଦେଖିଲେ ମଙ୍ଗଳ ବୋଲି ଜାଣିବ ।

୪—ତୁମ୍ଭ ୧କପାଳକୁ ସେ ରାଧିକା ସ୍ୱୀକାର କଲେ ୨ଉତ୍ତମ, ଏହା ନୋହିଲେ ଏ୩ଗଉଡ଼ ଗ୍ରାମଟି ଅସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯିବ ।

୫—କଂସ ରାଜାର ୧ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁକୁମରୁ ଗୋପପୁର ୨ବଗିଚ୍ଚ ଅଛେ ଯେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପର୍ବତ ତାହା ୪ଗୁହା ମଧ୍ୟରେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥାନ ହେବ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭେ ରାଧାଙ୍କୁ ନ ପାଇଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଗୋପପୁର ତ୍ୟାଗ କରିବ । ତାହାହେଲେ ରାଜା କଂସ ଗୋପକୁ ଅଧିକାର କରିବ ।

୬—ସେ ଜଗତମାତାଙ୍କ ନାକର କସ୍ତୁରୀ ଚିତ୍ରଟି କି ମନୋହର ଦିଶେ । ଏହା ଭାବିକରି ଆହା ବୋଲି ଅଠଗଡ଼ ରାଜା ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ।

ଛସ୍ୟାଂ ତ୍ୱଦ୍ଭୁଜଦଣ୍ଡପ୍ରେମ ଲତଯୋର ଶ୍ରିତ୍ୟ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ଥିତଂ
ପାସ୍ୟାନ୍ନାମଧୁନାପି ତନ୍ନୁ ଭବତୀ ଭଲ୍ଲାଧିକାକ୍ଷ ଘବ ହ ।
ଅସ୍ୟାଃ ହନ୍ତି କେବଲଂ ଫଲମଭୂଦ୍ବାଧ ପ୍ୟସ ଧାତ୍ରିଣୀ
ତେତସ୍ୟାବରଭୂଦ୍ଦଭୁବ ନ ପୁନସ୍ତଲ୍ଲୀଲସୋଲ୍ଲାସନଂ ।
ଜ୍ଞିସ୍ଥାୟା କଦାଚଦୁଭୟାଭୀଷ୍ଟହିଦୌ ସମ୍ବନ୍ଧାୟାମପି ବନ୍ଧ୍ୟାତୁମ୍ପୁଷ୍ପତେ କଲ୍ୟାଣବଲ୍ୟଃ ।

ରାଗ କନଡ଼ା ତାଳ ତ୍ରିପୁଟା ।

ତୋ ୧ଘେନ ତମାଲଶ୍ୟାମ ମୋ ୨ମରକ୍ତ ୩କଷିଲାରେ ।
ତଥାପିତ ହେଲେ ୪ତଲେ ତୋ ସ୍ନେହ ନ ରହିଲାରେ ।

ତଳେ ବସନ ୧ପ୍ରସାରି ତୃଣ ୨ଦନ୍ତାନରେ ଧରି କହିଲି ଯେ ଅନୁସରି ରାଜିତ ନ ହୋଇଲାରେ । ୧ । ତହିଁକି ୧ବିଷମ ଭାବ ୨ତର୍କିଲା ମୋ ଗୃହ ଶ୍ରବ ୩ତଟକୁ ଘଟନ୍ତେ ଅବଧାନବନା ହସିଲୁ ରେ । ୨ । ୧ତପନ ଜାତଟକୁ ତୁ ତରୁଣୀଠା କେଉଁ ୨କୂଳରୁ ଆସିଲୁ ୩ହେତୁ କହ ବୋଲି ଘୋଷିଲୁରେ । ତାର ତୋର ୧ସୁଲୋଚନା ୨ତାରତମ୍ୟ ବିବେଚନା ୩ଲବ ହୋଇ ନାହିଁ ତହିଁ ତୋ ଚରିତ ରହିଲା ରେ । ୪ । ୧ତିରସ୍କାର ପୂର୍ବ ଭାଷା ୨ତରଲାଇ ସୁଖଆଶା ୩ଚକ୍ଷୁଆଠିକି ଚୁମ୍ବିଲା ତୃଷା ୪ତିମିର ବଳାଇଲାରେ । ୫ । ତୁଚ୍ଛ ସ୍ନେହ ଜନମନ ତୋ ସଙ୍ଗକୁଳ ୧ଭାଜନ ୨ପ୍ରସନ୍ନ ହରି ଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବ ଭାଷିଲୁ ରେ । ୬ ।

ଗୋ ରାଧେ — ତମାଲ ବୃକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣ ସଦୃଶ ଯେଉଁ ଶ୍ୟାମ କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋ ୧ଯୋଗେ ମୋ ୨ମନ ୩କଳଙ୍କ । ଏତେ ଦୂର ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୋର ପ୍ରୀତିର ୪ଠିକଏ ମଳିଲୁ ନାହିଁ ।

୧—ମୁଁ ଭୂମିରେ ୧ଲୁଗାପାରି ୨ଦାନ୍ତରେ କୁଟା ଧରି ବିନୟରେ ଯେତେ କହିଲି ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ମଙ୍ଗ ବାର ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।

୨—ମୋ ଖୋଷାମଦ କଥା ତା କର୍ଣ୍ଣ ୩ପାଶେ ପ୍ରବେଶନ୍ତେ ତହିଁରୁ ଉପରି ଏକ ୧ଅସନ୍ତ କଥା ୨ବାହାରିଲା ଯେ ସେ ସେଥିପ୍ରତି ମନଯୋଗ ନଦେଇ ହସିଲା ।

୩—ତୁ ରମଣୀଠା ୧ସୂର୍ଯ୍ୟତନୟା ଯେ ଯମୁନା କୂଳକୁ କେଉଁ ୨ ଅଗ୍ରହରେ ଆସିଲୁ, ୩କାରଣ କହ କହି ବୋଲି ଭାଷିଲା ।

୪—ରେ ୧ରାଜିବନୟନା, ତୋ.ର ତାର ୨ତ୍ରଭେଦ ବିଚାର ୩ଠିକଏ ହୋଇନାହିଁ । ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ତୋ ମନ ସେଥିରେ ବଳିଗଲା କି ମଜ୍ଜିଗଲା ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କମନ ନକଲି ତୁ ଉପରି ଅନୁରାଗିଣି ହେଲୁ ।

୫—ପୂର୍ବ ୧କଟୁ ବାକ୍ୟ-ମୋର ସୁଖ ଭରସାକୁ ୨ନଷ୍ଟକରି ୩ତୃଷ୍ଣା ଦୁଃଖିଗଲା, ଆଖିକୁ ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା ।

୬ । ସେ ସାମାନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ଅନୁରାଗ ଓ ଚତ୍ର ତୋ ସଙ୍ଗକୁ କି ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଜଗଦେବ ହରଚନ୍ଦନ ଏକଥା ୨ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ କହିଲେ ।

ସ୍ମିତସ୍ନପିତମୁଖଃ ଶିଖଣ୍ଡମୌଳିର୍ବଦ କମୁଗ୍ରୀକୃତବାନ୍ମଦଙ୍ଗସଙ୍ଗଂ
କଥୟ ଯଦି ସଖି ତୃଣାୟ ମେନେ ବପୁରଥ କ ବନ୍ଧକାମିଧାରୟାମି ।
ସହଚରି ଦମ୍ପତିଉତସମ୍ପୃକ୍ତମ୍ପି ତମନ୍ତରେଣ ଦଲମ୍ବମନବଲମ୍ବ୍ୟ ବ୍ରୂହି ସବଶମ୍ପଂ ଜୀବାମି ବା କତିପଦାନ୍ୟଥବା ଚାପିଞ୍ଛଗାଖିଗାୟାମୁଦ୍ରକନମଙ୍ଗୀକରିଷ୍ୟାମି ।

ଶ୍ରୀରାଧା ।

ରାଗ-ତୋଡ଼ି ବଙ୍ଗଲା । ଆଠତାଳୀ ।
୧ଥାପେରେ କହ ତଥାପିରେ ପ୍ରିୟସଖି
ଥିବ କି ଛାଡ଼ିକ ପ୍ରାଣ । ପଦ

ଥିଲାପରି ସ୍ନେହ ଲାଗିଲା କି ତହୁଁ ଅଚ୍ଛନ୍ତି ତୋତେ ମୋ ରାଣ । ୧
ଅରେ ଦେଲେ ବକି ହେବ ମୋତେ ହାକି ବସାଇବ ୧ପଞ୍ଚବାଣ । ୨ ।
ଥୋକାଏ ମୋ ପ୍ରୀତି-ବିଧିକି ସମ୍ମତ ନକଲେ କି ପଣରବାଣ । ୩ ।
୧ଥକାଇ ଭୁ କହୁଁ କହୁଁ ୨ଧୃତି ରହୁ ନାହିଁଟିରେ ମୋର ଜାଣ । ୪
ଥୋଇ ହୃଦେ ୧ଛଳ ନ କର ବିକଳ କହେ ଅଷ୍ଟାଦୁର୍ଗ ୨ରାଣ । ୫ ।

ଗୋ ପ୍ରିୟସଖି କଳିତେ, ତେବେ ୧ଥୟକରି କହ ମୋ ପ୍ରାଣ ରହିବ କି ଯିବ ।

୧—ତୋତେ ମୋ ସପଥ ଦେଉଛି କହ ତାଙ୍କର ମୋଠାରେ ଅନୁରାଗ ଥିଲାପରି ଜଣାଗଲା କି ?

୨—୧କନ୍ଦର୍ପ ମୋତେ ଏଥର ଜୀଅଇବକି ? କାରଣ ବାରେ ଦେଲେ ତାଙ୍କର କଣା ହେବ ।

୩—ମୋ ସ୍ନେହବିଧାନରୁ କେତେକ ବିଷୟରେ ରାଜି ନ କରାଇଲେ ମୋର ଗତି ଅଛି କି ?

୪—ତୁ ୧ଧୀରେ ଧୀରେ କହୁଁ କହୁଁ ମୋର ୨ଦମ୍ଭ ଖସେ ଯାଉଅଛୁ ଏହା ତୁ ଜାଣିଥାଅ ।

୫—ଆଠଗଡ ୨ରାଜା କହେ ଗୋ ଲଳିତେ ତୁ ଚତୁରେ ୧କପଟ ରଖି ମୋତେ ଅବ୍ୟାକୁଳ କରନା ।

—— ○ ——

ସମାଶ୍ୱସିହି ମାନସ ତ୍ୱଦତିଧୈର୍ଯ୍ୟଜିଜ୍ଞାସୟା
ନଟତ୍ୱପଟପାଟବଂ ତବ ପୁରଃ ପ୍ରଣୀତଂ ବତଃ ।
ଅମନ୍ଦମଧୁମନ୍ଦିରଂ କମରବିନ୍ଦବୃନ୍ଦଂ ବିନା-
ନୁବନ୍ଧତି ମୁଦ୍ରଂ ହୃଦନ୍ତରଗତାଂ ମିଳିନ୍ଦୋ ଯୁବା ।

ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତାଂ ମାକନ୍ଦମଞ୍ଜରୀଂ ବନପ୍ରିୟ ଇବ ସରୋଜିନୀଂ ଯୁବଲୋଲମ୍ବ ଇବ ଚନ୍ଦ୍ରିକାଂ ଚକୋର ଇବ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରମୁଦିରମଣ୍ଡଳୀଂ ଚାତକ ଇବ ଚିନ୍ତାମଣିମକିଞ୍ଚନଇବ ତ୍ୱାମନୁବ୍ରତଂ ବଲ୍ଲବମହୀମହେନ୍ଦ୍ରନନ୍ଦନଃ ସ୍ମରନ୍ କିଶୋରଃ ସୀଦତି ତ୍ୱଂ କଥଂ ରୋଦନେନ ରୋଦୟସ୍ୟପି ରୋଦସୀଂ ।

ଲଳିତା

ରାଗ-ଭଟିଆରୀ । ଅଡ଼ତାଳୀ

ଦୁଃଖିଧନ । ୧ଦୁଃଖମନ୍ୟୁ ନ କର ୨ସରସ ମନ ।
୩ଦମ୍ଭ ଦେଖିବାକୁ ସିନା କଲି ୪ଛଳ । ପଦ ।
ହୂରୁଁ ମୁଁ ସିକାର ଜାଣି ୧ହରି । ଦରିଦ୍ର ୨ନିଧି ଲଭିଲା ପରି ।
ଦ୍ୱିଗୁଣ ଆଦରେ ୩ପ୍ରମୋଦନଦରେ ୪ମଜ୍ଜି ଘେନଗଲେ
କର ଧରି । ୧ ।
ଦୟା ଜରଜର କର ଚିତ୍ତ । ୧ଦନ୍ତବାସେ ରଖି ୨ଦରସ୍ମିତ ।
୩ଦଣ୍ଡବାର ୪ଅନାମୟମତେ ଘେନାଘେନ କରି
ପଶୁଥିଲେ ମିତ । ୨ ।
ଦେଖିଲି ଯାହା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ୧ଦ୍ୟୁତି । ୨ଦଳିତ ହୋଇଗଲା ମୋ ଛାତି

ଦ୍ୱିତୀୟାର [୩]ଶଶିରେଖା ପ୍ରାୟ କ୍ଷୀଣ ଗଲେଣି ସେ ଇନ୍ଦ୍ର
ନୀଳଦ୍ୟୁତି । ୩ ।
ଦୁର୍ବଳ [୧]ଯାଳସ ଦେଖି ଗଲ । [୨]ଦୂରୁହରେ କଣ୍ଠ ପଡ଼ିଗଲ ।
ଦୀର୍ଘ [୩]ତପତ ନାସାନିଳ ତେଜନ୍ତେ ଆହା ମରଇଁ ତ
ବଢ଼ିଲ । ୪ ।
[୧]ଦୁର୍ବାର ତୋ [୨]ନେନାଞ୍ଚଳ-ଶର । ଦେବାରୁ ଦୁଃଖ [୩]ଦୁଃସହତର ।
[୪]ଦନ୍ତାଳୀ ହେବାର ଦେହ [୫]ମନ୍ତ୍ରାଘାର ଜାଣି ଯା ହେଲା
ମାନସ ମୋର । ୫ ।
ଦେବ ଦଇବ ତୋ [୧]ଅଭିମତ । ଦୂର କର [୨]ଦ୍ୱାପରକୁ ମିତ ।
[୩]ଦ୍ରବାଷ୍ଟ ଏ କଷ୍ଟ ଯାକ ହେବ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗନାଥର ଏ
ଚରିତ । ୬ ।

ଗୋ ସଖୀକେ ତୁ ତୋର [୨]ସରସ ହୃଦୟକୁ [୧]ବିରସ ନ କର, ମୁଁ ତୋର [୩]ଠାଣ ଜାଣିବାକୁ ସିନା [୪]ଚମକାଇଲି ଅର୍ଥାତ୍ କପଟ କଥା କହିଲି କିନ୍ତୁ ତାହା ନୁହେ ।

୧— [୧]ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୋତେ ଦୂରରୁ ଆସିବାର ଦେଖି ଦୁଃଖୀଜନ [୨]ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ପାଇଲେ ଯେପରି ସ୍ନେହକରେ ତହିଁରୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ ସ୍ନେହ ଅଧିକ କରି ଆନନ୍ଦ [୩]ନଦୀରେ [୪]ବୁଡ଼ି ମୋ ହାତଧରି ନେଇଗଲେ ।

୨ — ଗୋ ସଖୀକେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କ ମନକୁ କରୁଣାରେ ଜରଜର କରାଇ [୧]ଅଧରରେ [୨]ମୃଦୁ ହାସରଖି ଅର୍ଥାତ୍ ମୁରୁକି ହସା ରଖି ଟେକା ଟେକି କରି ପୁନଃ [୩]ପୁନ କରି ପଚାରିଲେ [୪]ମଙ୍ଗଳତ ?

୩ —ତାଙ୍କର କି କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦେହର [୧]କାନ୍ତି ଯାହା ଦେଖିଲି ମୋ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ଅର୍ଥାତ୍ କଲିଜା [୨]ଧାଣ୍ଡି ହୋଇଗଲା ! ସେ ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ବର୍ଣ୍ଣ ହାତୀ ସଦୃଶ ଅଟନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେ ଦ୍ୱିତୀୟା [୩]ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରାଏ ହୋଇ ଗଲେଣି ଅର୍ଥାତ୍ ଏକବାରକେ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଗଲେଣି ।

୪—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗେ [୧]ମନ୍ଦ ଗ୍ରହ ଦେଖି [୨]ଦୁଃଖରେ କିଛି ପଚାରିଲି । ସେ ଉଷ୍ଣ [୩]ଖରନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡନ୍ତେ ଆଉ ମରିଯାଏ ବୋଲି ମନରେ ବିଚାରିଲି ଅର୍ଥ ରୁ କି କଷ୍ଟ ଭୋଗକଲେ ।

୫—ତୋର [୧]ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ନେତ୍ରର [୨]ଆଡ଼ ଚାହାଣିବାଣ ତାହାଙ୍କୁ [୩]ଅତିଶୟ କଷ୍ଟଦେବାରୁ ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗ ଓ [୫]ଦମ୍ଭ [୪]ପତଳା ହେବାର ଜାଣି ମୋର ମନ ଯାହା ହେଲା କି କହିବ ?

୬—ଗୋ ରାଧିକେ ବିଧାତା ତୋ [୧]ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ । ତୁ [୨]ସନ୍ଦେହକୁ ମନରୁ ଅନ୍ତର କର । ତୋହର ଏ ଦୁଃଖଯାକ [୩]ଉଣା ହୋଇଯିବ ଏହା ଆଠଗଡ ରାଜାଙ୍କର ରଚନା ଅଟେ ।

— — ❋ ——

ଭୂତିରଦ୍ୟ ସଖି କ ନ ବିଚୀର୍ଣ୍ଣା ଯନ୍ମମଶ୍ରବଣସାଦ୍ମି ବିକୀର୍ଣ୍ଣା ।
ନୀଜରାଜିରିବ ଶର୍ମ୍ମଲତାଯ୍ୟାଃ ସସିଚେନ୍ମମ୍ମୂର୍ତ୍ତି ବାଗନୁକୂଲା ।

ଧର୍ମ୍ମୋର୍ମ୍ମିତପ୍ତାଙ୍କୁରଶ୍ରେଣ୍ୟଃ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ରକୃଷ୍ଟୈରିବ ରାଜନ୍ୟାଃ ଦୈମ୍ଭ ଧୀବ ତମଃସମୁଦ୍ଭବକବଳିତ ଶ୍ରିଯ୍ୟୋ ଶୃଙ୍ଗଲେଖାଯ୍ୟା ଦୀପଶିଖେବ ଯତ୍ତ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତେର୍ବ୍ର ହ୍ମାନନ୍ଦଧାରେବ ସଖି ସାମ୍ପ୍ରତଂ ମମତ୍ୱମପି ।

ଶ୍ରୀରାଧା ।

ରାଗ—ତୋଡ଼ିଜଙ୍ଗଲା । ଆଠତାଳୀ ।

[୧]ଧୀରା ରେ କି ଧନ ତୁ ନ ଦେଲୁ ଆଜ ।
ଧଇଲେ କି ସଚ୍ଚିତ କର [୨]ଯୁବରାଜ । ପଦ ।
[୧]ଧରମବନ୍ଧୁଁ କି ମୋର [୨]ଧୂପି ଦେଇ ନଜକର
କୋଳକୁ ଆଣିଲୁ [୩]କଳାନ୍ଧିଜରାଜ । ୧ ।
[୧]ଧନ୍ୟରେ ଯେତେ ପୁରୁଷେ [୨]ଧୃଷ୍ଟ ତାହାଙ୍କ ଗୁରୁ ସେ
ଧନରୁ ଯେ ବଳେ ତାହାଙ୍କର [୩]ବ୍ୟାଜ । ୨ ।
[୧]ଧୁରନ୍ଧର ସେ [୨]ଇଙ୍ଗିତେ [୩]ଧରଷିଲୁ କେଡ଼େ ସତେ
ଧମକାଇଲା କି ତୋତେ କିଛି ଲାଜ । ।

୧ଧୃତ ହୋଇ ବଳହୀନ   ୨ଧୂପର ହୋଇବା ମନ୍ଦ
୩ଧୋଇ ଚିନ୍ତା କାଳିଙ୍କ ୪ସମାଜ ୫ମାଜ । ୪ ।
୧ଧରଣୀନ୍ଦ୍ର ଜଗଦ୍ଦେବ   ଧ୍ୟାନେ ୨ବଲ୍ଲବୀ ବଲ୍ଲଭ
ଧରାଧୂଳି କରେ ମସ୍ତକରେ ୩ଢାଙ୍କ । ୫ ।

—୦—

ଅର୍ଥ — ରେ ୧ପଣ୍ଡିତା ତୁ ଆଜ କି ସମ୍ପତ୍ତି ମତେ ନ ଦେଲୁ । ୨ଟିକାଏ ତ ହିଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋ ହାତ ସଙ୍ଗେ ଧଇଲେ କି ?

୧—ତୁ ମୋହର କି ୧ଅଦୃଷ୍ଟ ବଳରୁ ୨ବାଟିଦେଇ ଆପଣା ମୁଠା-ଭିତରକୁ ୩କଳାଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଆଣିଲୁ କି ? କି ତୋହର ଅଦୃଷ୍ଟରେ ଆଣି ରଖିଲୁ ।

୨—୧ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ୨ନର୍ତ୍ତକ ନାୟିକା ଅଛନ୍ତି ସେ ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାହାଙ୍କର ୩କପଟ ବାର୍ତ୍ତାରୁ ବଳେ ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକ-ମାନେ ଧନକୁ ଯେପରି ଯତ୍ନରେ ରଖନ୍ତି ସେ ସେପରି କପଟକୁ ଗଣ୍ଠି ଧନ କରି ରଖି ଅଛନ୍ତି ।

୩—ସେ ୨ପରିହାସରେ ଜଣେ ୧ପ୍ରବୀଣ ଅଟନ୍ତି ତୁ ସଙ୍ଗେ କପଟର ସାହସ କଲୁ, ତୋତେ ଲଜ କିଛୁ ଚମକାଇଲା ନାହିଁକି ?

୪—୧ଦମ୍ଭ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇଅଛି ଅର୍ଥାତ୍ ଦମ୍ଭ ହୀନ ହୋଇ ଗଲାଣି । ୨ପଢିଲା ପଡିଯିବା ମନରୁ ଭାବନାକୁ ୩ଦୂରକରାଇ ଆମ୍ଭ ୪କୁଳରେ କାଳିଦେବା କଥାଟାକୁ ୫ଲେଖାଇଦେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଲୋକ-ମାନଙ୍କର ଗଞ୍ଜଣା ସହିବାକୁ ମୋର ଆଉ ବଳ ନାହିଁ । ତୁ ଏହି ହଟହଟାରୁ ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ।

୫—୧ପୃଥିବୀର ରାଜା ଅର୍ଥାତ୍ ଆଠଗଡରାଜା ଜଗଦ୍ଦେବ ୨ଗଉଡ ଗଉଡୁଣୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ରାଧାଙ୍କ ଯୁଗଳ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ପାଦର ରଜକୁ ଧ୍ୟାନରେ ଶିରରେ ୩ମୁକୁଟ ସ୍ୱରୂପ ଧାରଣ କରେ ।

—୦—

ମଦ୍‌ବିଜ୍ଞାପନମନ୍ତରେଣ ମହୈତା ସ୍ତୁ ତ୍ୱାନସ୍ୟୁକ୍ଳେଶବଂ
କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟର୍ଣ୍ଣମମାଶ୍ୟମୀଶ୍ୱର ତଥା ଭଙ୍ଗୀସ୍ତ୍ରଦଙ୍ଗୀକୃତେଃ ।
ସତ୍ୟଂ ତାବଦତଂ ତଥାପି ସୁଦୃଶାଂ ଗତ୍ୟନ୍ତରଂ ଚେଦ୍ଭବ
ପ୍ରେମା ତାହ ବଟେ ଶିଶାଶ୍ରୁମୁକୁଟେ ଧ୍ୟେୟୋ ନ ଦେୟଃ ପରଂ
କୃଷ୍ଣଂ କୃଷ୍ଣବର୍ମ୍ମାନମିବ ଶଲଭରାଜିରାଶ୍ରିତ୍ୟ ତ୍ୱାଦୃଶାଂ ନବୀନବାମଭ୍ରୂଣା
ଚେତୋବୃତ୍ତିଃ ଷର୍ମ୍ମେତରୈର୍ମନୁଭବତ୍ତ ।

ଲଳିତା

ରାଗ-କାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ ।

୧ନବବଲାଶିନ ରେ । ୨ନାସବେଣୀହାସନ । ପଦ ।

କଣି ନବ ନଯୂନ ନ ଜାଣଇ ୩ନବୀନବାଃ ନୀଦଲ ଶୋଯଘାଏ ଲଳ ଲପବନପବନ ୪ନର୍ଧୂମଶିଖା ୫ଧନାତ୍ମ୍ୟ ଝାସରୁ କରେ କାଠୁ ୬କୋଳ । ୧ନସୃରଗୁଣ ୨କୁଳଶରୁ ପଡନ୍ତି ବାଳ ନସ୍ତମ୍ଭ ୩ତନବଣ୍ଡି ନାହିଁ ୪ଲେଖି ନାଗରୀବମୋହନ ମନ୍ତ୍ର ମାନକ ମନ କପଟ୫ସଂପୁଟରେ ଅଛି ରଖି ।୨। ତାହିଁ ବୋଲବା ବାଣୀ କପଟ ନାହିଁ ଶୁଣି ୧ନଳନାୟରେ ହୋଇ କାସ ହେବ । ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ପ୍ରେମବଶେ ନୋହିବ ଭ୍ରମ ୨ନାଗମ୍ଭୀନୀଙ୍କ ଯେବେ ତାଡ ଥିବ ।୩। ନବ ବରଷ ଉଣାକାଳୁ ଛ ଅଛି ଜଣା ନଖାଗ୍ରେ ୧ଉଦ୍ଧ-ରଲ୍ଲ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ । ୨ନବୀନରଜକୋପନଭ ତୋ କୁଚ କସ ୩ଅଣ୍ଟୀବ କଣ୍ଠୀରବମଧ୍ୟା ଘେନ । ୪ । ୧ନରନ୍ତରରେ ରସ ୨ପ୍ରସରଣ ପୀୟୂଷଧାର ୩ସ୍ୱୀକାରକାରୀ ପର ଲାଗେ । ଅନିମେଷକରେ ତ୍ୱାଲା ଲନ୍ଦାଇ ଜିଣି ୪ହଲା-ହଳକୁ ଯେ ୫ସଙ୍ଗାଲି ୬ମହାନାଗେ ।୫। ୧ହନ୍ଦାର ୨ହକେତନ ହୋଇବୁ ରେ ନୂତନ ମନାର ୩ବମ୍ଭା ୪କୁରୁବିନ୍ଦାଧରୀ । ୫ହାସାରମଣୀକର କଲି-କାରସ୍ତୁ ତୋର ହୋଇଯିବ ୬କଲ୍ୟାନ୍ତ କାଳ ଶରୀ ।୬। ନିବେଦନ କରୁଛି କରଜାଞ୍ଜ ଧରୁଛି ହେଲେ ହେଉ ବରୁଚ ୧ନଦ୍ୱାହାରେ । ନରନାଥ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ବନେ ଗୋର ନ ରସ ୨ନଳବାନୂ୩ମୁଦ୍ରାହାରେ । ୭ ।

—୦✻୦—

୧—ତୋ ନୂତନ ୧ଅନୁରାଗିଣୀ । ଚନ୍ଦ୍ରହାସିନୀ ତୋ ନେତ୍ରଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକରେ ହାଦ ନ ଆସଇ । ନୂତନ ପଦ୍ମ ୩ପତ୍ର ଶଯ୍ୟା ପୋଢ଼ି-ଯାଏ । କୁଞ୍ଜବାଳ ସମୀରଣ—୪ଧୂଁ ଆହ୍ୱାନ ୫ଅଗ୍ନିଶିଖାରୁ ବେଶି କଷ୍ଟ ଦେଉଅଛୁ ।

୨—ସେ ଯେଉଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ୧ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଗୁଣ ତାହା ୨ବଜ୍ରରୁ ବେଶି ହୋଇଅଛୁ । ୧ନ୨ଷ୍ଟ୩ଯ୍ ଏହି ତିନ ୩ଅକ୍ଷର ସତିନାହିଁ କେବଳ ସଖୀମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ମୋହିତ କରିବା ମନ୍ତ୍ରଟିକି କପଟ ୪ସରୁଆସର ମନଟିରେ ଯନ୍ତ୍ରକରି ରଖିବା କଥାଟି ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣେ ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ଜଣେ ମୈତ୍ରୁଆ ଓ କପଟି ଅଟନ୍ତି ।

୩—ରେ ୧ରାଜୀବନୟନା, ମୁଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରୁ ହିନେ ଅସ୍ୱୀକୃତ ହେବାକଥା ଆଦୌ ଶୁଣିନାହିଁ ନଶୁଣିଲେ ହେଲେ ଜଣହେବ ଯେବେ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଥିବ ତେବେ କନ୍ଦର୍ପଅଙ୍କ ପ୍ରିୟରେ ଭୁଲି-ବେ ନାହିଁ ।

୪—ନ ବର୍ଷରୁ ଊଣା ବୟସ୍ତରେ ନଖମୂନରେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପର୍ବତକୁ ୧ଟେକି ଧରିଥିଲା ଏହାତ ତୋତେ ଜଣାଅଛି, ଗୋ ସ୍ତୀଣକଟି କି ହିଣ୍ଡକଟି ତୋର ନୂତନ ୨ପଦ୍ମକଳିପରି ଯେଉଁ ସ୍ତନଦ୍ୱୟ ସେ କି ସେ ହାତକୁ ୩ପାଇବ ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପର୍ବତକୁ ଯେଉଁ ହାତର ନଖାଗ୍ରେ ଧରିଥିଲେ ସେ ହାତକୁ ଏ କୋମଳ ପୁଷ୍ପକଳି ସଦୃଶ କୁଚ କେଉଁଠାକୁ ପାଇବ ଏହା ତୁ ଜାଣ ।

୫—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଯେ କଥା ସେ ରସ ୨କ୍ଷରଣ ଅମୃତଧାରାକୁ ହାନା ୩କଲାରର ୧ସର୍ବଦା ଜଣାଯାଏ କିନ୍ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ମହାନାଗ କି ୭ବାସୁକିର ୫ଗଣ୍ଠିଧନ ଅଟେ ଯେ ଉତ୍କଟ ୪ବିଷ ତାହାକୁ ଜଣି ସେ ଅମୃତ ଧାରା ବଚନମାନ କଷ୍ଟ ଦିଏ ।

୭—ରେ ନବ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ୩ମନ୍ଦାର କଇଁଥ ୪କାକୁଡ ପଦ୍ମରାଗମଣି କିମ୍ବା ହେଉଗଲା ଏରୂପ ଓଷ୍ଠି ତୁ ୧ଅପଦ ଦର ୨ଗୃହହେବୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଛନ୍ଦାପାଇବୁ ୫ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ କଳା ସମୂହ ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷୀଣଚନ୍ଦ୍ରର କିରଣ ୭ପ୍ରଳୟ କାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟତାପ ସଦୃଶ ହେବ ଅର୍ଥାତ୍ ତୋ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଅନିଷ୍ଟ ଘଟିବ ।

୭—ଗୋ ରାଧିକେ, ଜଣାଉଅଛୁ ଓ ତୋର ହସ୍ତପଦ୍ମ ଧରୁଛୁ ୧ଶୋଇବାରେ ଖାଇବାରେ ଅରୁଚି ହେଲେ ହେଉ ପଛକେ ତୁ ୨ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଭୃଙ୍ଗଙ୍କୁ ୩କୁରୁଳାଚଳ ହାରମାନ ନ ଦେଖ ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ବାହୁକୁ ତୋ ଗଳାରେ ନ ଛନ୍ଦ ଏହା ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କ ସ୍ରଜା ହରିଚନ୍ଦନ ଭାଷଇ ।

——*○*——

ମାମଭ୍ରୂଂଲିହନବ୍ୟବ୍ୟବଭ୍ରଭୀନିର୍ଯ୍ୟୁଙ୍କ୍ଷିକା-
ସଂକ୍ଷିପ୍ତାଂ ପ୍ରବଧାନ୍ୟ ବାଥିପସି କିଂ ତସ୍ମାଦଧୋଽଧଃ ପୁନଃ ।
ଆର୍ତ୍ତସ୍ୟାପି ପିପାସୟାମୃତଝରୀବାର୍ତ୍ତାଂ ନିବେଦ୍ୟ ଶ୍ରୁତୌ
ଭୂୟଃ ଶମ୍ବକଦମ୍ବକେଲିକଟିନା କିଂ ଭାରତୀଂ ଭାଷସେ ।

କିନ୍ତ୍ରୋଃ ସନ୍ତତଚନ୍ତ୍ରାରୁନ୍ତୁଦକୁନ୍ତଦୃକ୍ଷାଗ୍ର ଦଳିତହୃଦୟସ୍ୟ ପିପାସାର୍ତ୍ତସ୍ୟ ବଦାନ୍ୟକେ ସୁଧାସୁଧାରାଂ ବନ୍ୟସ୍ୟମନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରଣେବ ପୂନରାଚ୍ଛିଦ୍ୟ କୋବାମ୍ନିନସତ ।

ଶ୍ରୀରାଧା ।

ରାଗ-ଭୈରବ । ଆଡତାଳୀ ।

ପ୍ରେୟସୀ । ୧ସରମାଦ ବଡ ତୁହି ଗୋ ।

ଯାରୁ ରଚସ କେତେ ଛନ୍ଦେ ମୋହ ଗୋ । ପଦ ।

୧ପରମପଦରେ ନେଇ ଜାଣୁ ତୁ ବସାଇ । ପୁଣି ତହିଁ ଆଣୁ ୨ତଳା-
ତଳକୁ ଖସ ର । ପାଶୋରାଇ ମନୁ ନାନା କନ୍ଦନ ଲଗାଇ । ପୀଡୁ ଅଛୁ

ବରଷାଇଁ ଗୋ ।୧। ୧ପରବଚନ୍ଦ୍ର ଚପୁଡ଼ ପିଇବା ୨ପୀୟୂଷ । ପରିଣତ
ସମନ୍ତେ ସେ ହେବ ଯେବେ ବିଷ ।୩ପ୍ରସନ୍ନ ହେବା ଗଙ୍ଗାରେ ଜନ୍ମିଲେ
୪କଳ୍ମିଷ । ୫ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କିସ ଗୋ ।୨। ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରେ ଜଣା
ନ ଥାଏ ସନ୍ଦେହ । ସଧବ ନୁହଇ ପରପୁରୁଷରେ ସ୍ନେହ । ପରବଶ
ହେବ ଯେବେ ପ୍ରାଣତୁଲେ ଦେହ । ପ୍ରାଣୀ କି କରିବ କହ ଗୋ ।୩।
ପିଅଇ ଦୁହିଙ୍କି ଥରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଅଧର । ପଚ୍ଛେ କାହ ଆଚରଣ ୧ପୂତନା
ବଧର । ଯୀତପଟ ନଟ ନା ମୋ ଆଗରେ ନ ଧର । ପାଳଏ ,ମାଙ୍କ
ଭୂଧର ଗୋ ।୪। ୧,ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଶ୍ୟାମେ ଅଛୁ ମୋର ୨ଆଶ । ପର
୩ପ୍ରତିବାଦ ମୁଣ୍ଡେ ୪ଟାକର ବରଷ । ୫ପୃଥ୍ୱୀଚନ୍ଦ୍ରବାଳ ପରିବୃତ ବାଲ୍ମି
ବେଶ । ପ୍ରସନ୍ନିଇଲେ ଏ ରସ ଗୋ । ୫ ।

—❊○❊—

ଅର୍ଥ—ଗୋ ପ୍ରିୟଲଳିତେ ତୁହି ବଡ଼ ୧ଅପବାଦ ଘଟାଇ ପାରୁ, କାରଣ ତୁ କେତେ ପ୍ରକାର ରସରେ କପଟରେ ମନକୁ ହରି ନେଇପାରୁ ।

୧—ତୁ ୧ ସ୍ୱର୍ଗରେ ନେଇ ବସାଇବା ଜାଣୁ ପୁଣି ସେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଖସାଇ ୨ ପାତାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଣୁ, ୩ ବିବିଧଦୁଃଖ ହତଣକରୁ ପୁଣି ଲୋକକ ବୁହାଇ ତରୁ କଷ୍ଟ ପାଶୋରାଇ ଦେଉ ।

୨—୧ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ ନିଗାଡ଼ି ୨ଅମୃତ ପାନକାଲେ ଯେବେ ତାହା ବିଷ ହୋଇଯିବ, ଆଉ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବାକୁ ୩ ଅଣ୍ଟିତ ଦେବା ଗଙ୍ଗାରେ ଯଦିବା ୪ପାପ ଛାଡ଼ିହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଗଙ୍ଗାରେ ବୁଡ଼ିଦେଲେ ପାପ କ୍ଷୟ ହୋଇ ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ । ଯଦିବା ଏହାଁର ବିପରୀତ ଗୁଣ ହେଲା ତେବେ ଏଥିକି ୫ ଉପାୟ କରିବ କିଅଣ ?

୩—କୌଣସି ଲୋକଠାରେ ସନ୍ଦେହ ନଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ନିର୍ମଳ ଆତ୍ମା ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ୁଥାଏ କିନ୍ତୁ ଠକାମି କରେ ଏହା ପ୍ରକୃତ ଅଟେ । ପରପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରେ ଅନୁରାଗ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେ ଏହା ଯଥାର୍ଥ

ଅଟେ ହେଲେ କି ହେବ । ଯେବେ ଲୋକକାପ୍ୟୋ ମନବାଞ୍ଛ୍ୟ ସହ ଘଟର ଅକ୍ତିଆର ହୋଇପଡ଼େ ତେବେ ସେ ବଚସ୍ୱର କି ଗତି କହ? ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କପଟି ମତି ଜଣାଅଛୁ । ଆଉ ମୃକୂଳ ବଧୂ ହୋଇ ତାଙ୍କଠାରେ ଅନୁରକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେ । ଏହା ମୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣେ କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାହାଙ୍କ ପାଶେ ମୋ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଓ ପ୍ରାଣ ସର୍ବେବ ଦର୍ଶି କରି ଦେଇ ଅଛୁ, ସେତେବେଳେ ଆଉ ମୋର କି ବଳ ଅଛୁ କହ ।

୪—ଅମ୍ଭ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଅଧର ସୁଧା ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ପିଆଇ ତହିଁ ଉତ୍ତାରୁ ୧ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ୪ହସ୍ତର ଆଚରଣ କହ ଅଉ ମୋ ଆଗେ ତାଙ୍କ ନାମକୁ ନଧର କିନ୍ତୁ ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟଟି ଗୁ ଥରେମାତ୍ର କରି ଉଦ୍ଧାର କର

୫—ମୋର ୬ଆଜ୍ଞା ଭରସା ୧ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ତୁଲ୍ୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ଅଛି । ପର ୩ଅପବାଦ ମୁଣ୍ଡରେ ୪ଠଣାମାଡ଼ କର । ବଲ୍ଲୁକେଶ-ନୃପତି ଏ ରସକୁ ଧରଣୀ ୫ଲୋକାଲୋକ ପର୍ବତ ବେଷ୍ଟିତ ସ୍ଥାନରେ କି ଭୂଲୋକରେ ପ୍ରଗ୍ଟ କଲେ ।

ଅକ୍ଲୁଷ୍ଟଂ ଭବନାଦ୍ଭବନାଦପି ତବ ପ୍ରୋତ୍କଣ୍ଠସୌଧୋଦଭଂ ।
ଯାତାସ୍ମୀତପଦାନ୍ତପାତଜଫଳଂ ଲବ୍ଧଂ ମୟେତଃପରଂ ।
ଅନ୍ୟାପେକ୍ଷିତଶୂନ୍ୟମୀକ୍ଷ୍ୟ ମଧୁରୈ ର୍ଯୁବା ମନୋଽନ୍ୟଦୌତ୍ୟେନ ତତ୍-
ସୌଭାଗ୍ୟଂ ବିତତଂ ମୁଦାନୁଭବତଂ ନାଧ୍ୟାମି ମାଧ୍ୱାବନୀ ।

ହା ହା ଚନ୍ଦ୍ରକଟୂଭାନନ୍ଦନ ଗରିତେ ମାମାପ୍ରତ୍ୟୁମେତ୍ୟବଶିଷ୍ଟାଂ ନ ନିରାକୃତ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟହଂ ପ୍ରତ୍ୟୂହ ପ୍ରତିହନ୍ୟମାନ ମନୋରଥନକ୍ଷଫଳ-ଲାଭାସି ।

ଲଳିତା ।

ରାଗ-ତୋଡ଼ୀ ପରଜ । ଏକତାଳୀ ।

୧ଫାଟିପଡିବାର ୨ନିକୁଞ୍ଜସଂଗ୍ରେ ଶ୍ରମୁଁ ମୋ ଚରଣତଳ । ୩ପରିଭୂଷ-ଣୋର ଅଖରକୁ ହେବାର ଏହୁ ଏକା ଏଥୁଁ ଫଳ କେ । କିଶୋର ।

ଫିଟିଗଲା ଯେ ସନ୍ଦେହ । ଫୁଲିଗଲୁ ଫୁଲଲଲାମ ରାଧିକା ଜାଣି ପରା ଶ୍ୟାମ ସ୍ନେହ ରେ । ୧ ।

୧ଫନ୍ଦାଇ ଜାନା ବନସ୍ତ କହ ଦନ୍ତେ ତୃଣ ଧରିବାକୁ ଗଲା । ଫଛା କପାଳରେ ୨କୁଟିଳହୃଦୟା ବୋଲାଇବା ଲେଖାଥିଲାରେ । କିଶୋର ୩ଫନ୍ଦାଧନ ଛୁଟ ମୋର । ଫେରିଆସ କାହିଁ କହିବ ତୋ ନାମେ ନିନ୍ଦା କଲେ ପଛେ କର ରେ । ୨

ଫରୁଥାଇ ଧନ୍ୟ ୧ଭ୍ରରଜରେ ଭଟ ଭଖ ସେ ୨ନୀଳମଣିକ । ୩ଫଡ଼ିକ ଭୁଲେ କୁଞ୍ଜଦ୍ୱାରେ ରଖାଅ କହ ୪ବଲ୍ଲୀ ଧାଇଣୀକ ରେ । କିଶୋର ଫଇମାସ ମନେ ମନେ । ଫେରିଦଅନ୍ତୁ ସେ ଆଦର ମୁଁ ନେବେ ଯିବା ସେ ଦାଶଙ୍କୁ ଦନେ ରେ । ୩ ।

ଫଳିତ କଦ୍ୱାର ଦ୍ୱାରରେ ଥିଲେ କେବେଳେ ଉର୍ଜିଥିବାଲତ ସତ । ଫେଡ଼ନ୍ତୁ ତୋ ୨କଷ୍ଟ ସୁଖ ଦେଇ ୧ଅଶ୍ରୁଶ୍ରୁତି ଏ ଆମ୍ଭ ବାଞ୍ଛିତ ରେ କିଶୋର । ଫୁରୁଣା ହୋଇଗୁ ରସ । ଫେଗ ଆସେ ମାତ୍ର ଆମ୍ଭ ଅଗେ ନେତ୍ରକଞ୍ଜ ମାର ନବରସେ ରେ । ୪ ।

ଫୋଟକା ହେଉଛି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ସିଞ୍ଚିଲେ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ବାଇ ଫୁଙ୍କିଦେଲେ ଉଡ଼ିଯିବା ପରି ପଡ଼ିଅଛନ୍ତି ୧ଚନ୍ଦ୍ରବଲ୍ଲଭା ରେ । କିଶୋର ୨ଫୁତ୍କାର କୋହ୍ନ ଜଗତେ । ୩ଫରୁଆ ନୁହ ଭୁ ବୋଲେ ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ ଏ ଗୀତରେ । ୫ ।

୧ = ରେ ପୁଷ୍ପଭୂଷା ନାୟିକା ମୋ ଚାଲିପା କୁଞ୍ଜବନକୁ ୨ଯିବାର ପରିଶ୍ରମଯୋଗୁ ୧ଅବଶ ହୋଇ ଯାଉଅଛୁ । ଶେଷକୁ ୩ଭଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ଯିବା ଫଳ ମୋ ପ୍ରତି ଘଟିବ । ମୋ ମନରୁ ଧୋକା ଛୁଟିଗଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ତୋ ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ଅଛି ବୋଲି ତୋ ଘଡ଼ା କୁଣ୍ଡେ ହୋଇ ଗଲାଣି ଅର୍ଥାତ୍ ତପ୍ତଘୃତରେ କାକରପିଠା ପରି ତୋ ମନଟା ଫୁଲିଗଲାଣି ପରା !

୨ — ହେ କିଶୋରି ଛନ୍ଦ ୧ବନ୍ଦକରି ନାନା ସୌଜନ୍ୟ କଥାଭାଷି ଦାନ୍ତରେ କୁଟା ୫ଧରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲି କିନ୍ତୁ ମୋର ପୋଡା କପାଳରେ ୨ଛଳ ହୁଦ୍ୟା ବେଲି ଲେଖାଥିଲା । ତୁଚ୍ଛ ମୋର ୩ଗଣ୍ଠିଧନ ଅଛି ତୋ ନାମେ କେଉଁଠାରେ ଗୁହାରି କରିବ । ତୁ ପଛକେ ଲୁଚି ଚଳେ କର ଅର୍ଥାତ୍ ଗାଳିଦେଲେ ଦଅ ।

୩ — ହେ କିଶୋରି ତୁ ଯେ ନୀଳମଣିକି ପଣୁଆ ସଦୃଶ ୧କୁଚ-ତଟରେ ପୂରାଇକରି ରଖ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପରି ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣିରତ୍ନକୁ ପଣୁଆ ମଧ୍ୟରେ ରଖନ୍ତି ତୁ ସେହିପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତୋର ପଣୁଆସଦୃଶ ସ୍ତନଦ୍ୱୟ ବେଷ୍ଟିତ କରି ରଖ । ଲତା ୪ଦେବୀଙ୍କୁ କୁହାବୋଲି କରି ୩ସେନ ପରି କୁଞ୍ଜଦୁଆରେ ରଖାଅ । ଯେବେ ମୁଁ ସେହି ଆଡକୁ ଧନେ ଯିବ ତେବେ ସେ ମୋତେ ଫେରାଇ ଦେଉନ୍ତୁ ଏହିକଥା ତୁ ମନରେ କଳ୍ପନା କର ।

୪ — ମୁଁ ବେଯିତ ହୋଇ ଦୂରରେ ଥିଲେ ଦେଲେ ତୋତେ ଧ୍ୟାନ କରିବାର ତ ସତ କିନ୍ତୁ ୧ବିଧାତା ତୋ ମନବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ତୋ ଦୁଃଖଲି ହରନ୍ତୁ । ଏହି ଆମ୍ଭର ମନକଥା ଅଟେ । ହେ କିଶୋରି ତୁ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ରସ ମଗ୍ନ ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ତୋର ଏକଥା ନ ପଡ଼ୁ ଯେ ତୁ ସେଠାରୁ ଆସି ପଦ୍ମନେତ୍ରରୁ ଆମ୍ଭ ଆଗରେ ଲୋତକ ନ ବୁହାଅ, ଅର୍ଥାତ୍ ତୁ ଭଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ତୋ ମନବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ କରି ଫେରିଆସି ମୋ ଆଗରେ କାନ୍ଦନା ।

୫ — ତୋ ଦେହରେ କର୍ପୂର ଆଉ ଚନ୍ଦନପାଣିକୁ ସିଞ୍ଚିଲେ ଫୋଟକା ହେଉଅଛି ତୋ ଅଙ୍ଗ ୧ଲତାକୁ ଫୁଙ୍କି ଦେଲେ ଉଡିଗଲା ପରି ପଡ଼ିଅଛି । ଗୋ ରାଧିକେ ସଂସାରରେ ଏ କଥା ୨ପ୍ରକାଶ ନୋହୁ ତୁ ୩ଭଣ୍ଡିଆ ନୁହ । ଏ ରସରେ ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ ଭାଷଇ ।

——o——

କୌତୁକାଲ୍ପିତମୀଷଦଷ୍ଟଂ କୌତୁକା ହୃଦ୍ଧ ଦଧାତି ବୟସ୍ୟା ।
ପିଷ୍ଟପେ ମମ ଯଥା ତ୍ୱମହେୟୃା ପିଷ୍ଟପେଷଣଭୟୃାନ୍ନ ବଦାମି ।

ରସିକାଃ ପ୍ରାଣାଧିକାଂ ତ୍ୱାଂ ବିନା କ ନଗର୍ଯ୍ୟାଂ ମହୁର୍ତ୍ତ ନୈଷ୍ଠୁର୍ଯ୍ୟ ହାଦାନପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନ ଗୃତୁର୍ଯ୍ୟଧୂର୍ଯ୍ୟାକା । ବନାଭୀରକନ୍ୟାସ୍ତ୍ରୀତଧୈର୍ଯ୍ୟ ମବଲମ୍ବ୍ୟ ଯଦୁକ୍ତମନୁଚିତଂ ତଦ୍ବାସ୍ତ୍ବଂ ତବାଗତ୍ୱାଂ ଗତ୍ୱା କୁହଚନ୍ଦ୍ରସ୍ମ ଲୀସୃଯୌବତଜୀବନାନ୍ତଯାତନାଯାତମାନ ତଟାକ୍ଷଲୀଲସ୍ୟାପିତସ୍ୟଶ- ଶୃଣିଖଣ୍ଡମଣ୍ଡିତଶେଖରସ୍ୟ ଭ୍ରମଣରମଣୀୟୃାୟୃା ଭୁବଃ ସୁଷମାବଲୋକୟି ଷ୍ୟାବ ଇତବତମ୍ୱିସ୍ଥଳକଦମ୍ବବିଜୟୃତମ୍ ମାତମ୍ବରଚରଣମଣ୍ଡନରମ୍ୟଂ ହ- ସ୍ତକଦମ୍ବକୁଞ୍ଜକାନନାନ୍ତର୍ବିଚରତୁଃ ।

ରାଧା ସହାୟ ।

ରାଗ ସାବେରୀ । ଆଠତାଳୀ ।

୧ହରକ୍ଷଣାରେ । ବିନାତୋପ୍ରୀତି କେ ଗଢ଼ା ଅଛୁ ୨ଜଗତରେ । ପଦ ।
ବୋଲ ଦେଲ ସିନା ଗେଲେ ହସି । ଭଣ୍ଡ ତୋ ସମେ ନାହିଁ ଦୋଷାଯୀ । ବାନ୍ଧିବାକୁ ମୋ ମନ ତୁ ୧ଫାଶୀ । ବିଶେଷରେ ମୋ ୨ହୃଦା- ନ୍ତର ତୋତେ ଜଣାରେ । ୧ ।

ବିକେ କଣେ ଯେ ଯାହାକୁ ସ୍ନେହେ । ବଣ ତାଠାରୁ ଜୀବନ କୋହେ । ବଳ ତାହାଠାରେ ସିନା ସହେ । ୧ବହୁରଙ୍ଗେ ରହି ବୁଲୁ ଛନ୍ତି ୨ଅଗଣାରେ । ୨ ।

୧ବିଶ୍ୱମ୍ଭରଜ-ଖେଳାକାଳୁଁ । ଭଦ୍ର ପ୍ରାଣ ପରି ୨ପରିପାଳୁ । ବିଧିବଶୁ ୩ନିସର୍ଗ କୃପାଳୁ । ବନେ ଧେଉଛୁ ଏହି ୪ଉତ୍ତମ ବାଜଣା ରେ । ୩ ।

ବୋଲେ ୧ବସୁନ୍ଧରର ମଧବା । ବଲ୍ଲୀନିକଟକୁ ଚାଲି ଯିବା । ବଂଶୀ ଗୀତ ପୀୟୂଷ ପିଇବା । ୩ ଦ୍ଭୁବର୍ଗ ନ ପାହୁଁ ଅଇବା ଅଙ୍ଗଣରେ ।୪।

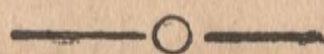
ଅର୍ଥ—ରେ ୧ପଣ୍ଡିତା ତୋ ସ୍ନେହ ବନା ୨ପୃଥିବୀରେ ଆଉ କି ଉପାୟ ଅଛି ?

୧ —ମୁଁ ପରିହାସରେ ହସିଦେଇ କହିଦେଲି ସିନା, ସେଥିରେ ତୋ ପରି ବିଶ୍ୱାସୀ ନାହିଁ । ମୋ ଚିତ୍ତକୁ ବନ୍ଧନ କରିବାକୁ ତୁ ଫାଂସି ୧ଫାନ୍ଦ ଅଟୁ । ତୋତେ ମୋ ମନର ୨ବାହାର ଭିତର ଜଣା ଅଛି ।

୨ —ଯେ ଯାହାକୁ ପ୍ରୀତିରେ ବୋଲେ ଓ ଜଣେ ପ୍ରାଣ ତାଠାରୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ନୁହେ । ଏଭଳିଆ ପାତ୍ର ଠାରେ କଥା ସିନା ରହେ । କେତେ ଅସ୍ମାର ଅର୍ଥାତ୍ ୨ଅସଂଖ୍ୟ ୧ପ୍ରୀତିହୀନଲୋକ ବାହାରରେ ବୁଲୁ ଅଛନ୍ତି ।

୩ —ଶୈଶବାବସ୍ଥାର ୧ଧୂଳି ଖେଳ ସମୟରୁ ଜୀବନ ସଦୃଶଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ୨ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲୁ । ଦଇବ ଯୋଗରୁ ୩ପ୍ରକୃତରେ ଦୟାଳୁ ଅଟୁ । ଏହି ୪ନାଗରୀ ଗୋପପୁରଯାକ ବାଜୁଅଛି ।

୪ —୧ଅଠଗଡର ଇନ୍ଦ୍ର ଭାଷଇ ଅମୃତତୁଲ୍ୟ ମୁରଲି ଗୀତକୁ ପାନ କରିବାକୁ ଚାଲ ୨କୁଞ୍ଜବନକୁ ଯିବା ୩ଯାହିଁ କପାହୁଁ କେହି ନଦେଖୁଣ ସେଠାରୁ ବାହାର ଆସିବା ।

କୁଲାଦ୍ରିସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତକରଣଧୂର୍ଯ୍ୟସ୍ଥି ତଲବୋ-
ଦଧନ୍ତୀପାଭ୍ୟସେ ଭୁବନନୟନଃ ସେଚନକତାଂ
ହରଃ ସୋଽୟଂ ଜ୍ଞାଲାମ୍ବୁଦନଭଞମାଲାଗମରୁଚଃ ।
ଲତସ୍ତ୍ରୈର୍ଯ୍ୟନ୍ୟାସଂ ଗତନମିଷଯ୍ୟା ସଂପିବ ଦୃଶା ।

ଇତି ବଙ୍କାପ୍ୟରାଧାଙ୍ଗସୌରଭଲବ୍ଧାରବ୍ଧାନଙ୍ଗମଙ୍ଗଳସଙ୍ଗୀତମଧୁକରନିକରବିଜାତୀୟବଲାସପୂର୍ଣ୍ଣବକୁଞ୍ଜପୁଞ୍ଜମାମୃନଂ ହରେର୍ଲୋଚନଗୋଚରୀକୃତ୍ୟ କୁସୁମନଚସ୍ପାବଚୟସମୁଦ୍ୟମା ଭିନୟେନ ତତୋ ଲବ୍ଧକାନ୍ତରଂ ପ୍ରତିସ୍ଥଲଚାୟ୍ୟାଂ ଲଳିତାୟାଂ ।

ଲଳିତା ।

ରାଗ କେଦାରଗୌଡ଼ା । ତାଳ ତ୍ରିପୁଟା ।

୧ଭଙ୍ଗୀ ଗୃହୀ । ଭ୍ରୂରୁ ନୀଳ ୨ଭୁଜଙ୍ଗୀ-ଭ୍ରମରଜୀବସଙ୍ଗୀ । ପଦ ।

ଭାଗ୍ୟ ଏ ଜନ ଆଖି ୩ଜନନରଛି ସଖି ଜାଣରେ । ଭରମି ଭୁ ନ ଯା ୨ମନ୍ମଥବାଣ ରେ । ଭୂଜପାଶକୁ ଛନ୍ଦ ମୋ ଗଲେ । ଭଡ଼ ପାଦ କଞ୍ଜ ଖଞ୍ଜ ଧରଣୀତଳେ । ଭୂମଣ୍ଡନାରେ । ପଦ । ଭଲ ମାନୁଛୁ ଦେଖ ୩ସୁଧାମୟୂଖମୁଖ ୪ଅଲକାତଳି ୫ଅଖଣ୍ଡିତ ୬ଗୋରଚନାରେଖ ତିଳକେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖ ସଖିରେ । କ ବଶେ ୭ଚଳାଚଳ ଗୃରୁ ୮ଚନ୍ଦ୍ରିକରୂଳ । ୧ ।

୧ଭର୍ତ୍ସିତ ୨ନବରବି କୁଣ୍ଡଳଯୁଗ ଛବି ଗଣ୍ଡରେ । ୩ଭହୁର ଏହି ୪ବିବେକ ମୁଣ୍ଡରେ । ୫ଭବ୍ୟଦାୟକ ମାଣିକ୍ୟବର । ଭ୍ରମ ଜାତ କରୁ- ଅଛୁ ୬ମଧୁରାଧର । ୭ଭୂମଣ୍ଡନାରେ । ପଦ । ୮ଭୂତଭୂଷାବପଯ ୯ପ୍ରକ୍ଷେ- ପନରୁ ତୀକ୍ଷ ଏ କିଶୋର-କଟାକ୍ଷ କେବଳ ଏହା ଲକ୍ଷ୧୦କନକାଚଳବକ୍ଷ ସଖିରେ । କହ ବଡ଼ୁର ଚଉେ ଯୁବତି ଧୃତି କେତେ । ୨ ।

୧ଭଙ୍ଗୀକମ୍ବୁରେ ଉଭା ହେବାର କେତେ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶେ । ୨ଭରାଜି କ ହାର ସେ ବକ୍ଷ-ଆକାଶେ ୩ଭର୍ଗ ୪ସମାଧି ଭଙ୍ଗ କରିବ । ଭଲେ ଏହା କରକମଳ ବଂଶୀରବ । ଭୂମଣ୍ଡନାରେ । ପଦ । ଭୂଷୁଡ଼ କଟି ସତୀବ୍ରତ ନୟମ ୫ଧୃତ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଶୋଭା ୬ଅତରଭ ନାୟକ ୭ଦୂ୍ୟତ ୮ମଦଦ୍ୱିରଦଗତି ସଖିରେ ! ଶୋଭାନିଧି ତୋ ଗାଲ ନ ୯ଚୁମ୍ବୁ ଶ୍ୟାମନେହ । ୩ ।

ଭୂଷିଲେ ୧ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ ୨ ଛିତ କପଟସ୍ୱର୍ଗ ୩ ମଘବା । ଏ ଶୃଙ୍ଗାରରସ ବରଷେ ମେଘ ବା । ୪ ଭୃତ୍ୟପଣରେ ହେଲେ ଏହାର । ଭୁଜ ୫ଭୁଜଙ୍ଗେନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତା କଣ୍ଠେ ହାର । ଭୂମଣ୍ଡନାରେ । ପଦ । ଭଜିଥାନ୍ତ ରଜନୀ ଦିବସେ ପିକଦାନୀ ଖଟି ଏ କୃପା ଦେଲେ ସ୍ୱାର୍ଥ କରନ୍ତା ୬ଜନୀ ଶତ ୭ଜଳଜଯୋନି ସଖି ରେ ! କରିବେ ଅନୁଗ୍ରହ ଏ ମୋହନ ୮ବିଗ୍ରହ । ୪ ।

ଏ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ୨ ନୀଳସର୍ପିଣୀ ସଦୃଶ ଭ୍ରୂଲତାରେ କଳା ଭ୍ରମର ସଦୃଶ ଡୋଳା ଉପର ମିଳିରହି ଖେଳାକରେ ଏ ୧ଠାଣିକି ଅନା । ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭ୍ରୂଲତା ଗୋଟିଏ ନେଳୀସ୍ପା ସାପପରି ହେଲା । ତାଙ୍କର ଆଖିର ଡୋଳା ଗୋଟିଏ କଳା ଭଅଁରପରି ହୋଇଅଛି । ଏ ଦୁହେଁ ଏକ ଯୋଗରେ ଏକତ୍ରହୋଇ ରହି ଖେଳା କରୁଅଛନ୍ତି, ଏ ଯେଉଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ତାକୁ ଚାହାଁ । ପ୍ରକାଶ ଥାଉ ଯେ ଲତା ଶବ୍ଦ ସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ଯୋଗେ କବି ମହାଶୟ ଭୁଜଙ୍ଗୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିଅଛନ୍ତି ।

୧ = ଗୋ ରାଧିକେ, ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ଆଖି ଏହା ଦେଖି ଅଛି ସେହି ଆଖି ଓ ସେହି ମନୁଷ୍ୟର (ଜନ + ଅଜ) ଜନନ କ ୧ ଜନ୍ମ ହେବାର ସାର୍ଥ ଅଟେ । ଏହା ତୁ ଜାଣିକରିଥାଅ । ରେ ଧରଣୀଭୂଷା ତୁ ୨କନ୍ଦର୍ପ ଶରରେ ବାସ୍ତୁଣୀ ହୋଇ ନଯା । କେଜାଣି କାଳେ ତୁ ଭୂଲିଯାଇପାରୁ ୬ତେବେ ମୋ ବେକରେ ତୋ ହାତକୁ ବେଢ଼ାଅ । ଆଉ ପୃଥିବୀରେ ତୋ ପାଦପଦ୍ମକୁ ଚପିକରି ରଖି ୩ଚନ୍ଦ୍ରମଣି କପରି ଘଟଣା ହେଉଅଛି ଦେଖ । ଗୋସଖି ୪ଘୂର୍ଣ୍ଣିକୁନ୍ତଳ ତଳେ ୫ଖୁଣାହୀନ ଯେଉଁ ଗୋରଚନା ଚିତା ତାକୁ ଟିକିଏ ଚାହାଁ । ୭ଅତିଚଞ୍ଚଳଭାବରେ ହଲୁଚି, ଏପରି ମନୋହର ମୟୂର ୮ପୁଚ୍ଛର ଚୂଳ କିପରି ହେଉଛି ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଚାହାଁ ।

୨ = ୨ବାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ୧ନିନ୍ଦା କରୁ ଅଛି ଗାଲରେ ଯେଉଁ କୁଣ୍ଡଳ ହସ୍ତ ହୋହଲୁଚି ସେହି ଶୋଭାକୁ ଚାହାଁ । ଏହି ଟି ୪ ବାଗୁଲ ମୁଣ୍ଡରେ ୩ବଜ୍ରମରି ଅଟେ ଅର୍ଥାତ୍ ଏ କୁଣ୍ଡଳର ଶୋଭାକୁ ଚାହିଁଲେ ଲୋକର ହତାହତ ଜ୍ଞାନ ନରହେ । ୫ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନୋହର ଓଷ୍ଠ ୬ ସମ୍ପତ୍ତି ଦାୟୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଣିକ୍ୟ ବୋଲି ମନରେ ଭ୍ରାନ୍ତି ଜାତ କରୁଅଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ୭ଓଷ୍ଠକୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରକେ ଏପରି ଭାବ ଉଦୟ ହେଉଅଛି ଯେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମାଣିକ୍ୟ । ରେ ୭ ମହୀମଣ୍ଡଳା; ଏ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଙ୍କଚାହାଣି ପଉଁଯ ବୋଲିହୋଇ ଥାନ୍ତି ଯେ ମହାଦେବ ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଯେ ୮ କନ୍ଦର୍ପ ତା ୯ଶରଠାରୁ ମୂନ୍ଥାଁ ଅଛେ ଏହି ଶର କେବଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଙ୍କଜ ସଦୃଶ ତୋହର ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ ଥିବା ୧୦କୁଚକୁ ଲକ୍ଷ କରୁଅଛୁ ଅର୍ଥାତ ସେ ବାଙ୍କଚାହାଣି କେବଳ ତୋର ସେ କେବଳ କୁଚକୁ ଅଛେ । ହେ ସଖି ତୁ ମନରେ ବୁଝି କହ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ଦମ୍ଭ କେତେ ମାତ୍ର ।

୩ = ପାଦ ଛନ୍ଦ ୧ତ୍ରିଭଙ୍ଗିରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନହେବା କିପ୍ରକାର ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଅଛୁ । ତାହାଙ୍କର ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଛାତିରେ ଯେଉଁ ହାର ରହିଅଛୁ ତାହା ନୀଳ ଆକାଶରେ ୨ନକ୍ଷତ୍ର ପନ୍ତି ବୋଲିଜଣାଯାଉଅଛୁ । ଏହାଙ୍କ ହସ୍ତପଦ୍ମରେ ଧରିଥିବା ବଂଶୀକୁ ବଜାଇଲେ ୩ ଶିବଙ୍କର ୪ ଧ୍ୟାନ ଭାଙ୍ଗିଯିବ । ରେ ସମ୍ମାନଶୂନ୍ୟା ! ରେ ମତ୍ତଗଜଗମନୀ ସଖି ! ରେ ଲାବଣ୍ୟନିଧି! ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋତେ ନଦେଖୁଣୁ ତାହାଙ୍କର ୫କନ୍ଦର୍ପ ଶୋଭାକୁ ବଳି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗର ୬କାନ୍ତିକୁ ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସତୀପଣିଆଁ ଖସିଯିବ । ଅର୍ଥାତ ତୁ ପରଘରଣୀ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତୋହର ସ୍ୱାମିକୁ ନଭଜି ତାଙ୍କୁ ଭଜିବୁ ।

୪ = ୧ଅଠଗଡ଼ ୨ପୃଥ୍ୱୀ ଗୋଟିଏ ବଧୂଜରେ ସ୍ୱର୍ଗ ହେଲା ଯେହି ସ୍ୱର୍ଗର ୩ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରୂପ ଅଠଗଡର ରାଜା ଭଣିଲେ । ଏତେବେଳେ ଯେଉଁ କନ୍ଦର୍ପ ବିକାର ହେଉଅଛି ବୋଧହୁଏ ଯେପରି ମେଘ ଅବା ବରଷାଧାରା ସଦୃଶ ମାର ବିକାରକୁ ବୃଷ୍ଟି କରୁଅଛି କି ? ୫ ବାସୁକି ଏହାଙ୍କର ୪ ଶୃଙ୍ଗାର ରୂପ ହୋଇ କର ରହି ଏହାଙ୍କ ହାତକୁ କଣ୍ଠରେ ହାରକର ବହନ୍ତା କାରଣ ତାହାଙ୍କ ହସ୍ତସଙ୍ଗେ ବାହୁକ ସମାନ ନୁହେଁ । ୭ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଯେତେ ପିକବାଣୀ ଧନ ଦିବାରାତ୍ର ଗଢିଥିବା ସ୍ୱକାଶେ ନିର୍ଲୁମ କରିବେ ତେବେ ସେ ବ୍ରହ୍ମା ଏହି ଦର୍ପୀପାଇଁ ତାହା

ଙ୍କର ୬ଜନ୍ମକୁ ସ୍ୱାର୍ଥ ମନେ କରିବେ । ରେ ସଖି ! ଏ ମନୋହର ୮ମୂର୍ତ୍ତି୯ ତେ, ପ୍ରଭୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବେ ।

ପ୍ରାପଶ୍ଚିକାନ୍ତତମସୀନ୍ଧୁ ପିଚଣ୍ଡପାତାତ୍
ପ୍ରାସ୍ୟଃ ସମାକୁଳବିବେକଦୃଶାଂ ଜନାନାଂ ।
ଗ୍ରୀମୀକରପ୍ରକରପାତମୟୂଖଲେଖା
ନୀଲୋତ୍ପଲାଂଶୁମୟୁମସ୍ତ୍ୟବନାୟୁ ତେଜଃ ॥

ଷାଷ୍ଟୁପଭୁକ୍ତିକ୍ଷିପ୍ତାଂ ମାଲମିବ ଷାଣୋଲ୍ଲୀଲାଂ ମଣିମିବତମସାଗ୍ରସ୍ତାଂ ଦ୍ୱିଜୈଦ୍ଧାଂଚନ୍ଦ୍ରିକାମିବ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଦଳଡୋର୍ଜିତାଂ ସରୋଜିନୀମିବମୃଗେନ୍ଦ୍ରଗୃହୀତୋନ୍ମୁକ୍ତାଂ ମୃଗୀମିବନଙ୍ଗସଞ୍ଚାରମଙ୍ଗଲ ମହୋତ୍ସବାତ-ଶାୟ୍ୟାୟୃତ୍ତାଂଭୂୟ୍ୟସ୍ତାମଙ୍କମାରୋପ୍ୟ କୃଷ୍ଣଃ ।

ରାଗ ମଲ୍ଲୁଆ । ତାଳ ଝିପୁଟ୍ଟା ।

୧ମଧୁରେ । ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହୋଇ ୨ଗନ୍ଧବହ ୩ପ୍ରସରିଲା କଦମ୍ବନିକୁଞ୍ଜ ୪ସୀମାରେ । ୫ମରନ୍ଦ ୬ସେକେ ଚମକି ଲୋକେ ଭାସିଲେ ୭ଇଷି-ମାରେ । ୮ମିଲନ୍ତି ଲତା ଦମ୍ଭ ବହନ୍ତା ବଦନେ ମିଶିମାରେ । ମଣ୍ଡିତ ୯ହେଲା ସେ ବନସ୍ଥଳ ୯ମହାରଜତ ୧୦ମହେନ୍ଦ୍ର ନୀଳ ମୟୂଖଶୋଭି ମୟୂ ୧୧ମଞ୍ଜରୀ ବିଷର ୧୨ସୁଷମାରେ । ପଦ ।

ମିଶିଲା ଚୂଡ଼ ନୟନ ୧ବାଉରୁହ ବଦନ ଲଭିଲ। ବାରି ମିଳନ୍ତି ଶ୍ୟାମ ଗଉର ଦୁଇମୁହଁ । ୨ମଧୁପଯୁବା ଲଭିଲା ଅବା ୩ନବସରସୀରୁହ ମାନସ ଅଙ୍ଗଭେଦ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀରଚିଲା ସ୍ନେହ । ୪ମଉଳିଗଲା ସେହ ୫ସାତ୍ତ୍ୱିକ ୬ମୃତ୍ତବଇସୀ ସଂଖ୍ୟକ ଯାକ ମଜ୍ଜାଇ ଦେଲା ଦୁହିଁଙ୍କମନ ୭ମହାମୋଦ ପ୍ରବାହେ । ୧ । ମଢ ଦ୍ୱିରଦ ମଥିତ ହ୍ରଦ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ମହୋତ୍ପଲ ଅମୋଦ ଫୁଲ ପରାଗ ପରି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ବାସେ । ମୃଗଲାଞ୍ଛନ-ମରୀଚ ପୂର୍ତ୍ତି ଧାବଲ୍ୟ ପରିକାଶ । ମଧୁ ମାଦକ ଗୁଣ ସୂଚକ କୋକିଳ କଳ ଘୋଷ ମଣିମଣ୍ଡିତ ମଞ୍ଜୁମଞ୍ଜୀର ଭୂଷା ଶିଞ୍ଜିତ ରସନାହାର ଚଳାଚଳ ପରିକଟି ଶ୍ରବଣେ କଲା ବିବେକ ମୋଷ । ୨ ।

ମଧୁମଧୁର ବଧୂଅଧର କିଶୋରବର ଦଶନାମ୍ବର ବିମ୍ବ ଚୁମ୍ବନ ଚୁଁକୁ-
ଛନ୍ଦନ ମେଳା । ମୃଦୁ ମନ୍ଥନ ଧ୍ୱନି ଜନନ କଲାଟି ଯହୁଁ ଖେଳା ।
ମହେନ୍ଦ୍ରମଣି ବଳୟଶ୍ରେଣୀ ରହିଲା ହୋଇ ଲୋଳା । ମନୋଜ୍ଞକଣ୍ଠୁଁ
ପୀୟୂଷମୟ ମିଶ୍ରିତ ହେଉ ସେହି ସମୟ ମାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଗଲା କି ନାହିଁ
ହେଲା ସଂଶୟ ଲୋଳା ।୩। ମନ୍ଦାରବନ ସେ ବନରସାଗନ୍ଧେ ରଚିଲା ସ୍ୱନ
କରିପାରିଲେ ସର୍ବ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ଗାନେ । ମାଞ୍ଜି ତାଣ୍ଡବ ରଚିଲେ
ଦେବ ଦାସୀଏ ସାବଧାନେ । ମର୍ଦ୍ଦଳ ଘୋଷ ହେଲା ତ୍ରିଦଶ ମଣ୍ଡଳେ
ସବୁସ୍ଥାନେ । ମୁକତି ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ତ୍ରିଲୋକ ମାନସୁଂ ମ୍ଳାନ କଲେ
ପାଠକ ଶ୍ରୀ ଜଗଦ୍ଦେବ ସେ ମହୋତ୍ସବ ବାଞ୍ଛିଲି ଧ୍ୟାନେ ଗାନେ । ୪ ।

ଅର୍ଥ-ବସନ୍ତ ୧କାଳରେ ୨ପବନ କଦମ୍ବ ବନ ୪ ସୈଅନ୍ତରେ ଧୀର
ଧୀର ହୋଇ ୩ବହିଲା । ୫ପୁଷ୍ପର ୬ରେଣୁପତନରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ
"୭ମାଲୋ ! ଇଷି" ବୋଲି ଚମକି କହିଲେ । ୮ଭ୍ରମର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର
ପତିବ୍ରତା ବଳ ସଦୃଶ ଲତା ମୁଖରେ ବସି ଝଙ୍କାର କଲେ । ସେ ବନ-
ଦେଶ ବୃକ୍ଷ ୧୨ସମାନରେ ୯ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଇନ୍ଦ୍ର ୧୦ନୀଳମଣି କିରଣ
ଶୋଭା ବଶିଷ୍ଟ ୧୧କଳିମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସରିଲା ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭା
ତହିଁରେ ବନସ୍ଥଳି ମଣ୍ଡିତ ହେଲା । ଯେତେବେଳେ ରାଧା ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କର
ମିଳନ ହେଲା ସେତେବେଳେ ବସନ୍ତକାଳ ହୋଇଗଲା । କୁଞ୍ଜବନ
ମାନଙ୍କରେ ପୁଷ୍ପ ଫୁଟିଲେ ଓ ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ବାୟୁ ବହିବାରୁ ଫୁଲ
କେଶର ସବୁ ପଡିବାରୁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଚମକି ଉଠି ବୋଲି କହିଲେ
ଅର୍ଥାତ୍ କନ୍ଦର୍ପର ବାଣପରି ପୁଷ୍ପ ରେଣୁ ହେଲା ।

୧—ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦୃଢ଼ଆଶ୍ଲେଷ ହେବାକୁ ଦେଖା ଦେଇ ହେଲେ ।
କାଳିଆ ଓ ଗୋରା ଦୁହିଙ୍କ ମୁହିଁ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଗଲା । କେବଳ ୧ପଦ୍ମମୁଖ
ଦ୍ୱୟ ବାହାର ହୋଇ ପଡିଲା । ରାଧାଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଙ୍କଜ ପ୍ରାୟ ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କର

ନୀଳପଦ୍ମ ପ୍ରାୟ ମୁଖ ହେବାରୁ ବାଛି ହୋଇ ପଡିଲା । ୨ଭଅଁର ଭେଂଶ୍ରିଆ ଜନୁଅଫୁଟିଥିବା ପଦ୍ମକୁ ପାଇଲା କି ? ଉଭୟଙ୍କର ସ୍ନେହ ଦେହକୁ ଦେହ ମିଶିବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଢ଼ଙ୍ଗକୁ ହୃଦୟରେ ଜାତ କଲା । ୬କନ୍ଦର୍ପର ଅଷ୍ଟ ୫ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଭାବଯାକ ୪ଗ୍ରହିଲା । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମନ ଅତିଶୟ ଆନନ୍ଦ ୭ସ୍ରୋତରେ ବୁଡିଗଲା । ଅଷ୍ଟ ସାତ୍ତ୍ୱିକ = (ସ୍ତମ୍ଭ, ସ୍ୱେଦ, ରୋମାଞ୍ଚ, ଅଶ୍ରୁ, ବୈସ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ବେପଥୁ, ବୈବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଳୟ (ମୂର୍ଚ୍ଛା)

ବିଷଦ ବ୍ୟାଖ୍ୟା

ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମିଳନ ବେଳେ ଏପରି ଭାବରେ ଉଭୟେ ଜଡ଼ାଜଡ଼ି ହେଲେ ଯେ ଚୂଳଠାରୁ ମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁହିଙ୍କ ଦେହ ଏକ ହୋଇଗଲା କେବଳ ଗୋରା ଓ କଳାମୁହଁ ପୃଥକ ରହିଲା । ଭ୍ରମର ଗୋଟିଏ ସଜ ପଦ୍ମଫୁଲକୁ ପାଇଲେ ଯେପରି ପ୍ରେମାନ୍ଧ ହୋଇ ତାହା ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ଭ୍ରମଣ ନ କରି ଏକାବେଳକେ ତହିଁରେ ବସି ମଧୁପାନ କରେ ସେହିପରି ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମିଳନ ସମୟରେ ତାହାଙ୍କର ସ୍ନେହ ଏପରି ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିଲା ଯେ ଦୁଇଜଣ ପୃଥକ ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରେମ ସମ୍ଭାଷଣକୁ ହୃଦୟରୁ ଭୁଲିଗଲେ । ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନରେ ଦମ୍ପତିଦ୍ୱୟଙ୍କର କନ୍ଦର୍ପପୀଡାଜନିତ ଯେଉଁ ୀଦେହ ଥର ଓ ଝାଳ ପ୍ରଭୃତି ହୁଏ ତାହା ନ ହୋଇ ଏକାବେଳେ ପ୍ରୀତିର ଚରମ ସୀମାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।

୨— ପଦ୍ମ ହ୍ରଦକୁ ଘାଣ୍ଟି ବାହାରି ଆସିଥିବା ମତ୍ତହାତୀ ହାତୀ ଦେହରୁ ଯେପରି ପଦ୍ମଫୁଲର ବାସନା ବାହାରେ ସେହିପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେହ ବାସୁଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ରାଧା ପଦ୍ମିନୀ ଶ୍ରେଣୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଟନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଧବଳତା ପ୍ରକାଶ ହୋଇଥିଲା । ମନୋହର ଉନ୍ମାଦ ଗଣକୁ ଜାତ କରାଇ ଦିଏ କି ସୃଷ୍ଟିପାତ କରାଏ, ଏପରି ଯେ କୋଇଲିଙ୍କର ମିଷ୍ଟ ୨ ସ୍ୱର, ବହୁମୂଲ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତର ଭୂଷିତ

ମନୋହର ନୂପୁର ଅଳଂକାରର ଧ୍ୱନି; ଓ କଙ୍କିଣୀର ଶବ୍ଦ, ପ୍ରକାଶ ହେବାରୁ ଲୋକେ ଏହାଙ୍କୁ ଶୁଣିବାରୁ ତାହାଙ୍କର ହୃତାହତ ବିବେଚନା ରହିଲାନାହିଁ ।

୩—ଯହୁଁ ମହୁପରି ମିଠା ଅଟେ ଯେ ଶ୍ରୀ ରାଧାଙ୍କର ଓଷ୍ଠର "ଚୁ" କାର ଶବ୍ଦ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣଶଷ୍କୁଳୀ ସଦୃଶ ଓଷ୍ଠର ଚୁମ୍ବନ ଦେବା ସ୍ୱର ମିଶିଲା, କ୍ରୀଡ଼ାସମୟରେ ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ ଗଦ୍ଗଦ ଶବ୍ଦ ଜାତ ହେଲା, ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣି କଙ୍କଣ ସମୂହ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ବାଜିଲା ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ଅମୃତ ତୁଲ୍ୟ ପ୍ରିୟ ଚାଟୁବାକ୍ୟ ମିଶିବାରୁ ବେଧହେଲା ଯେ, କନ୍ଦର୍ପର ଆଶା ଭାଙ୍ଗିଲା କି ରହିଲା, କିଛି ଜଣାଗଲା ନାହିଁ ।

୪—ସେ ବନ ପ୍ରଦେଶରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ-ତରୁରୁ ଫୁଲ ବର୍ଷିଲା, ସର୍ବ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ଗାନକଲେ, କିନ୍ନରୀମାନେ ମତ୍ତ ହୋଇ ସାବଧାନରେ ନୃତ୍ୟ କଲେ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ସକଳସ୍ଥାନରେ ପଖାଉଜ ବାଜିବାରୁ ସମସ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗମଣ୍ଡଳ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ତ୍ରିଲୋକବାସୀଙ୍କ ମନରୁ ପାପ ଦୂର ହେଲା । ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ ସେ ମହୋତ୍ସବକୁ ଧ୍ୟାନ ଓ ଗାନ କରିବାକୁ ବାଞ୍ଛାକରେ ।

ଅଦ୍ୟପ୍ରଭୃତ୍ୟନଲସେନ୍ଦୁ ସହୋଦରସ୍ୟ
ଦାସ୍ୟେ ତବାସ୍ମ୍ୟହମହର୍ନିଶମେବ ଯୁକ୍ତଃ ।
ଆଗୋଲତା ନ ଗଣୟୃତ୍ୟକୃତଂ ଯଥା ଲେ-
ହାଲେ ମମ ତ୍ୱମପି ଯତ୍ତୁ ଚତଂ କ୍ଷମସ୍ୱ ।

ଇଥଂ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଚୁମ୍ବାତତ୍ପରପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତରତିଗୁମ୍ଫାରତମହାର କରଣୈଃ ସହଚୁଲଚ୍ଚୁଟୁକ୍ତିପଟିମାଚ୍ଛୋପଧାଟିଚ୍ଛେଦୈର୍ମୁହୁର୍ଭବତ୍ଗ୍ରେଭଶ୍ଲେଷାଙ୍ଗ-ଲବ୍ୟଜନବୀଜନକ୍ଲେଶାସହ୍ନାବସୀନାୟାଂ କ୍ଷଣଦାୟାଂ ମଞ୍ଜୁଳକେଳିମଞ୍ଜୁଷା ହଳସ୍ୱଦ୍ୱାର ହଳୀସ୍ତ କ୍ୱଚନ୍ ବ୍ରଜଦେବୀ ।

ରାଗ ନୃଖାସୀ । ଅଡତାଳୀ

ଯୋଷାବରରେ । ଯଥାର୍ଥରେ ଜାଣ ମୁଁ ତୋହ ରେ
ଯାମଲାଭୁଧରନିଭ ପୟୋଧର ମରଦନୟା ଶ୍ରୀକର ରେ । ପଦ ।
୧ଯାବକୁ ତୋ ପାଦ କଞ୍ଜର ୨ସୁମଦ ଗଜଗତି ମୋ ୩ଶେଖର ରେ ।
୪ଯତୀନ୍ଦ୍ର ସମାଧି ଖଣ୍ଡନା ତୁ ୫ନାଥ ମୁ ଇଙ୍କମାନଙ୍କ ୬ବର ରେ । ୧ ।
୧ଜନକ କି ତୁହି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ ମୋ ୨ମହାଶୁଭଦଶାର ରେ ।
ଯତ୍ନେ ସମ୍ପାଦିବା ୩ଚିନ୍ତାମଣି ଅବା ମୋକରେ ଦେଲୁ ୪ସୁଧାରରେ ॥
ଯୁବତୀ ୧କଦମ୍ବ ରାଜା ୨ଅବଲମ୍ବ ହୋଇଲି ଯେବେ ୩ନିକରରେ ।
ଯୁବକଙ୍କୁ ୪ସନ୍ନିଦ୍ଧ ହୋଇ ଅତି କ୍ରୁଦ୍ଧ ହେଉ ଏବେ ୫ପଞ୍ଚଶରରେ । ୩ ।
ଯମୁନା ୧ବାହିନୀ ୨ତଟରୁ ଦବନୀ ୩ଅବନୀ ବନାଇବାର ରେ ।
ଯଶ ରଖି ୪ନନ୍ଦାପଟଳରୁ ୫ବୃନ୍ଦା କରାଇଲାତ ନବାର ରେ । ୪
ଯଶୋଦା କୁମର ଗିରେ ରାଧାଶିର ନୁଅଇଁଲେ ଲଜ୍ଜାଭର ରେ ।
ଯୁଗଳ ବିଗ୍ରହ କର ଅନୁଗ୍ରହ ଅଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗ ପୁରନ୍ଦର ରେ । ୫ ।

ଅର୍ଥ–ହେ ରମଣିମଣି ! ମୁଁ ତୋହର ସର୍ବସ୍ୱ ଅଟେ ଏହା ତୁ ଠିକରୂପେ ମନରେ ଧାରଣା କର । ମୁଁ ତୋହର ଯାଉଳ ପର୍ବତ ସଦୃଶ କୁଚଦ୍ୱୟ-କୁ ଘଷାଘଷି କରିବା ନଉକର ଅଟେ ।

୧—ହେ ୧ଉନ୍ମତ୍ତ ଗଜଗମନା ତୋହର ପାଦପଦ୍ମର ଯେ ୨ଅଳତା ସେ ମୋହର ଶିର ୩ଭୂଷା ଅଟେ । ହେ ଋଷି ଶ୍ରେଷ୍ଠର ତପସ୍ୟା ଭଙ୍ଗକାରୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଋଷି ୪ମୋହିନୀ, ତୁ ୫ଅଷ୍ଟନାୟିକା ସ୍ୱରୂପ ଅଟୁ । ମୁଁ ଦରିଦ୍ର ୬ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ପ୍ରୀତିରେ ସଦା ଅଭିଳାଷି ମାତ୍ର ତୋହଠାରେ ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରାରେ ଅଛି ।

୨—ହେ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ! ମୋହର ଭଲ ୧ଅବସ୍ଥା ହେବାର ତୁହି କେବଳ ୧ମୂଳକାରଣ ଅଟୁ । ସ୍ନେହ ପୂର୍ବକ ସାଇତ ଥିବା

ଚହ୍ନକାଳ ଅଭିଲଷିତ ୩ରତ୍ନକୁ ମୋ ହସ୍ତରେ ଦାନ ୪ଅଞ୍ଜଳିରେ ଭରିଦେଲୁ ।

୩—ହେ ନାରୀ ୧ସମୂହର ରାଜା ମୁଁ ଯେବେ ପ୍ରକୃତରେ ତୋହର ୩ନାହାନ୍ତ ୬ଆଶ୍ରିତ ହେଲି ତେବେ ୫କନ୍ଦର୍ପ ଏବେ ବିଶେଷ ଗର୍ବାନ୍ୱିତ ହୋଇ ରତିରୂପ ସମରକୁ ମୋତେ ୪ଆହ୍ୱାନ କରୁ ମୋହର କିଛି ଆଉ ଭୟ ନାହିଁ ।

୪—ହେ ସଖି, ୫ବୃନ୍ଦାବନ ୧ଯମୁନାନଦୀ କୂଳରେ ଥିବା ୬ବନକୁ ୩ସଂସାର କରିବା କି ଗୃହ ସ୍ୱରୂପ କରିବା ମହତକୁ ରଶ୍ମି ବନ୍ଧ୍ୟା ୪ସମୂହରୁ ରକ୍ଷା କରାଇଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ନିଜଗୃହକୁ ଛାଡି ସବୁବେଳେ ଯମୁନା ତଟସ୍ଥ ବନରେ ବାସ କରୁଥିଲି ମାତ୍ର ଯେବେ ବୃନ୍ଦାବନ ମୋତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟାଇବା ସକାଶେ ସାହାଯ୍ୟ ନ କରି ଥାନ୍ତା ତେବେ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଁ ଦାଣ୍ଡରେ ମୁହଁ ଟେକି ଚାଲି ପାରି ନ ଥାନ୍ତି ।

୫—ରାଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ବଚନରେ ଶରମ ପାଇ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ପାରିଲେନାହିଁ । ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଦୁଇ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଠଗଡର ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ହୁଅ ।

—୪୦—

ଅନାଦୃତ୍ୟାଲୀନାଂ ପ୍ରିୟବଚନମାଦାମକଠିନଂ
ହଠାଦପ୍ରେମ୍ଣଃ ଶ୍ରଦ୍ଧାର୍ଗଳନବତ୍ତରୂଢାସି ସଖି ତେତ୍ ॥
ଇଦାନୀମପ୍ୟାମ୍ରା ବନନବନିଭୂଷାଘଂ ସୁଷମେ
ଯଥା ଭୂୟାଦଯତ୍ନାନ୍ କୁରୁ କୃତ ସପତ୍ନାସଂହସିତଂ

ଇତସ୍ତଦାକର୍ଣ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟର୍ଣ୍ଣଚୂମ୍ବିତଭୂର୍ଣ୍ଣକ୍ରୀଡାଲୋଚନାଦାତୋତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସାବର୍ଣ୍ୟପର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣନିଧୂବନୋତ୍ସାହା ସା ପ୍ରକୀର୍ଣ୍ଣମାଲ୍ୟମୁଖ୍ୟାସ୍ୟ ସନା ସ୍ୱରୂପଂ କଣ୍ଠୋରେଣ୍ୱରଂ ପ୍ରତି ।

ରାଗ କେଦାର ଆଡତାଳ ।

୧ଉଆଳସାରେ । ରସି ପୁଣି ଏ କି ଲୋକ ହସାରେ । ପଦ ।

୧ଉଲ୍ଲିମା ୨ଚୁମ୍ବିଲା ୩ଇନ୍ଦୁ ଅଶାରେ । ୪ସରୋଜେ ୫ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହେଲେ ୬ଳାସାରେ । ୧ । ୧ଉଛନାଥ ୨ସମର ପ୍ରଶଂସାରେ । ରମଣୀ କେ ନ ରସନ୍ତି ସଂସାରେ । ୨ । ରସିକେ ରସନ୍ତି ସିନା ହର୍ଷାରେ । ରଜନୀ ଶେଷରେ ଏକ ଦଶାରେ । ୩ । ରହୁ ନାହିଁ ଯଶ ଆଡ଼େ ରୁଷାରେ । ଉଆଭୂତରୁ ଲତାକୁ ଖସାରେ । ୪ । ରମଣୀୟ ହେମନ୍ତ ସୁଦୃଶାରେ । ରଖିଲୁ କେତେ ହାବଭାବ ମସାରେ । ୫ । ଗୃଢ଼ା ଅଷ୍ଟ ଦୁର୍ଗରେ ଏ ଭୃଷାରେ । ରହେ ଏବେ ବଳେ ହେଉ ସୁଖାରେ । ୬ ।

ଅର୍ଥ—ରେ ୧ରସମୁଗ୍ଧା, ଭୁତ ରସିକଜନ ହୋଇ କ୍ରୀଡାକଲୁ ପୁଣି ତୋର ଏ କି ହଠହଠା କଥା ଅଛି ।

୧—୩ପୂର୍ବଦିଗ ୧ଲାଲବର୍ଣ୍ଣକୁ ୨ଧାରଣ କଲାଣି ୪ପଦ୍ମମାନେ ୬ଚଂପା- ଖଷିରେ ୫ଫୁଟିଲେଣି ।

୨—ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ୧କନ୍ଦର୍ପ ୨ଯୁଦ୍ଧରେ କପ୍ରୃ ହୋଇ ଧନ୍ୟବାଦକୁ ପାଇବାକୁ ମନ ନ କଲାନ୍ତି କି ? ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଯେତେ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ କନ୍ଦର୍ପ କ୍ରୀଡାକୁ ଭଲ ବାସନ୍ତି

୩—ଗ୍ରାହକ ବା ଅନୁରାଗୀମାନେ ରାତ୍ରରେ କେବଳ ରତିକ୍ରୀଡାରେ ମାତନ୍ତି ସିନା । ମାତ୍ର ରାତ୍ର ପାହିଗଲେ ଏ କି ଅବସ୍ଥା ?

୪—ତୋହର ପ୍ରଶଂସା ଗୋହଲାଇ ହୋଇ ରୁଷିବା ଭଙ୍ଗୀରେତ ରହୁ ନାହିଁ ମାତ୍ର ପୃଥ୍ୱୀରୁ ଗଛରୁ ଲଟିକୁ ଟାଣି ପକାଅ । ଅର୍ଥାତ୍ ତୋହର ରୁଷିବା ଭଙ୍ଗୀ ବିଶେଷ ଦେଖାଉ ଅଛୁ ମାତ୍ର ଯାହା ହେଉ ଲୋକଙ୍କୁ ଠିକାଏ ଛାଡଦିଅ । ଉଆରୁତ ଅର୍ଥ (ରାଧା) ଓ ଲତା [ଲଜ୍ଜା]

୫—ରେ ସୁ ଲୋଚନା; ସୁନ୍ଦର ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ କେଉଁଠେ ନବଢଳରେ ଇନ୍ଦ୍ର–ନୀଳମଣି ସଙ୍ଗରେ ରଖିଲୁ ଯେ ବଟଠ ଭ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତହିଁ ବାହାର ପାରୁନାହିଁ ।

୬—ତୁମ୍ଭେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଓ ଅନନ୍ଦରେ ବଳେ କର ଏହା ଅଠଗଡର ଗ୍ରଜା କହେ ।

ଲମ୍ବମମ୍ବରମାରକ୍ତଂ ପ୍ରାଣ୍ଟ ପ୍ରାଚୀକଣ୍ଠୋଲ୍ଲଣ୍ଠୌ ।
ବାଲାହୃଦୟ୍ପଙ୍କେଷୋ ୯ୂଞ୍ଛ ମହ୍ଲକ୍ଷ୍ମୁ ବାଞ୍ଛଲଂ ।

ଅମନ୍ଦାନନ୍ଦଶୀସୂଷନସ୍ୟନ୍ଦସନ୍ଦୋହଭୂନ୍ଦିଲସ୍ୟନ୍ଦନପଦଦର୍ଣ୍ଣିତନନ୍ଦନଦେବୀ ନିଶାଚରମଦଶାସ୍ମାରକବନେଚରଚରଣାନ୍ୟୁଧ୍ୟଧ୍ଵନିଭର୍ଯମୂନାବଃପୂରବାକୀର୍ଣ୍ଣରବାନ୍ଦବୃନ୍ଦବୃନ୍ଦମକାଇନ୍ଦପାନପ୍ରମୂଦ-ତାଳପାଲାପ୍ରାଣୀତଷ୍ଟଙ୍କାରୈର୍ନନ୍ଦମନ୍ଦିରଗୋପୂରିବ ଲମ୍ବନ୍ଦି ବଲୁଇମ୍ଭସ୍ତବପାଃବୈବାହ୍ନମାବଗାହାଗତଗୋପୀଜନଚରଣାଭରଣରଣନ୍ନିରଣୈଃପୂରିରଭ୍ୟମାଣପ୍ରଭାତକଲ–ଶ୍ରମାରବାଢ–ମ୍ବରୈଃ ସନ୍ଧୃତୋଽପ୍ୟମ୍ବରତଲେ ଶନୈର୍ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ୍ତିଷ୍ଟାନ୍ତାଯୁଂ କାନ୍ତାଯୁଂ ତାଂ ପ୍ରତି ସଖ୍ୟଃ ।

ରାଗ ଅବକାଶ । କିପୁଟ୍ଟା, ପଦ୍ମପଟ୍ଟ, ଅଡତାଳୀ ।

୧ଲାଲାନିଧିହେ, ଲଜ୍ଜେ ମୁଁ ଗଲଟି ସତ୍ତି । ଲୁଗ୍‌ଇଛ କାହିଁ ଶ୍ୟାମ ହେ ଦଅ ମୋ ୨ଲଗିଶାଢ଼ୀ । ପଦ ।

ଲଭ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରାଣନାଥ କର । ଲୋକ ହସାରେ ଯେବେ ଯିବ ସର । ୧ଲସିବ ଯେବେ ପାଇ ଲନ୍ଦାବାର । ଲାଗିଲ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେହ ଅର ॥ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରଣ ଅଛୁଟି ମୋର । ଲଲାମ ଅଦ ଭୂଷା ଦଳକର । ଲଭ–ଥିବ ଭ୍ରୂମଧ୍ଯ ତିଳକ । ଲେଖିଦଅ ବେଗେ ନ ଦେଖୁଁ ଲୋକ । ୨ । ଲୋଭୀ ଶ୍ରୀ ଭୁଜବନ୍ଧା ଶିଥିଲାଅ । ଲତା ଗହନେ ୨ ପଳାଅ । ଲାଗିଛୁ ଲାଷା ମୁକୁଟ ଶିଖଣ୍ଡ । ଲଜ କଥା ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ଦାଣ୍ଡ । ୩ ।

ଲଗାଇଛ ଲଟ କେଉଁ ରସରେ । ଲୁଟିବ ସିନା କାଲି ପ୍ରଭାତରେ । ଲଙ୍ଘି ଆସିଛେ ଥିବ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଲଜ୍ଜା ଅଟି କେତେ ହେଲୁ ହେ ବନ୍ଧୁ ॥ ଲଳିତା ନୋହେଟି ଯେ ଡାକୁଅଛୁ । ଲକ୍ଷେ ଦୁଷ୍ଟାରେ ମୁଁ ରଖିଛୁ କାଛୁ ଲଘୁ କରିବ ସେ ଦେଖିଲା କ୍ଷଣେ । ଲେଖାନ୍ତି ଅଷ୍ଟ ଦୁଟିର ଭଣେ । ୫ ।

ଅର୍ଥ—ହେ ୧ନଟନାଗର, ମୁଁ ଲଜ୍ଜାରେ ସଡଗଲିଟି ? ହେ କୃଷ୍ଣ ମୋ ୨ପିନ୍ଧିବା ଶାଢ଼ୀକୁ କେଉଁଠାରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଅଛ ମୋତେ ଦିଅ ?

୧—ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଜୀବନ ସର୍ବସ୍ୱ ସମାନ ପାଇକରି ଯେବେ ଲୋକାପବାଦ କୁ ହଟ ହଟା ହୋଇ ସହିଯିବ ଓ ଯେବେ ପରଙ୍କ ଗଞ୍ଜଣାରେ ମନ୍ତ୍ରି ତଳକୁ କଲି ତେବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଉ ମୋର କଣ ଲାଗିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ମୋତେ ଆଉ କେଉଁ ଆପଦରୁ ରକ୍ଷାକରିବ ?

୨—ମନୋହର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅସଂଖ୍ୟ ୨ ଗୁଣ ଅଛିଟି । ତୁମ୍ଭର ହିରଭୂଷା ପ୍ରଭୃତି ବେଶକୁ ଶୀଘ୍ର ସଜାଡ଼ି ଦିଅ ॥ ବୃକ୍ଷଲତା ମଧ୍ୟରେ ଥିବାଟିତା ଫୋଟି ହୋଇ ଯାଇଥିବଟି ॥ କେହି ନ ଦେଖୁଣୁ ତାହା ସବୁ ଟିତା କାଢ଼ି ପକାଅ ।

୩—ଅହେ ରଙ୍ଗା, ତୁମ୍ଭର ବାହୁରେ ମୋତେ ଯାହା ଭଡ଼ି ଛନ୍ଦିକରି ଧରିଅଛ, ଟିକାଏ ହୁଗୁଲାଇ ଦିଅ, ବନ ଭିତରେ ୨ ଖସି ପଳାଅ ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରିକା ଚୂଡ଼ାରେ ଅଲଡା ଲାଗିଅଛି । ଦାଣ୍ଡରେ ସମସ୍ତେ ଦେଖି ପରିହାସକଲେ ଲଜ୍ଜାରେ ସରିଯିବଟି ?

୪—ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁ ଲୁଗା ନେବା ସକାଶେ ଜଞ୍ଜାଳ ଲଗାଇଛ ତାହାକୁ କାଲି ସକାଳେ ସିନା ହରିବ । ମାତ୍ର ହେ ଜୀବଧନ ! ମୁଁ କୃପା ସମୁଦ୍ରକୁ ପର ହୋଇ କି ତୁମ୍ଭ କଥା ନ ରଖି ତୁମ୍ଭ ଭରସାରେ ଥିବି ବୋଲି ମନେ କରିଥିଲି ମାତ୍ର ଆପଣ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଲଞ୍ଚଖିଆ ଅଟ । ଅର୍ଥାତ୍ ଲୁଗା ନ ନେଲେ ମୋ ପ୍ରତି ଦୟା ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ ପରା ?

*— ଯେ ମୋତେ ଡାକୁଅଛି ସେ ଲଳିତା ନୁହେ କି କୋମଳା ନୁହେ ଅସଂଖ୍ୟ ମୁଗ୍ଧ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାହାକୁ ଠିକାକର ରଖି-ଅଛି ସେ ମୋତେ ଦେଖି ଲକ୍ଷଣି ଦକ୍ଷିତା କଉଦେବ ଅଠଗଡର ଗୃଜା କହଇ ।

ଲେଖାଧିପ — ଶ୍ରୀଙ୍କଶ୍ରେଷ୍ଠ

—୦—

ଯା ଭୁଂ ଶିଖିଷାଙ୍ଗଲତେଭ ସନ୍ଦେହା ନାଲୀକନାଲଙ୍କ ନମପଥଗାଢ଼ଂ ॥ ଅମାଲରଶ୍ନାର୍ଗଲଯୁଗ୍ନାଭୁନା ସେବ ଦ୍ୱିମାସୀଃ କଥାମଦ୍ୟକଷ୍ଟଂ । ଶ୍ରାନ୍ତଃ ପ୍ରଣୟହାସପରହାସେବିଙ୍ଗ ଗୃହିତତେଦ୍ୟକ ମାଲ୍ଲିକାମାଲ୍ଲିକାସ୍ଥ ମଙ୍ଗଙ୍ଗ ଧୂଲିହ୍ଲାପୂଲୀଲାବିମର୍ଦ୍ଦ ନନ୍ଦୁଲାଙ୍ଗବା ନାଙ୍ଗୀକୃତ୍ୟାଙ୍ଗରଗାଦାହର୍ସ୍ଥାର ଧାଳସଞ୍ଚାଲସମୀରେଣ କଦମ୍ବକଦମ୍ବସମ୍ପାଦେନ ପଥ । ତାଭିଃ ସହଚରୀ ଭିରବଗାହ୍ୟ ଯମୁନାଂ ପ୍ରକ୍ଷ୍ଟାଲ୍ୟ ସୁଧାଚ୍ଛ୍ୟାନକଷ୍ନାଦାଗୀତଃ ସନ୍ଦୀ ପନୀମୁନ୍ନା ନନ୍ଦ ସ୍ଥାନନ୍ଦଂ ଶ୍ରାନ୍ତସ୍ତଂ ପ୍ରତି ସନ୍ନିତଂ ।

ରାଗ ସାଙ୍କେର । ଅଠତାଳୀ ।

ଢଚେଷ ୪ବେଣ ମଞ୍ଜୁଳାରେ ବାଲା ! ୨ବିବିଧଗ୍ରନ୍ଥିତଶୀଳା ।
ବଭ୍ରବଷି ଅର୍ଦ୍ଧେ ଏକାକୀ ହୋଇ ତୁ ରହୁଅଛୁ ଫୁଲତୋଳା ।
୧ବିଳାସକୁଞ୍ଜଶାଳାରେ । ବଲ୍ଲୀ ନିଳୟ ୩ଦ୍ୱାର ଖୋଲା । ୧ ।
ବାଲକାଳୁଁ ଦାସୀପଣ କରେ ବାଳ ! ବନ୍ଧୁ ଥିଲୁଁ ଅନୁସର ।
ବାଲ୍ୟଷଣ ବନଚାରର ଉତ୍ତର ବେଳେ ତୁ ଦେଲୁ ପାସୋର ।
ବଗ୍ରହତ ଗୋର ରେ ! ଅଣ୍ଡେ କାହିଁକି ପ୍ରୀତି ଆଚର । ୨ ।
ବଲ୍ଲୀ ଅନାଇ ଦୂରକୁ ରେ ବାଲା ଖାସରେତ ଭୟ କରୁ ।
ବୃକ୍ଷେ ଅଜା ଶୁଣି ଆସିଲୁଣି ପୁଣି ପ୍ରତାରିତ ଅସୁ ଧରୁ ।
ବଜନେ ସଖିରୁ ରେ । ବଡ ବିଷମ ଏ ଯା ନ ଡ଼ରୁ । ୩ ।
୧ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ୨ଚିବମାଛୁ ରେ ବାଳା ! ୩ବ୍ରଣ ଗଣତ ଦଶୁଛି ।

ବିମ୍ବାଧରରୁ ନବ ପଲ୍ଲବମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟି ଦେଲୁ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠ ।
୪ବିଶ୍ଳଥ ହୋଇଛିରେ । ବାସ ପିନ୍ଧ ଥାଉ ପଛ ୫କାଛ । ୪ ।
ବିନୟ ସୁନୟ ବଢରେ ବାଳା ! ବିମୋହନ କଳାବତି ।
୧ବିରୂପାକ୍ଷଦେବ ୨ବିପକ୍ଷଙ୍କୁ ଜିଣି ଯଶେ ମଣ୍ଡିଲୁ କ୍ଷିତି ।
୩ବିଲ୍ଲବ ଯୁବତିରେ । ବନେ ଅଣ୍ଟ ଦୁର୍ଗ ଧରିପଡି । ୫ ।

ଅର୍ଥ—ରେ ନାନା ପ୍ରକାର ମନୋହର ୪ବେଶଭୂଷାନ୍ୱିତା, ତୁ ନାନାବିଧ କଥା କହିବାରେ ୨ନିପୁଣା ଅଟୁ, ରେ ୧କ୍ରୀଡାପଣ୍ଡିତା କୁଞ୍ଜମନ୍ଦିରରେ କ୍ରୀଡାକରିବାକୁ ୩ରଙ୍ଗପର ହୋଇ କଣିଥରେ ଏକୁଟିଆରେ ଫୁଲ ତୋଳୁଅଛୁ ।

୨—ରେ ସଖି, ଆମ୍ଭେ ପିଲାବେଳରୁ ତୋହର ଯୋଗଲ ପଛ ଉମେଦବାର ହୋଇ କାଳ କଟାଉଥିଲୁ ମାତ୍ର ଅସାଧାରଣ କୁଞ୍ଜବନ କେଳି ବେଳେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମନରୁ ଅନ୍ତର କରିଦେଲୁ ।। ରେ ସୁନ୍ଦରି, ତୁ ହୃଦପଦ୍ମରେ ଭାବିଲୁ ? ଆଉ ପୃଥିବୀରେ କାହାସଙ୍ଗରେ କାହିଁକି ସଙ୍ଗିନୀହେବା ?

୩—ରେ ସଖି, ତୁ ଘରେ ଥାଇ ଦୂରରୁ ଲତା କୁଞ୍ଜକୁ ଦେଖି ଧନରେ ସ୍ପୃହା କରୁ ମାତ୍ର ଆଜ ଗୋପପୁରରେ ଶୁଣି ଆସିଲି ତୁ ପୁଣି ରୋଜ ରାତିରେ ଘରୁ ବାହାରିଆସି ବଣରେ ବୁଲୁଅଛୁ, ତୋତେ ଯାହା ଡର ନ ଲାଗୁଛି, ଏହା ବିଶେଷ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ ଅଟେ ।

୪—ରେ ସଖି, ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ୧ଏଣେତେଣେ ୨ବସିଥିବାମାଛିମାନଙ୍କର ଛବି ସଦୃଶ ତୋ ଓଷ୍ଠରେ ୩ଦନ୍ତକ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ଦିଶୁଅଛି । ତୁ ତୋହର କଇଞ୍ଚକାକୁଣ୍ଡ ସଦୃଶ ଓଷ୍ଠରୁ ନୂତନ ପତ୍ର ମାନ କିଛି ବାଣ୍ଟି ଦେଲୁ କି ? ଉପରି ୫କଛମାର ଲୁଗାକୁ ଭିଡି ପିନ୍ଧିଥାଉ ମାତ୍ର ତାହା ହୁଗୁଲି ଯାଇ ଅଛି କାହିଁକି !

୫—ରେ ସଖି, ତୁ ନମ୍ରତା ଦେଖାଇବାସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଶେଷ ମନ

ଯୋଗୀ ହେଉ ଓ ତୁ ଗୋଟିଏ ମନମୁଗ୍ଧକାରଣୀ ରସିକା ଅଟୁ ତୁ ୩ଗଉଡୁଣୀ ଠାଏ ହୋଇ ୧ମହାଦେବଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ୨କନ୍ଦର୍ପକୁ ରତି ସମରରେ ହରାଇ ମହୀରେ କୀର୍ତ୍ତି ଥୋଇଲୁ ଏହା ଅସ୍ମାଭୁ· ର୍ଗର ରାଜା ସ୍ତୁତି କରଇ ।

ନବଶୈଶବଯୌକୁମାର୍ଯ୍ୟଧୂର୍ଯ୍ୟଂ ଲଲୀ ଲୋଦ୍ଭୂତଦୁର୍ବାରଚଲସ୍ୟ ।
ତବ ତସ୍ୟ ଢାଲାଢ୍ୟ ବାଲିକାସ୍ୟାସ୍ତନତାଲ ଦ୍ୱୟଦାରଣଂ ନଟନ୍ତଂ
ଚିରେଣଲବ୍ଧାଧୁବ୍ଧାମନୋରଥଫଲତଯ୍ୟା ଗର୍ବ୍ବିତୋଽପିଷୀଶବିଦିତପବାଶବଂଶୀ
ରମଣୀସ୍ୱାଦ୍ୟବୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ନନ୍ଦଯଶୋଦୟୋଃପୁରତସ୍ତବାଚରତିମିତ୍ରୁଃ ।
କୁବେତ ମଧୁମଙ୍ଗଲେ ସଭ୍ରଣସୂମୀଷତ୍ତ୍ୱାସହ୍ନିତସ୍ତଂ ପ୍ରତି କୃଷ୍ଣଃ ।

—○—

ଶ୍ୟାମ ଶିଖଣ୍ଡ ଚୂଳ । ଶ୍ରମକ ଅଙ୍କପାଙ୍କେ ହେଲା ସୁଫଳ । ପଦ ।
୧ଷଂଶୀ ନିନ୍ଦ୍ରାବନା ଗଲାକ ସର । ଶମ୍ବର ୨ଯର ଘୂର ଦେଲ କଜୁରୀ । ୧ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଦେଶ ଦଶେ ଏପରି ଆଜ । ଶରଦଚନ୍ଦ୍ରମୁଖେ ନାହିଁ କି ଲାଜ । ୨ । ଶିଶୁ ହେଲେ ହେଁ ତୁମ୍ଭେ କେଶରୀ ସର । ଶଶୀ କଶୋଶ୍ରୀଟିକି ଦେଲ ଯେ ସାର । ୩ । ଶିର ସୁନ୍ଦର ଦାଶେ ଯାବକ ବୋଲେ । ଷଡଣ ବୋଲି ପଡିଲ ଢ ପା ତଳେ । ୪ । ଶିଷ୍ଷ ମାଲ ଦଳି ଦେଲ କୁଠାରେ । ଶଙ୍କା ନକଲ ସଖୀ ମାନଙ୍କ ଠାରେ । ୫ । ଶରନ୍ନ ପ୍ରଦ ଆଜ ସରିକ ହେଲା । ଶ୍ରନ ୧ସ୍ୱସା ତଠେ ୨ଅଠବା ବୁଲା ॥ ଶପଥ ଶତ ଶତ କହୁଛି ହଠ । ଶ୍ରୀବାଲୁଙ୍କେଶ ଦେବ ରଚିଲେ ଗୀତ । ୬ ।

———

ଅର୍ଥ ।

ହେ କେକଚୂଳ ଚୂଳଅ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭର ପରିଶ୍ରମ ଅଜ ସୁଦା ସାର୍ଥ ହେଲା ନାହିଁ କି ?

୧ — ୧ଗର୍ବି ଯାକ ନିନ୍ଦ ନହୋଇ କ୍ଷେପ ହୋଇ ଗଲା କି ? ୧କନ୍ଦ-
ର୍ପ ମନ୍ଦିରକୁ ଲୁଟ୍‌ପାଟ କରି ପକାଇଲକି ?

୨ — ଆଜି ତୁମ୍ଭ ଦେହ ଏପରି ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଅଛି କାହିଁକି ? ତୁମ୍ଭ
ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହଁକୁ ଲାଜ ନାହିଁ କି ?

୩ — ତୁମ୍ଭେ ଅତକ୍ଷୟ ପିଲାହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଯେହି ନିଦ୍ଦୃଶ ଅଠ ଅମ୍ଭ
ଠେକୁଆ ସରି ରାଧାଙ୍କୁ ନିକାଶ କରିଦେଲ ଯେ ?

୪ — ତୁମ୍ଭ ମସ୍ତକ ଅଳଙ୍କାରଙ୍ଗରେ ଭଲ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଅଛି
ଇଷ୍ଟା କରି ବୋଲି ଗୋଡତଳେ ପଡିଲ କି ?

୫ — ଶିରୀଷ ଫୁଲ ହାଇ ସଦୃଶ କୋମଳା ରାଧାଙ୍କୁ ଚକଟିଦେଲ ଯେ
ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭ ସାଙ୍ଗିମାନଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଭୟ କଲ ନାହିଁ ?

୬ — ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ତୁମ୍ଭର ଯମୁନା ୧ନଦୀକୂଳ ୨ବନରେ ବୁଲିଲା ଆଜ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କି ଏଣିକି ଲଜ୍ଜା ଦାୟକହେଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଏଣିକି ଯମୁନା କୂଳେ
ବୁଲିବାକୁ ଲାଜ ମାଡିବ ।

୭ — ମୋର ଅସଂଖ୍ୟ ବାର ଋଣ ଅଛି । ସତକଥା କହ ? ଅର୍ଥାତ୍
ରାଧାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ତୁମ୍ଭର ମିଳନ ହୋଇଅଛି କି ନାହିଁ ସତକଥା କହ
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋର ବାରମ୍ବାର ଋଣ ଅଛି ? ଶ୍ରୀ ବାଲୁଙ୍କେଶ ଦେବ ରାଜା
ଗୀତ ଉଆର କଲେ ।

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟାଶ୍ଲେଷହର୍ଷବ୍ୟତିକରବିମଲସ୍ଵାନ୍ତସନ୍ତୋଷବନ୍ତା-
ବନ୍ୟୋନ୍ୟାକ୍ଷୋଣିଲକ୍ଷ୍ମୀଷଣଗଳିତ ସମସ୍ତାନ୍ତରାୟୌ ସଖାୟୌ
ସଶ୍ରଦ୍ଧାବଦ୍ଧପଦ୍ଧତ୍ୟୁପନତସଖିଭିଃ ସାର୍ଦ୍ଧମାନନ୍ଦବଂଶୀ
ଶୃଙ୍ଗାଧ୍ମାନାଦ୍ଧ୍ୟତାରଂ ତଦପଦଘନଭୂବୋଜଗ୍ନୁସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରୈଃ ।

ତତସ୍ତସ୍ୟାସ୍ତୀରେ ପ୍ୟନ୍ୟଦାମାଲଶତପରସଗୋହନେନାଭିର୍ବିଲ୍ଲବପଲ୍ଲବା
ଟବାଭିଶ୍ରାଦବଲ୍ଲୀକ୍ୟ ସବନବାଲକ ବୃନ୍ଦଂ ସମୁଦ୍ଦଣ୍ଡତାଣ୍ଡବଧାଣ୍ଡିତ୍ୟ

ଶୋଭିପିଚିଣ୍ଡ୍ରେଲଚରଣାମ୍ଭୋଜଂ କଣ୍ଠଦବଶିଷ୍ଟଦୈଶବଂ କେଶବଂ ମିଥଃ କଥାସ୍ତେନଚରେ ।

ରାଗ ମୁଖାରୀ । ତାଳ ଏକପୁଟ ।

ସପଥଟି ମୋର ରେ । ଯହ ଏହ ଥରରେ । ସାର ହାର ମିଣ୍ଟାରମଣୀବର ପର ଧର ବକ୍ଷ ସ୍ଥଳେ ହାରନ୍ତର ନ ଫିଙ୍ଗି ପୁଣି ହଟି ସୁନ୍ଦର ନୁହଇଟି

ବର୍ତ୍ତ୍ରର ଭରସା ଅବଢ଼ା ପରନିତ । ପଦ ।

ଶୁଣିଲେ ଅଙ୍କକେ ବ୍ରଜେ । ପରଯିବ ସିନା ଲଜେ ।
ସାହା ତୁ ନୋହିଲେ କିଛୁ । ସଂସାରେ ମୁଁ ନାକ ଅଛୁ । ୧ ।
ସାଧୁଜନ ୧ଲୁଷିକୂପେ । ଯିନା ଭଲ ମନ୍ଦ ଛପେ ।
ସଂହର କ୍ରୋଧ ଉଦୟ । ସଦନେ ତୁ ସୁହୃଦୟ । ୨ ।
ସାକ୍ଷାତ ଦେଖିଲୁ ପର । ସାକ୍ଷି ଦେବାକୁ ବାହାର ।
ସାଧିବାର ଅବସ୍ଥର । ୧ସପହି ମୁଁ ନୁହେ ଚୋର । ୩ ।
ସାନ୍ଦୀପନି ସୁତ ଯତି । ସେ କି ଯାଣେ ବୋଲି ପ୍ରୀତି ।
ସରସେ ପିଟିବେ ଢକା । ସଖାଙ୍କରୁ ଏତେ ଏକା । ୪
୧ସମାଂସ ସିନା ୨ଅଯୁତେ । ସମର୍ପି ଦେବ ମୁଁ ତୋତେ ।
ସମ୍ଭାଳ ମୋର ୩ଆକର । ସର୍ବସ୍ୱ ପରା ତୁ ମୋର । ୫ ।
ସବୁ ଅନ୍ୟାୟ ଚରିତ । ଶିକ୍ଷାକୁ ଗୁରୁ ତୁ ହିତ ।
ସମୟେ କାହୁଁ ଚେତିକି । ସଖା ଲକ୍ଷଣ ଏତିକି । ୬ ।
ଶୁଣି କିଶୋର ବଚନ । ସଖା କଲା ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ସୁଦାମା ଅସ୍ଥ ଦୁର୍ଗର । ସନ୍ତୋଷେ ଯୋଡିଲେ କର । ୭ ।

ଅର୍ଥ — ଗୋ ଲଳିତେ ମୋ ପ୍ରାଣଟି ! ଏହି ବାର ମାତ୍ର ସହିଯାଅ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭେ ମନତେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କଣ୍ଠହାର ଲଗାଇଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାୟିକା ସଦୃଶ ହୃଦୟରେ ସଦ ସ୍ଥାନ ଦାନକର ପୁଣି ଲୁଭୁଲୁଣି ହୋଇ ମୋତେ ଅନ୍ତର ନ କର ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପରି ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବହୁମୂଲ୍ୟ ହାରକୁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ

ଆଦର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି, ତୁମ୍ଭେ ସେହିପରି ମୋତେ ହୃଦ-ପଦ୍ମରେ ରଖି ମୋ ପ୍ରତି ଦୟା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିରାଶ ନ କରି ଯଥା ଯୋଗ୍ୟ ଆଶାକୁ ଅଗ୍ରସର କରଅ ନୋହିଲେ ଏହି ଅନ୍ତର କରିବା କଥାଟା ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ନିନ୍ଦା କରିବେଟି ।

୧—ଆଉ କୌଣସି ଲୋକ ଗୋପପୁରରେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ବନବିହାର କଥା ଶୁଣିପାରିଲେ ଅମ୍ଭେ ଲାଜରେ ମରି ଯିବୁଟି ? ତୁ ମୋପ୍ରତି ଟିକିଏ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ ନ କଲେ ମୁଁ କିଣ ଆଉ ମହୀମଣ୍ଡଳରେ ରହିବି ?

୨—ମହତ ଲୋକଙ୍କ ୧ପେଟ ଭିତରେ ସିନା ଭଲ ମନ୍ଦ କଥା ବୁଡି ରହେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଚୋରିକରି ଭଲ ଲୋକଙ୍କ ହାବୁଡରେ ପଡିଲେ ସେମାନେ ସେ କଥାକୁ କାହାରି ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହିପରି ତୁ ଅଟୁ । ତୋହର ଗୋପାନ୍ଧତସ୍ୱଭାବକୁ ଅନ୍ତ୍ରାକର । ତୁ ସ୍ୱଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ମନା ଅଟୁ କି ସରସମନା ଅଟୁ ।

୩—ତୁ ଆଖିରେ ଦେଖିବା ସମ ସାକ୍ଷୀ ଗୁଞ୍ଜୁରିବାକୁ ବାହାରିଅଛୁ ମାତ୍ର ମୋହର ଅହିତ କରିବାର ତୋର ଉଚିତ ବିବେଚନା ନୁହଇ । ମୁଁ ତ ତୋହର ୧ଶତ୍ରୁ ନୁହଇ ।

୪—ସାନ୍ଦୀପନିସୁତ ମଧୁମଙ୍ଗଳ ଜଣେ ଯତି, ସେ ପ୍ରୀତିରୀତି କି ଜାଣେ ? ତୋ କଥା ସେ ଶୁଣିଲେ ଆନନ୍ଦରେ ନାଗରା ବଜାଇ ପ୍ରକାଶ କରିଦେବ । ସେତେବେଳେ ତୁ ମୋ ପ୍ରୀତି କରିବାର ପ୍ରମାଣ ଦେବୁଟିକି ?

ସାନ୍ଦୀପନୀ ସୁତଯତି—ମଧୁମଙ୍ଗଳ ।

୫—ମୁଁ ତୋତେ ୨ଅସଂଖ୍ୟ ୧ଦୁହାଁଲଗାଇ ବକସିସ ଦେବି । ତୁ ମୋହର କାଳଙ୍କ କଥାକୁ ୩ଦୋହାଇ ସମ୍ଭାଳି ନଥ ତୁ ପରି ମୋର ସବୁ ବିଷୟରେ ଭରସା ଅଟୁ ।

ଶ୍ରୀ ତୁ ସମସ୍ତ ଖରାପ ବିଷୟ ଶିଖାଇବା ଯେ ବିଧାନ ସ୍ୱରୂପେ ଅଛୁ । ମାଏ ବେଳରେ ତଣ୍ଟି କାଟିବାଟା ତୋହର ଏହା ସଙ୍ଗିନୀ ଢ଼ଙ୍ଗ କି ? ଭା ସର୍ବଚରୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିକରି କୁଣ୍ଢାଇପକାଇଲା । ଆଠଗଡ଼ର ଇନ୍ଦ୍ର କି ରାଜା ଆନନ୍ଦରେ ହାତଯୋଡ଼ି କହଇ ।

ସ୍ଫୁରତଃ ପରତୋଽପି ଡର୍ଣ୍ଣିକାଦଧ୍ୱତ କ୍ରୀଡନମାଲ ଯସ୍ୟ ସଃ ।
ଅଳଶୀଳୁସମଚ୍ଛଦଃ ଶିଖୁର୍ବ୍ବିଦ କୋଽପ୍ୟଂ ଜନକେଶରଞ୍ଜନଃ ॥

ଇତି କୌତୁହଳାଙ୍କିତ୍ଫା ଲୋଲଲୋଚନାନାମାଭୀରାମ୍ଭୋରୁହାକ୍ଷୀଣ ମତିନେଧ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ଭାଷଣ ସମାପ୍ତାବେବ ନେଦୀୟସୈକତାଙ୍ଗଲଙ୍ଗିତଚରଣ ସରସିଜେ ନଟବ୍ରଜେ ବିଧ୍ୱସ୍ତଚତୁଷ୍କୋଟିକଖ୍ୟାନମପ୍ୟଂମଦନମୋହନ ଇତି ପ୍ରେମାମହିମାଡମ୍ବରଃ ସମାବିରାସୀତ୍ ।

ରାଗ ମୋହନା । ଏକତାଳୀ

୧ଷଟପଦନୀଲକେଶି ଅଗେ ଗୃହ୍ନ ଗୃହ୍ନ । ୨ସଙ୍କସଂହାରେ ଖେଳନ୍ତି ୩ନବବାରିବାହ । ସମୀପରେ ତାର ବନ୍ଧୁ । ଛଇକୁଅଛନ୍ତି ନୃତ୍ୟ ଅନେକ ୪ବରହୀ । ୧ । ୧ସଞ୍ଚରଣଶୀଳ ୨ନବତମାଲଭୂରୁହ । ସଙ୍ଗେ ଘେନ ଆସିଛନ୍ତି କି ସଙ୍ଗ ୩ସକ୍ଷୀବ୍ୟୂହ । ଶାଖୀ ଶୁକ ୪ପରଭୃତ । ଶାଖାମାନଙ୍କରେ କରୁଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗୀତ । ୨ । ୧ସୁରେଶ୍ୱରରତନ କି ହେବାକୁ ୨ଜଙ୍ଗମ । ସବୁ ମଣିମାନଙ୍କୁ ମିଳିଲା ସେହି କ୍ରମ । ସ୍ୱସ୍ତିବର୍ଣ୍ଣୀ ଏ ଏଣିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟବେ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ରତନଶ୍ରେଣୀକି ।୩। ସଜହୋଇ ଧୁର ସରଦାର ଅବା ଆସେ । ସ୍ୱକୀୟ ପଉଜ ଘେନିଅଛି ଗୃହପାଖେ । ସାରଦେବ କଷ୍ଟେ ଆଜ । ସରୋଜ ସୁନ୍ଦରନେହା ଜନମନୁଲାଜ । ୪ । ୧ସୁରଧୂନୀ ତୀରେ ଯେବେ କରିଥିବା ତପ । ସଙ୍ଗାଲି କରିବା ଏ ୨ତାପିଞ୍ଛଅନାଷ୍ଟପ । ସୁବେଶ ବଶୀବା ବସନ୍ତେ । ସାମନ୍ତ ସୁଧାଂଶୁ ଜଗଦ୍ଦେବ ବୋଲେ ଗୀତେ । ୫ ।

୧—ଆଗୋ ୧ଭ୍ରମର ନୀଳ ଚକୁରା; ଅନା ଅନା, କିପରି ନୂତନ ୨ମେଘ ସଦୃଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ୫ପୃଥିବୀରେ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଅଛନ୍ତି । ଅନେକ ୪ମୟୂର ସଦୃଶ ସଖାମାନେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ରହି କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଅଛନ୍ତି ।

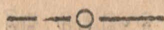
୨—ଗମନ ୧ଶୀଳ ନୂଆ ତମାଳ ୨ଗଛ ସଖା ସଖିମାନଙ୍କୁ ସାଥିରେ ଧରି ଆସି ଅଛୁ କି ! ଶାରୀଶୁଆ ଓ ୪କୋକିଳ ୩ମାନେ ଡାଳମାନଙ୍କରେ ବସି ଗୀତ ଗାନ କରୁଅଛନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଗମନଶୀଳ ଓ ତମାଳସଦୃଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ଗଛରେ ଡାଳଥାଏ, ଏଠାରେ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବ୍ରଜଶିଶୁ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାର ଡାଳମାନଙ୍କରେ ରହି ଶାରୀ ଶୁଆ କୋଇଲି ପ୍ରଭୃତି ବୋବାଉ ଥାନ୍ତି ଏଠାରେ ସଖାମାନେ ସାଥିରେ ରହି ସଙ୍ଗୀତ ସହିତ ଖେଳା କରୁଅଛନ୍ତି ।

୩—ଇନ୍ଦ୍ର ୧ନୀଳମଣି ଚେତନ ପଦାର୍ଥ ସମ ୨ହେଲବାରୁ ସମସ୍ତ ମଣିମାନେ ବୋଧହୁଏ ସେହି ସମାନରେ ଚଳିତ ଶକ୍ତିକୁ ପାଇଲେଣି ତାହାହେଲେ ଏଣିକି କନକବର୍ଣ୍ଣ ବିଶିଷ୍ଟା ନାୟିକାମାନେ ଅକାରମନ୍ତ ରତ୍ନସମୂହକୁ ପାଇବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେହର କାନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ପରି ଅଟେ । ଏଣୁ ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ଜଡ଼ପଦାର୍ଥ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗରେ ମିଶିବାରୁ ସେ ଚେତନପଦାର୍ଥ ତୁଲ୍ୟ ଯେବେ ହେଲାଣି ତେବେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରତନ ସବୁ ଏଣିକି କାହାର ଅଙ୍ଗମାଙ୍ଗ ସାମ୍ୟହୋଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଦୃଶ ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ଯେପରି ଆକାର ଧାରଣ କଲା ସେହିପରି ଆକାର ଧାରଣ କରିବେ । ଏଣୁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ତାହାଙ୍କୁ ସବୁ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

୪—କନ୍ଦର୍ପ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିଜ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତ୍ୱରିଅତେ ଘେରାଇ ସଜ ହୋଇକରି ଅବା ଆସୁଅଛୁ କି ? ଆଜ ମନୋହର ପଦ୍ମ ନୟନା ନାୟିକାଙ୍କ ହୃଦୟରୁ ଲାଜ ଛଡ଼ାଇନେବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୋହନ

ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀମାନେ କନ୍ଦର୍ପତାରେ ବଶୀଭୂତ ହୋଇ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ କ୍ରୀଡ଼ାକରିବାକୁ ଚିତ୍ତଏମାନ୍ତ ଲାଜଭୟ ପ୍ରଭୃତିକୁ ରଖିବେ- ନାହିଁ ।

୪— ଯଦ୍ୟପି ଅମ୍ଭେମାନେ ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ତପସ୍ୟା କରିଥିବା ତେବେ ଏ ତମାଲ ବୃକ୍ଷ ଅଙ୍କୁ ଗଣ୍ଡି ଧନ ସ୍ୱରୂପ କରିବା ଓ ବସନ୍ତକାଳରେ ଆନନ୍ଦରେ ବିହରିବା ସାମନ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜୟଦେବ ଗୀତରେ ଭାସଇ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେବେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଗଙ୍ଗାରେ ଅନେକ ତପଜପ କରିଥିବା ତେବେ ତମାଲ ବୃକ୍ଷର ଛାୟାସଦୃଶ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାହୁକୁ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ୱରୂପ ପାଇ ସୁଖରେ କାଳାତିପାତ କରିବା ।

ଏତସ୍ୟୈଷତ୍କୋଣବୀକ୍ଷଣଦଳନୀଲାରବିନ୍ଦାଶୁଗାନ୍ୈ
ସାରୈଃ ସାରମ୍ଭସାରସୁନ୍ଦର ଦୃଶାଂ କନ୍ଦର୍ପଦର୍ପୋଦୟୈଃ ।
ଦାସ୍ୟଂ କିଂ ନ ବିବେଶ ବିଶ୍ୱମିହ ତୈସ୍ତ୍ରୀଂମଣୀନାଂ ଗଣୈଃ ।
ସଂବଧ୍ୟଂ ମୁରଲୀଂ ଦୁରନ୍ତଖୁରଲୀ ବିମ୍ବାଧରସ୍ଥୁମ୍ଭିତ ।

ଚରାଚରଧୈର୍ଯ୍ୟବିଧ୍ୱଂସିନାବଦ୍ଧା ବତ ସପୈ୍ୟତସ୍ୟ ବଂଶୀନିନଦେ ପ୍ରସରତ୍ୟର୍କଜାସ୍ତ୍ରୋଃ କାର୍କଶ୍ୟଜଳତାସ୍ତାଂ ଶୈଳାବଳୀନାଂ ସାକ୍ଷୀନ ସମ୍ପ୍ରେକ୍ଷିଷ୍ଟଂ ପ୍ରପୂଲକବପ୍ଷ ମୃଗାଣାମୁକ୍ତଂ ତାସ୍ତୁଃ ଫଣିନାଂ ଚକିତବକଚଲ୍ଲୋଚନଙ୍କ ଧ୍ୟାନୁଭବୋଦଭୂବ ।

ରାଗ ଗୌଡ଼ା ତାଲଝୁଲା ।

ହରି ଆମର ଗୋ ଏତ ପ୍ରାଣଧନ । ପଦ ।

୧ ହରି ହସ୍ତମଣିଙ୍କ ହଣୁଛି ୨ ଅପଘନ ଗୋ । ନିନ୍ଦୁଛି ଇନ୍ଦୁକୁ ସୁବଦନ ଗୋ ।୧। ହଜାରସଂଖ୍ୟକ ଏକ ହେଲେହେଁ ମଦନ ଗୋ । ହେବ କି ଏ ମୋହନ ସମାନ ଗୋ ।୨। ହଜି ନ ଯିବ ୧ କମ୍ପିତକେଶର କି ଜ୍ଞାନ ଗୋ । ଶୁଣି ମୃଦୁ ମୃଦୁ ବେଣୁଗାନ ଗୋ ।୩। ହଟେ ଥରେ

କରିଥିବା ୧ରଦାମ୍ବର ପାନ ଗୋ । ହେବତ ସଫଳ ଯଉବନ ଗୋ ।୪। ହାରମଧ୍ୟରେ ତରଳରତନ ସମାନ ଗୋ । ହେବ କି ଏଯୁବତିଜୀବନ ଗୋ । ୫ । ହୃଷ୍ଟ ହୁଏ ଅଷ୍ଟାଦୁର୍ଗ ନମୁଚିସୂଦନ ଗୋ । ହେଲା ଏ ରସର ବରଚନ ଗୋ । ୬ ।

ଗୋ ସଖି, ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜୀବନ ସର୍ବସ୍ୱ ଅଟଇ । ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ୨ଦେହ ୧ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣୀର କାନ୍ତିକୁ ଧିକ୍କାର କରଇ ଓ ସୁନ୍ଦର ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ବଳି ଶୋଭା ପାଉଛି ।

୨—ହଜାର ଗୋଟି କନ୍ଦର୍ପର ଶୋଭା ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ତୁଲ୍ୟ ହେବନାହିଁ ।

୩—ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଧୀର୨ ବଂଶୀଧ୍ୱନି ଶୁଣି ୧ବଲାହକ କୁନ୍ତଳା ର ହୃତାହତ ବାକ୍‌ବଚନା ରହିବକି । ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅର୍ଥ ମେଧୂଆ

୪—ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ବାରେ ମାତ୍ର କୌଣସି କୌଶଳରେ ତାହାଙ୍କଠାରୁ ୧ଓଷ୍ଠରେ ଚୁମ୍ବନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବ ତାହାର ଯୁବାବସ୍ଥା ସାର୍ଥକହେବ ।

୫—ମାଳର ମଝିରେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମଧ୍ୟ ମଣିଥାଏ ସେହି ପରି ଏହି କୃଷ୍ଣ ସ୍ତ୍ରୀ ମନାଙ୍କର ଜୀବନ ସର୍ବସ୍ୱ ହେବତ ? ଅର୍ଥାତ୍ ଯେ-ପରି କୌଣସି କୁରୁଯାତକମାଳ ଯାହାର ମଝିରେ ଉଲ୍ଲଷ୍ମ ଜଡ଼ାଉ କୁନ୍ଦନ କାମ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ମଣି ଥାଏ ତାକୁ ବେକରେ ଲଗାଇଲେ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ସେହିପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପାଇଲେ ସେହିପରି ସୌଭାଗ୍ୟବତୀ ହେବେ ।

୬—ଆଠଗଡ଼ନରେନ୍ଦ୍ର ହୃଷ୍ଟହୋଇ ଏହିଗୀତକୁ ରଚନା କଲେ ।

ଦଳିତାଞ୍ଜନପୁଞ୍ଜମଞ୍ଜୁଲାଙ୍ଗେ ଲଳିତାମ୍ବୁଜଲୋଚନାର୍ଚ୍ଚିତାଙ୍ଘ୍ରେ
ପ୍ରଣତାମରଭୂରୁହଃ ଶ୍ରିତାନାଂ କଳିତାପଂ ଦଳୟତ୍ୱଳଂ କବୀନାଂ
ଲୀଳାକନୀଭରସୁଗ୍ରହିତବତବାହୋ-
ଗୀନାଶ୍ରକେନ୍ଦ୍ରଚରମାଦ୍ଭବଣଂ ମହୋନଃ ।

ଚୀନାମୀଲାଲ୍ମଚଲଦଞ୍ଚଲଚେଲମାଲଂ
ହୀନାଂଘସାମସୂମତାଂଶରଣଂଶରଣ୍ୟଂ ।
ପୀନାନୁକମ୍ପନରଧାମୃତଦୂରପୂର୍ତ୍ତେ
ଦୀନାଃସ୍ୟନ୍ତିଃସ୍ମୃତତତ୍ପ୍ରେମବସନ୍ତକଣ୍ଠଃ ।
ମୀନାଦ୍ୟନେକବିଧରୂପଧରଃପରାତ୍ମା
କୀନାଶଶଙ୍କଙ୍କରଭସ୍ୱାନ୍ ଜଗଦ୍ଧସାତୁ ।

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭ୍ୟାମନ୍ୟୋନ୍ୟଲାବଣ୍ୟଲୋଲଲୋଚନାଭ୍ୟାମମ୍ବରବତ୍ତମ୍ବରବତ୍ତମ୍ଭିତାମ୍ବୂଧରରଚେନାଭ୍ୟାଙ୍କାର୍ତ୍ତ ସ୍ୱଭମପାଇଦ୍ଧାଦୃଶ୍ୟପୂର୍ତ୍ତିବର୍ଣ୍ଣିଭ୍ୟାମାର୍ତ୍ତସ୍ବଳକଶ୍ରୁଳପଙ୍କବର୍ଣ୍ଣିଭ୍ୟାଂ ରକ୍ତାରବିନ୍ଦସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଭୁନ୍ଦିଲଚରଣାଭ୍ୟାଂ ଭକ୍ତାନୁରକ୍ତାଚରଣାଭ୍ୟାମମାନୁଷାନୁଭାବବିଭବାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୀରାଧାମଧବାଭ୍ୟାଂ ନମୋନମଃ ।

ରାଗ କେଦାର । ଅଦତାଳ ।

୧ କ୍ଷମାନୁକମ୍ପାଧର ହେ । ୨ କ୍ଷୀରସାଗରସମ୍ଭବା—କୁଚକୁମ୍ଭଯୁଗଳ—
୩ପରି-ରମ୍ଭ—ଚତୁର ହେ । ପଦ ।

୧କ୍ଷିତଚନ୍ଦ୍ରବାଲ ୨ମହାଭୀତନିବାରଣ-ହେ । ୩ଶ୍ରୁତିଶିର ୪ଅବତଂସାକୃତ ଶ୍ରୀଚରଣ ହେ । ୫ମରାଲବିହରଣ କରାର୍ଚ୍ଚିତ ଚରଣ ଧରାଭାର ହରଣ ଚରାଚରଶରଣ ୬ତରାବରକରଣ ବରାବର ଚରଣନଖାଂଶୁ ସୁରଗଣ ଶିଖାଭରଣ ହେ । ୧ ।

କ୍ଷଣେ ହେଲେ ନାମକୁ ମୁଁ ନଭଜେ ତୁମ୍ଭର ହେ । କ୍ଷମେ ହେବାରୁ ଁ ପାପିଗଣେ ବାଘମ୍ବର ହେ । ମନା ନକର ହତ ଅନାଦର ବହୁତ ଅଛାଉଣି ନରତ ଚୂନା ହରୁ ହୁରତ ଅନାରତ ମୋ ଚଉ ମନାସୁକୁ ଅହତ—ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପଣ୍ଡିତ ମାନଙ୍କୁ ହିତ ହେ । ୨ ।

୧କ୍ଷମ ମୁଁ ନୋହେଁତ ଅନୁପମ ୨ଅନୁଭବ ହେ ୩କ୍ଷମଦଣ୍ଡରୁ ମୋ ରକ୍ଷା କେମନ୍ତେ ହେବ ହେ । ଜାଲାକର ଭବନ ବଲାମୁଖ ଭୁବନ ବଳହତ

ରଚନ ବଳାବର ଯତନ ବଳାପର ବୃଜିନଦଳା ସୂକୃତ ଧନ୍ୟବଳାଢ୍ୟ ମୁକ୍ତଜନଙ୍କଳାପିଧନ ହେ । ୩ ।

କ୍ଷମାଧିପ ଜଗଦେବ ବନ୍ଦେହମାପରରେ ହେ । ଶ୍ରମାର୍ତ୍ତ ହେବାରୁ ଭବଭ୍ରମା ଛଡାଯିରେ ହେ । ବ୍ୟଥାନିବହ ହର ୧ପ୍ରଥାରତ୍ନ ମୋହର ୨ପଥାନ୍ତରକୁ ହର ୩ରଥାଦରୁ ଅମର ୪ମଥାମଣିନାଳର ୫ରଥାଙ୍ଗ ଯୁଗକର କଥା ବନସ୍ୟ ମୋର ବୃଥା ନକର ହେ । ୪ ।

କବି ଏହି ପୁସ୍ତକର ଶେଷ ଏହି "କ୍ଷ" ଗୀତରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରି କହୁଅଛନ୍ତି । କ୍ଷମାନୁକମ୍ପାଧଇ-ସହିଷ୍ଣୁତା ଓ ୧ଦୟାକୁ ଧାରଣ କରି ଅଛନ୍ତି ଯେ ସେ । ହେ ପ୍ରଭୁ । ଲୋକମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପାପ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅପଣଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ଦୋଷିହେଲେ ଅପଣ ତାହା ମାର୍ଜନାକର ଓ କେହି ଆପଦରେ ପଡ଼ି ଅପଣଙ୍କୁ ଡ଼ାକିଲେ ଅପଣ ତାହା ପ୍ରତି ଦୟା ପ୍ରକାଶ କରି କ୍ଷୀରସମୁଦ୍ରରୁ ଜାତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ଏପରି ଯେ ୨ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାହାଙ୍କ ସ୍ତନ ଦ୍ୱୟକୁ ୩ଥଲିଙ୍ଗନ କରିବା ବିଷ-ୟରେ ନିପୁଣ ଅଟ ।

ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଆପଣ ୧ପୃଥିବୀ ଦଣ୍ଡବଳୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ୨ଯମ-ଦଣ୍ଡକୁ ହରଣକର ଅପଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ୩ବେଦ ପ୍ରଭୃତି ଶାସ୍ତ୍ରର ୪ଶିର ଭୂଷା ହୋଇ ଅଛି । ଅପଣଙ୍କ ପାଦ ହଂସ ବାହନ ୫ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ପୂଜା ପାଉଅଛି । ପୃଥିବୀର ଭାରକୁ ହରଣକର ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ଅପଣ-ଙ୍କର ଅଶ୍ରିତ ଅଟନ୍ତି । ଅପଣଙ୍କ ପାଦ ଅଙ୍ଗୁଳି ନଖର କିରଣ ଠିକ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କିରଣ ସଦୃଶ ଅଟେ । ସେହି କିରଣକୁ ଦେବତାମାନେ ମସ୍ତକରେ ଧାରଣ କରିଥିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ହେ ପ୍ରଭୁ ଅପଣଙ୍କୁ ଭଜିଲେ ଅପଣ ପୃଥିବୀସ୍ଥ ସମସ୍ତପ୍ରାଣିମାନଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁ ଭୟରୁ ରକ୍ଷାକର ଓ ଅମର କରିଦିଅ । ବେଦ ପ୍ରଭୃତି ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଅପଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମର

ଯହିଁମା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ଥିବାରୁ ତାହା ସମସ୍ତ ଜଗତର ଆଦରଣୀୟ ଓ ପୂଜନୀୟ ହୋଇଅଛି । ଆପଣଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଏତେଦୂର ପବିତ୍ର ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେ ତାହାକୁ ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ୱହସ୍ତରେ ଧୌତକରି ପୂଜା କରୁଅଛନ୍ତି [illegible]ଥିବାରୁ ଯାବତୀୟ ପାପ ଭାରକୁ ଆପଣ ବହୁଥାଅ । ପୃଥିବୀରେ ଥିବା ଗଛ ଲତାଠାରୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଆପଣ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷାକର ଚନ୍ଦ୍ର ଆପଣଙ୍କ ଶରୀରର କୌଣସି ଅଂଶକୁ ସରିନୁହେ କେବଳ ଗୋଡ ନଖର ଜ୍ୟୋତି ସଙ୍ଗେ ତାହା ସମାନ ଏଣୁ ଦେବତାମାନେ ସେହି ଜ୍ୟୋତିକୁ ମସ୍ତକଭୂଷା କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଚକ୍ରବାଳ=ଦିଗ୍‌ବଳୟ କ ଗୋଟିଏ ପଡିଆରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ଚାହିଁଲେ ଯେଉଁ ଠାରେ ଆକାଶ ଓ ପୃଥିବୀ ଲାଗିଲାପରି ବୋଧହୁଏ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଚକ୍ରବାଳ କହନ୍ତି ।

ହେ ସଂସାରପାଳକ, ମୁଁ ନାରକୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଯୋଗ୍ୟହେବାରୁ ତୁମ୍ଭନାମକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ନିମିତ୍ତ ନ ଜପଇ । ଏଣୁ ହତାଦର କରି ମୋର ଅନୁକୂଳକୁ ନାସ୍ତି କରନାହିଁ । ତୁମ୍ଭର ଗୃହ୍ବାଣି ମୋର ଦୁଷ୍କୃତକୁ ସଦା ଭସ୍ମୀଭୂତ କରିଦେଉ । ହେ ବିଷ୍ଣୁ, ଅଧମ ତାରଣ, ମୋ ହୃଦୟ ସର୍ବଦା ଅମଙ୍ଗଳ ବାଞ୍ଛା କରଇ ।

୨

ଅର୍ଥାତ୍ ହେବିଷ୍ଣୁ ମୋମନ ସର୍ବଦା ପାପ ଚିନ୍ତାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାରୁ ଆପଣଙ୍କ ନାମକୁ ବାରେ ମାତ୍ର ତୁଣ୍ଡରେ ଧରୁନାହିଁ । ଏଥି ସକାଶେ ଆପଣ ମୋଠାରେ ହତାଦର ନକର ମୋର ଯେଉଁ ବିଷୟ ଭଲହେବ ଓ ମୁଁ ମୁକ୍ତି ପାଇବି ତାହା ଦେଖାଇ ଦିଅ । ମୋର ମତି ଯେପରି ମନ୍ଦ ଆଡିକୁ ନ ଯିବ ସେ ପ୍ରତି ଆପଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖନ୍ତୁ । ହେ ଅଧମତାରଣ ମୋ ମନ ସନ୍ତତ ଅହିତ କଥା ଅର୍ଥାତ୍ କିପରି ଧନୀ, ମାନୀ ବିଦ୍ୱାନ୍, ସୁକୃତଶାଳୀ, ସୁପୁତ୍ରବାନ୍ ହେବା ଏହି ସବୁ ଅହିତ କଥାକୁ ମନରେ ଭାବନା କରୁଅଛି ।

୩

ହେ ଅତୁଲ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ମୁଁ କ୍ଷମା ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେ, ମୃତ୍ୟୁ ଭୟରୁ ମୁଁ କପରି ରକ୍ଷା ପାଇବ । ହେ ଯୀଗ୍ରବୁଦ୍ଧିଶାୟୀ, ଜଳଶ୍ୟାମ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ସଂସାରରେ ଯାହାଙ୍କର, ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କପୁର ପାତ ଲରୁ ବଳଦ୍ୱାରା ଭଗ୍ନ ସଂଗ୍ରାହକ, ବଳା (ଅସ୍ତ୍ର ବଦାଭେର ଶ୍ରେଷ୍ଠ) ଯତ୍ନ ପୂର୍ବକ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ହୁଃଷ୍କୃତ ଦଳା, ସୁକୃତି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ବଳବାନ୍ ଋଷିମାନଙ୍କ ମନରୂପ ମୟୂରପକ୍ଷୀ ପ୍ରତି ମେଘ ସଦୃଶ ଅଟ ।

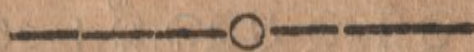
ବଳା—ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଦେଇଥିଲେ .

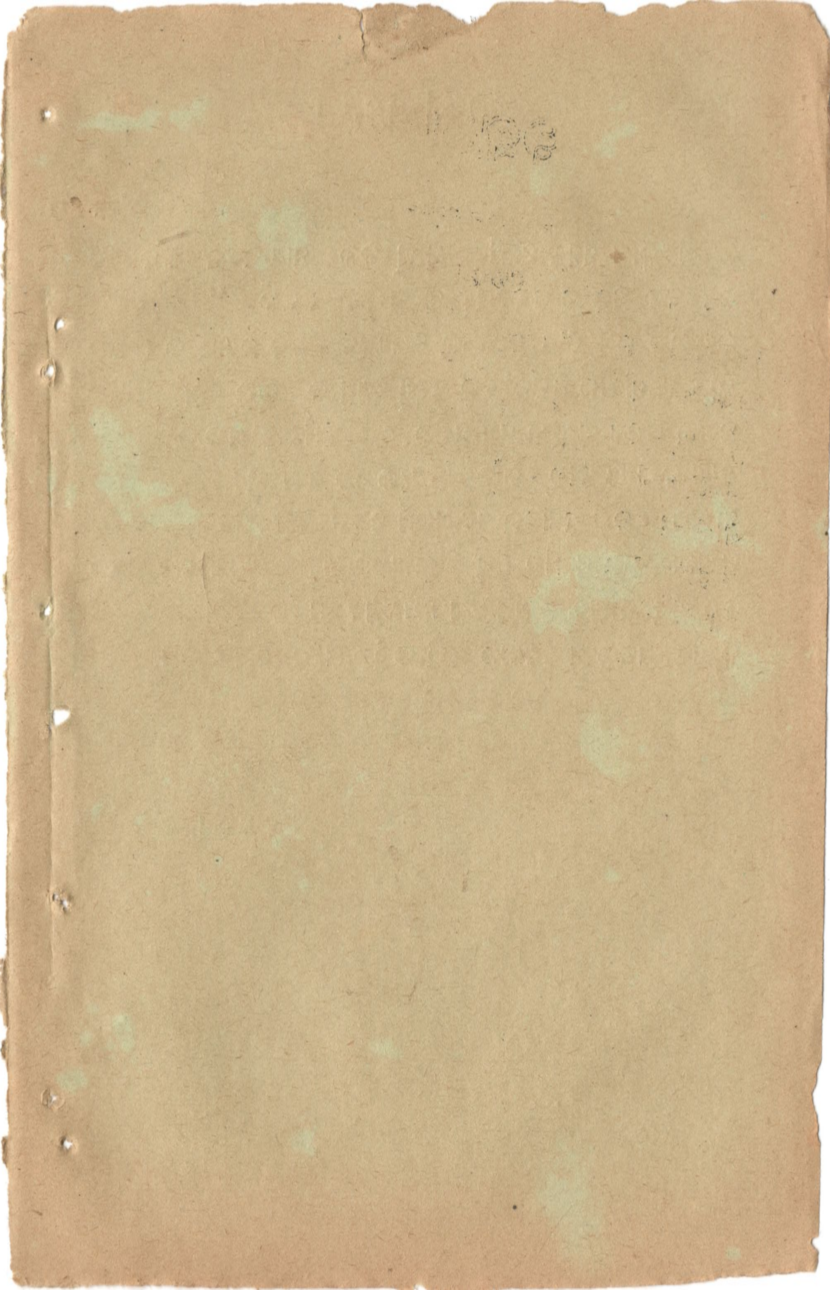
୪

ହେ ଯମ୍ନାକାରି, ଜଗଦେବ ସଂସାର ମାୟାରେ ଭ୍ରମେ ‘କ୍ଳାନ୍ତ ହୋ।” ଶେଷରେ କହଇ । “ ଆପଣ କଷ୍ଟ ସମୂହକୁ ବିନାଶ କରିଦଅଇ ଏହି ଯେ ଆପଣଙ୍କ ‘ନାସୃମ ସେ ‘ପୃଥିବୀର ଆରମ୍ଭଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ‘ମାର୍ତ୍ତଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକାଶ ପାଉ । ହେ ୪ସର୍ବ ଦେବତା ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ହେ ୫ଚକ୍ରପାଣି, ମୋହର ଗୁହାରିଟାକୁ ଘେନାଇର ।

ହରରଥ—ପୃଥିବୀ । ତ୍ରିପୁରାସୁରକୁ ମହାଦେବ ମାରିବା ସମୟରେ ପୃଥିବୀ ରଥ ହୋଇଥିଲା ।

ସମାପ୍ତ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ଏତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ସଙ୍ଗୀତୋତ୍ସାହୀ ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ନିବେଦନ ଏହି କି କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ରାୟଗୁରୁଙ୍କ ବିରଚିତ " କିଶୋର-ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ଚମ୍ପୂ " ଆଜପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଥସହିତ କେହି ଛପାଇ ନ ଥିବାରୁ ମୁଁ କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର ପୂର୍ବକ ବହୁ ସମୟ ବ୍ୟୟ କରି ଉକ୍ତ ଚମ୍ପୂ ଅର୍ଥକରି ଛପାଇ ଅଛି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ପଣ୍ଡିତ ଏବଂ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଆରତ-ତ୍ରାଣ ଦାଶ ଓ ବାବୁ ଗୌରହରି ପଟ୍ଟନାୟକ ମହାଶୟ ମୋତେ ବହୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ମୋହର ମନୋରଥ ସଫଳ କରି ଅଛନ୍ତି, ଅତଏବ ପ୍ରାର୍ଥନା ଏହିକି ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହାକୁ ଥରେ ମାତ୍ର ପାଠ କରି ଏଥିରେ ଥିବା ଦୋଷାଦୋଷ ଅନୁଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଜଣାଇଲେ ମୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାରକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ଚରିତାର୍ଥ ହେବ । ଇତି ।

ପ୍ରକାଶକ ।